

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

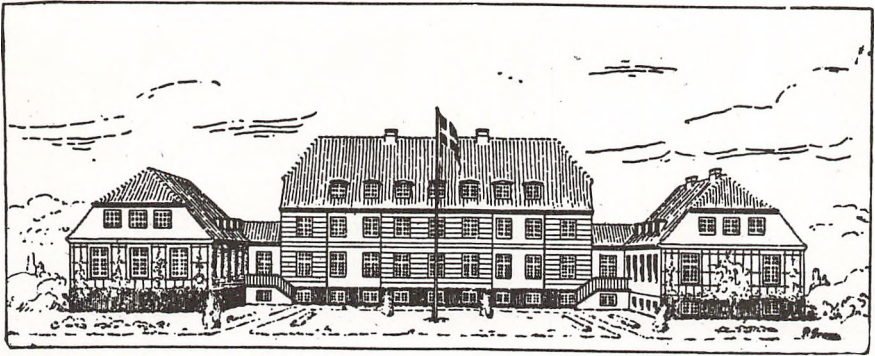
Slægtsforskerens Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Årsskrift

1972

Graasten
Landbrugsskole

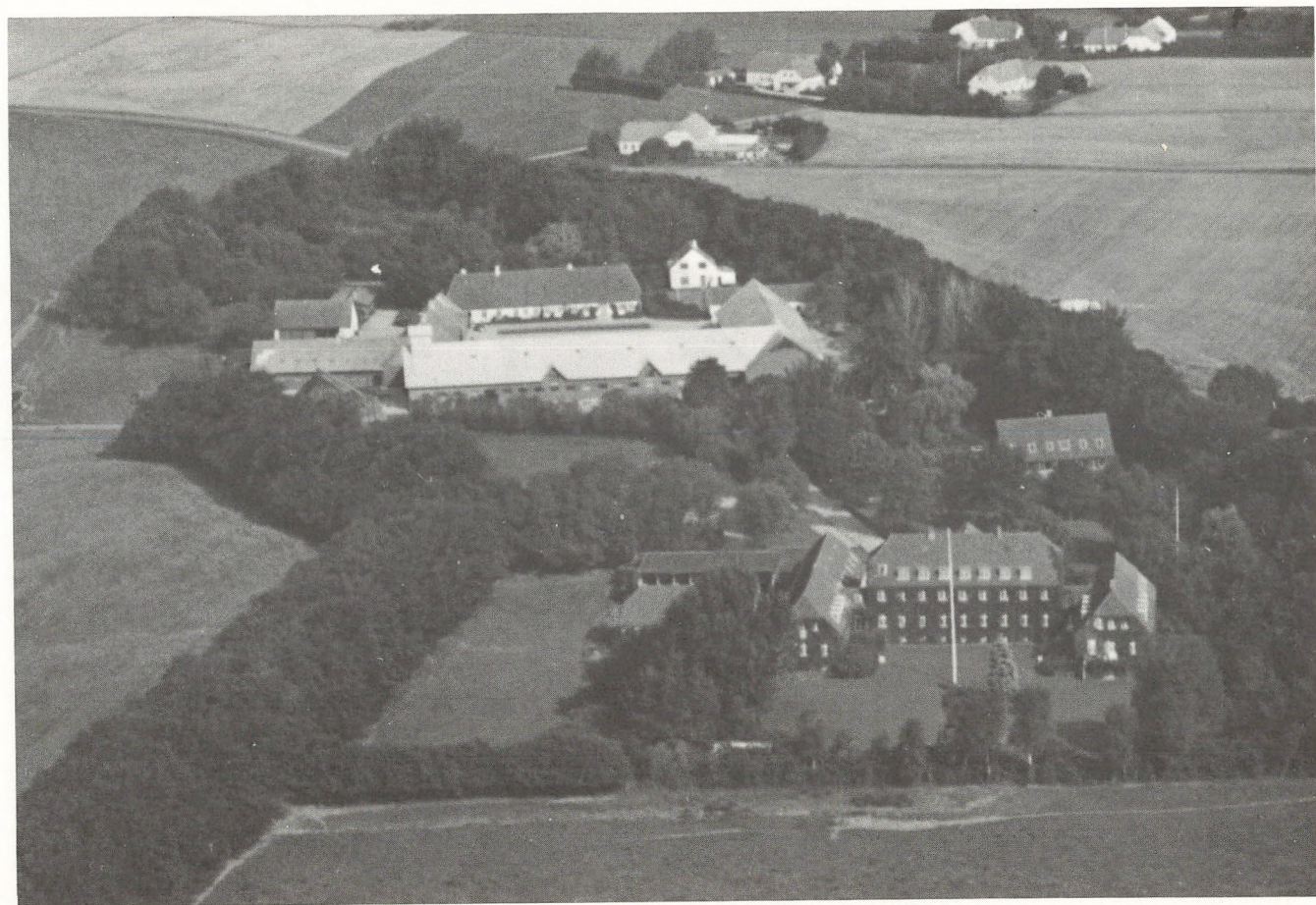

»GRAASTEN ELEVER«S
ÅRSSKRIFT

1972

A. RASMUSSENS BOGTRYKKERI
RINGKJØBING

Om at leve

Oplysning være skal vor lyst,
er det så kun om sivet,
men først og sidst med folkerøst
oplysningen om livet.

(Grundtvig).

Der går en oplysningsbølge over landet på næsten alle områder. Folkeskolen lægger år efter år til undervisningstiden, seminarier og de højere læreranstalter stormes af mange flere, end der er plads til, nye undervisningsanstalter oprettes, og der gennemføres aftenskoler og kursus i hidtil ukendt målestok, radio og fjernsyn spyr oplysning ud - også om sivet o.s.v. I stor udstrækning gives der eleverne mulighed for selvvalg og stof, så oplysningen også kan blive en *lyst*, og det er kun godt og rigtigt det meste. Oplysningen giver *kundskaber* og med kundskaber følger sædvanligvis *dygtighed*. Kundskaber er derfor meget nyttige og uundværlige, *en værdifuld tjener*, ikke mindst i vore dage med de store krav og de mange strukturforandringer.

Men kundskaber *alene* kan også blive *en streng herre*, hvis de ikke bruges rigtig. Det sagde allerede *Christen Kold*: »Hvis man bare stadser de unge op med kundskaber, så giver man dem rovdyrklør til egoistisk at rive til sig af verdens gods«. Og da vi lever i en tid, hvor vi tilbyder kundskaberne, har vi så småt mærket rovdyrklørerne.

I jaget efter kundskaber er vi tilbøjelige til at lægge mindre vægt på *oplysningen om livet*, det menneskelige og det folkelige, det der skal lære os at bruge kundskaberne ret. Livsoplysningen er forøvrigt ikke så let at få fat på i vore dage. Vore forældre og bedsteforældre fik den gennem *forkyndelse* i tale, skrift og sang, som de mødte den i hjem, i skole og på skole, i kirke og forsamlingshus, i litteraturen, i sangbogen m.v. *Her lærte man at leve*. Og det er vel stadig de vigtigste steder at hente den, thi som *Grundtvig synger*:
»Kun i ord kan tanker gemmes,
kun med ord de går i arv.«

Men *folkerøsten* er ligesom blevet svagere, og oplysningen om livet først og sidst er sværere at få øje på. Det var ligesom lettere at høre folkerøsten i den lille *landsbyskole* som i den *store byskole*, lettere på *højskolerne med den gamle kurs og elevtype* end på *kundskabsbøjskolerne*, lettere i *forsamlingshuset* end i *sportshallen*, lettere i de gamle *digteres værker* end i *mange af de tip-top moderne romaner* o.s.v., *men den er der dog stadig de fleste steder*, når vi leder efter den.

Vi må stadig have livsoplysningen med til at lære os at leve, om det skal gå os vel, og der kan da også stadig peges på steder - også nye steder, hvor den er at hente, men vi må være på vagt.

I første række må nævnes *hjemmet*. Men det er ikke alle, der som *Adam Homo* er så lykkelige at have en mor, der kan lære sit barn at leve. Da den lille Adam skulle have rede på, hvad det var at *være* (leve), tog moderen ham med på en spadseretur i haven for at se på livet i naturen.

Først fuglene, der bragte strå til reden: »at synge, flyve, deres unger nære, det kalder fuglene at være«, sagde mor Homo. Og sneglen: »at være er i solskin sig at røre«. Og endelig træerne: »at være er at stå i grønne lunde og skyde blomsterknopper par ved par, og slynge grene ud som lange arme og have nok af regn og nok af varme.«

Men den videbegærlige Adam var endnu ikke overbevist, men sagde: »Mor, du må mig lære endnu engang, hvad det er at være«. Da løfted hun fra jorden op sin søn og trykker ham med disse ord til barmen:

*»Når dig, min lille dreng, jeg har på armen,
og beder i den samme stund en bøn
for dig og for mig selv og mine kære,
da bedst jeg føler, hvad det er at være.«*

Men ikke alle hjem magter det. Så er der *skolerne* og *kirken*. Held det sogn, der har en præst, der kan lære sin menighed, hvad det er at leve. Det er hans opgave, menighedens at lytte.

Der er det sunde *foreningsliv* og den gode *sport*, der i ædel kappestrid søger at gøre legemet til en sund bolig for en sund sjæl og ikke lader sig ødelægge af *racefanatisme*, *religionshysteri* og *overnationalisme*.

Der er meget at hente i *sang* og *god musik*. Hvor kan man fryde sig, når man i radioen hører unge mennesker drøfte og opøve et stude i tonernes verden. Disse unge bliver næppe hverken narkomaner eller slumstormere.

Og der er rigdommene i naturen:

*»Med øjet som det skabtes himmelvendt
lysvågent for alt stort og skønt herveden.«*

Der kunne nævnes teater, herunder det store arbejde, der øves for at fremelske amatørteatret, og flere andre ting, bare man forstår at vælge det rette.

Kundskaber er gode, men alene slår de ikke til, der må livsoplysning til i borg og hytte. Det skal der til for at bruge kundskaberne ret, for at give sund glæde og for at holde det dårlige og onde ude. Man bekæmper bedst ukrudtet ved at holde ageren i kultur.

De hjerteligste hilsener til gamle elever med ønsket om en god jul.

L. Lauridsen.

Perspektiver og konsekvenser for dansk landbrug i EF

Fra 1. februar er vi medlemmer af det udvidede Europæiske, Økonomiske Fællesskab. Vejen hertil har været lang og trang. I årsskriftet fra Graasten Landbrugsskole 1957 skrev jeg en artikel om planerne for det Europæiske Fællesmarked og Frihandelsområdet. På dette tidspunkt var Fællesmarkedet vedtaget, men ikke iværksat, og EFTA endnu ikke etableret. Jeg sluttede artiklen, der beskrev den europæiske situation og baggrunden for Fællesmarkedet, med følgende: »Vi må følge disse planer med den allerstørste årvågenhed. Fører de til lige konkurrencevilkår, klarer vi os nok, men spændes dansk landbrug ude mellem Fællesmarkedet på den ene side og Storbritannien og dets Dominions på den anden side, kan det næppe undgå at få meget dybtgående virkninger for dansk landbrugs fremtid. Det drejer sig om intet mindre end grundlaget for dansk landbrugs og det danske samfunds økonomi og fremtidige levestandard, måske det største og mest afgørende økonomiske spørgsmål i vor tid. Vi må derfor indtrængende appellere til regering og folketing om at intet lades uforsøgt og intet forsinkes med hensyn til at sikre Danmark og dansk landbrug en ligestilling i det fremtidige Europa, som her begynder at ategne sig«.

Vi blev spændt ude mellem Fællesmarkedet på den ene side, og EFTA's udeladelse af landbrugsprodukter på den anden, vi fik ingen ligestilling. Vi har for en stadig mindre samhandel med Fællesmarkedsmarkedet måttet betale milliarder af danske kroner i afgifter og told, og hvad ikke kommer til tal-mæssigt udtryk nogen steder, vi har ikke haft muligheder for at udnytte vores produktionsformåen i den mellemliggende tid på grund af manglende afsætningsmuligheder. Og vel har EFTA haft umådelig betydning for dansk industri, og dermed for det danske samfund, men landbruget har måttet betale med en afvandring af unge i titusindetal, og med en indtjening for de enkelte familier, der langt fra har svaret til den, andre grupper i samfundet har haft, samtidig med at vi har måttet acceptere tilskud fra det øvrige samfund i form af forhøjede hjemmemarkedspriser og direkte produktionstilskud. Godt vi ikke dengang vidste, at der skulle gå 15 år, før vi skulle opnå lige adgang til det europæiske marked.

Men fra 1. februar er vi medlemmer sammen med England og Irland. Norge og Sverige støder nok til senere. Nu melder så spørgsmålet sig, hvordan udnytter vi bedst de muligheder, dette åbner for os? Herom drejer det sig nu.

EFs MARKEDSORDNINGER FOR LANDBRUGSVARER

Der fastsættes årligt retningsgivende priser, som er udtryk for det prisniveau, man tilstræber for producenterne. For kvæg taler man om orienteringspriser og for svin om basispriser. Det er en slags målsætning. Ca. 10 pct. under disse priser fastsættes et interventions prisniveau for allevarer, som kan oplagres. Mellem disse to sæt af priser svinger den aktuelle pris. Tenderer prisen ned mod eller under interventionsprisen, iværksættes støtteopkøb og oplagring for at hæve markedsprisen. De opkøbte lagre kan enten senere sælges, når priserne har bedret sig, eller »eksporteres ud af EF« med tilskud fra Landbrugsfonden, man taler om restitution.

Import ind i EF kan ske ved opkrævning af variable importafgifter, der bringer prisen op på tærskelprisen, der er en slags minimums importpris, der nogenlunde svarer til den retningsgivende pris. Ved eksport til tredieland udbetales for en række varer eksportrestitutioner, der udgør forskellen mellem verdensmarkedsprisen og EFs prisniveau.

1. Kornpriser i EF ved høstårets begyndelse:

	Hvede	Byg	Rug	Raps
Retningsgivende pris	85,35	78,19	79,09	156,43
Interventionspris	78,56	71,77	73,09	152,55
Udligningsbeløb	7,46	6,51		10,35
Lagertillæg pr. måned	0,80	0,64	0,72	1,46

Udligningsbeløbene udgør det beløb, der aftrappes gennem 6 etaper i tiden fra 1. 2. 73 - 1. 1. 78. Vi starter således med en retningsgivende pris for hvede på 85,35 kr + 7,46 = 77,89 kr.

Som allerede nævnt er der tale om tilstræbte priser på den ene side, og et sikkerhedsnet under disse priser på den anden side. Vi vil derfor komme til at opleve priser, der svinger herimellem, eller i nogle tilfælde svinger op over, i andre ned under disse priser. Vi skal også være opmærksomme på, at for korn gør sig den forskel gældende mellem den danske kornordning og EF-ordningen, at vi i den danske ordning regner med prisen til landmanden på gården, mens EFs interventionspris er prisen indleveret på lageret. Da der ikke kan indleveres mindre partier end 1000 tons det første år, må den enkelte landmand regne med ikke helt små omkostninger til kornhandler og transport. Den enkelte landmands pris for mælk afhænger meget af mejeriets omkostninger og eventuelle oparbejdning i konsum mælk, ost eller lign. Kreaturerens pris er fortsat stærkt afhængige af kvalitet, og naturligvis også af hvilke omkostninger, der løber på undervejs. Det skal endvidere tilføjes, at

den endelige indplacering af bacon, æg og fjerkræ endnu ikke er aftalt. Dette sker først ved møder 18. og 19. dec.

Med alle disse forbehold anføres nedenstående nogle gennemsnitlige producentpriser for en række landbrugsvarer.

	1971	1973
Hvede, kr. pr. hkg	54,78	67,89
Rug, kr. pr. hkg	54,74	69,81
Byg, kr. pr. hkg	47,89	61,51
Havre, kr. pr. hkg	47,61	59,60
Sukkerroer kr. pr. hkg	13,60	15,11
Mælk, 4,20 % fedt	59,30	88,51
Smør pr. kg	9,00	12,64
Udsætterkøer lev.v.	3,29	5,03
Ungtyre kr. pr. kg l.v.	3,90	6,84
Fedekalve kr. pr. kg l.v.	4,26	7,69
Udsættersøer kr. pr. kg l.v.	2,73	4,00
Svinekød kr. pr. kg sl.v.	5,04	6,75
Æg kr. pr. kg	3,73	3,50
Slagtehøns kr. pr. kg sl.	1,76	2,30

Der kan næppe være tvivl om, at det er kvægbrugsprodukterne, der stiger mest i pris. Mange yngre landmænd påtænker da også, eller er allerede i færd med betydelige staldudvidelser. Dette er forståeligt og sikkert fornuftigt. Når man i denne forbindelse overvejer tillige at bevare et sohold og evt. påtænker fortsat at opfede svin, kan der nok sættes et spørgsmålstegn ved det fornuftige heri. Vi skal jo nu til at vænne os til, at vi for første gang i 2-3 generationer får nogenlunde faste priser og garanteret afsætning. Hvor man er i færd med at planlægge nybygning af kostald eller omlavninger i større stil, skal man derfor nok overveje, om det ikke var klogere at satse lidt stærkere og helt eensidigt på kvæghold, så man ikke bruger for stor en del af tiden med at bevæge sig fra én afdeling til en anden.

For de, som satser på kvæghold, melder sig også spørgsmålet om fedekvæg. Selv om slagtekreaturer stiger særlig meget i pris, skal man nok alligevel overveje, om man kan undvære pengene fra mælken. En god ko yder 5000 kg mælk à ca. 90 øre årligt eller ialt 4.500 kr. For de allerfleste vil fedekvæg derfor næppe betale sig. De hører hjemme under forhold, hvor man har arealer, der ikke lader sig udnytte til korn eller hvor valget står mellem fedekvæg eller intet kvæg. De 3 racer, R.D.M., S.D.M. og D.R.K. egner sig fortrinligt til EF-produktion. Man kan så overveje rent avlsmæssigt, om man for de to førstnævnte racers vedkommende skal til at lægge endnu mere vægt på kødproduktionsevnen. Et andet kvægvæbspørgsmål melder sig også, nemlig om

vi skal til at lægge mindre vægt på mælkens fedtindhold og tilsvarende mere på proteinindholdet? Man er i EF stærkt inde på at fremme proteinindholdet på bekostning af smørfedtindholdet. Vi vil givetvis inden længe gå over til delvis afregning efter proteinindhold. Prisen på skm. mælk i EF er på 29 øre pr. kg, men ved hjemtagning til foderbrug refunderes godt 12 øre pr. kg fra Landbrugsfonden.

Mange landmænd overvejer stærkt, om de skal beholde svineproduktionen. Prisforholdet mellem svinekød og bacon er endnu ikke fastlagt. Vi kender således ikke nøjagtigt noteringen efter 1. februar. Jeg er dog ikke i tvivl om, at for de landmænd, som driver ejendommen kvægløst og sælger korn, da vil det stille sig sådan, at de kan få en noget højere pris for deres korn ved at omsætte det gennem eget svinehold. En lukket besætning, hvor man selv lægger grisene til og har eget ornehold eller lader søerne inseminere, så man undgår indslæbning af smitte og ikke skal aflevere en del af udbyttet hverken til grisehandler eller kornhandler, det må være vejen for disse landmænd.

Andre landmænd vil nok med fordel kunne satse på fremavl af såsæd eller maltbyg, eventuelt suppleret med raps eller frøavl. Som det fremgår af tabel 1, stiger rapsen i pris fra knapt 1 kr. hidtil, til næsten 1,50 kr. pr. kg.

For græs- og kløverfrø ydes af Landbrugsfonden tilskud med følgende beløb pr. kg for 1972-73:

	kr.		kr.
Hundegræs	1,87	Tidlig rajgræs	1,05
Engsvingel	1,50	Sildig rajgræs	1,35
Rødsvingel	1,35	Italiensk rajgræs	0,60
Engrapgræs	1,35	Rødkløver	0,75
Timothe	2,25	Hvidkløver	1,50
		Fodervikke	0,60

EFs STRUKTURPOLITIK

På strukturuområdet tilstræber man i EF en modernisering af landbrugsbedrifterne med henblik på at skabe udviklingsdygtige bedrifter, hvor brugeren har landbrug som hovederhverv, er i besiddelse af tilstrækkelig faglig dygtighed, forpligtiget til at føre regnskab og har en udviklingsplan for mindst 6 år.

Sådanne landbrug vil kunne opnå rentegodtgørelse ved investeringer. Rentegodtgørelsen er på max. 5 %. FEOGA, d.v.s. Landbrugsfonden bidrager med 25 pct. heraf, resten skal komme fra den danske rentesikringsordning, der bliver ændret efter EF-reglerne. Endvidere får sådanne brug fortrinsret til jord fra nedlagte landbrug. De første fire år kan tillige opnås en støtte på 3410 kr. til dækning af udgifterne ved regnskabsføring.

Derudover ydes støtte til ophør med landbrugsudøvelse til landmænd mellem 60 - 65 år, i visse tilfælde helt ned til 55 år. Såfremt disse ophører med at drive landbrug, og afstår mindst 85 pct. af deres areal til udviklingsdygtige brug eller bortforpagter på mindst 12 år kan de fra FEOGA få et årligt tilskud på 6.820 kr. for ægtepar og 4.547 kr. årligt for enlige.

Der kommer adskilligt flere ordninger og tilskudsmuligheder end de her nævnte. Det vil føre for vidt at komme ind på dem alle.

Det må nu være op til den enkelte landmand at søge udnyttet de muligheder, vort medlemskab af EF betinger. Brug et par dage eller flere i vinter til at sætte jer hen og gennemgå hele jeres drift. Svarer den til de nye forhold er det rart at få det bekræftet, men for mange vil det nok være sådan, at der er adskillige justeringer eller omlægninger, der kan vise sig lønnende. Måske var det en overvejelse værd, at gå sammen med to, tre andre yngre landmænd og i fællesskab gennemgå driften af jeres landbrug. Det er somme tider lettere at se svagheden hos naboen end hos én selv. Det er en gammel erfaring.

Sv. Karlskov Jensen.

Lidt om den del af forureningen, der skyldes affald i fast form

I dag er forureningen af naturen næsten ved at være et af de problemer, der foruroliger mest. Daglig advares vi gennem presse, radio og t.v. mod følgen af de forsyndelser, vi på dette område gør os skyldige i. Fra videnskabsmænd og forskere jorden over hævdes det således, at al menneskeliv kan være umuliggjort i løbet af få år, hvis ikke der på international plan gøres en alvorlig indsats for at komme forureningen tillivs. Situationens alvor er vel ikke gået op for alle endnu. Også i dette tilfælde vægrer man sig ved at tro, at det går så galt »som præsten prædiker«. Nu er det jo da gået godt så længe.

Vi er i dag i stand til at følge menneskelivet ca. 10000 år tilbage i tiden og mener iøvrigt at vide, at jorden har været befolket i flere millioner år. Lige så længe, der har eksisteret mennesker, må disse mennesker have forurennet med affald, og det uden at det har haft alvorlige følger for menneskelivet gennem årtusinder.

Men nu skulle altså den helt store katastrofe være over os i løbet af ganske få år, hvis ikke der omgående bliver gjort noget for at ændre forholdet. Man forstår ærlig talt godt, at mange anser faren for at være - mild sagt - noget overdrevent.

Men måske er det alligevel rigtigt, det videnskabsmændene siger. Tænker man tingene igennem, er der visse kendsgerninger, der godt kan give stof til eftertanke.

Det er således ubestridelig, at antallet af mennesker her på jorden er steget meget stærkt. Man regner med, at der ved vores tidsregnings begyndelse var omkring 1 million mennesker spredt ud over jordkloden. Omkring år 1700 lå tallet formentlig nær de 700 millioner. I dag er vi ca. 3,5 milliarder (3500 millioner), og for hvert sekund, der går, er jordens befolkningstal blevet forøget med tre. Ar 2000 skulle vi følgelig kunne være ca. 7 milliarder, medmindre befolkningstilvæksten hæmmes eller evt. helt bringes til standsning.

Nu kunne man jo fristes til at tro, at for hver gang befolkningstallet blev 3500 gange større, så måtte der også blive 3500 gange så meget affald til at forurene. Men så simpelt er regnestykket desværre ikke.

Alene i løbet af det sidste århundrede er her i landet forbruget af råvarer pr. individ steget fra ca. 50 t. til over 300 t. Og forbruget er stadig stigende. Samtidig hermed er selvfølgelig mængden af affald (madrester, kasserede genstande, emballage) steget - ikke i takt med - men langt stærkere. I øjeblikket efterlader vi os hver ca. 400 kg fast affald om året. Og med den tendens,

der er til at anvende éngangsemballage, stiger mængden år for år.

Og hvor gør vi så af disse enorme mængder af affald. Ja, her er mulighederne jo ret begrænsede. Affaldet havner enten i jorden, i luften eller i vandet.

Men hvor er så det affald vore forfædre efterlod sig? Der findes skam den dag i dag affald, som er tusinder af år gammelt. Køkkenmøddingerne og andre oldtidsfund må således betragtes som affald fra en længst svunden tid. Og når det trods alt kun er meget beskedne mængder af affald, vore fjerne forfædre har efterladt sig, skyldes det den nedbrydning af stoffer, der normalt foregår ude i naturen.

Nedbrydningen kan ske på flere måder. Den kan foregå ved luftens eller vandets hjælp, ligesom store temperatursvingninger kan være medvirkende hertil. Men helt afgørende rolle spiller i denne forbindelse mikroorganismerne, -svampene og bakterierne. Disse småvæsener, der er mindst lige så gamle beboere af jordkloden, som vi er, har i årtusindernes løb gjort sig til specialister i nedbrydning af det affald, der naturligt fremkommer som følge af menneskers liv og virke. Denne opgave har de klaret med glans, så længe affaldet bestod af »gammeldags« organiske forbindelser, og så længe mikroorganismernes krav til luft, temperatur og fugtighed blev opfyldt.

Vi er tilsyneladende nu nået til det punkt, hvor opgaven er vokset mikroorganismerne over hovedet. De stadig voksende bjerge af affald, der hober sig op overalt, tyder derpå. Enten må der efterhånden være for få bakterier i forhold til mængden af affald, eller også må der være en anden forklaring på, hvorfor systemet nu svigter.

Der er næppe tvivl om, at bakterierne fortsat ville kunne klare problemerne, bare de fik den fornødne tid dertil, og det vel at mærke var affald som det, de gennem årtusinder har vænnet sig til. Den dag i dag er det jo da stadig således, at træ, klude, papir og andet, der er af naturlig organisk oprindelse, forsvinder i løbet af kort tid, bare det bliver nedgravet i jorden.

Ulykken er imidlertid, at en stadig stigende del af vores affald i dag består af kemiske forbindelser, som bakterierne foreløbig står ret magtesløse overfor. Her kan nævnes de moderne plaststoffer, sulfoforbindelserne, forskellige metallegeringer og glasvarerne.

De her nævnte stoffer er alle uden undtagelse meget modstandsdygtige mod påvirkning af vejr og vind. De er kunstige i den forstand, at det er stoffer, der er opbygget af kemiske forbindelser, der indtil nu har været helt ukendte i naturens verden. Som følge deraf kniber det for svampene og bakterierne at klare nedbrydningen af dem. Der findes ingen specialister på området - endnu da.

Dertil kommer yderligere, at vi mennesker i stedet for at give bakterierne en hjælpende hånd ofte vanskeliggør arbejdet for dem. Det er således en

kendsgerning, at kemikalieresterne, sulf forbindelserne og affaldet fra den moderne industri ikke blot kan være skadelige for mikroorganismene, men at de i mangfoldige tilfælde virker som en dødbringende gift.

Alt taget i betragtning er det altså ikke mærkeligt, at vi er ved at have et forureningsproblem. Men derfor skal vi selvfølgelig ikke lade tingene gå deres skæve gang.

Selv om det i dag er en fastslået kendsgerning, at mikroorganismene er af meget stor betydning, når det drejer sig om destruktion af affaldet, findes der selvfølgelig andre metoder, der kan bringes i anvendelse i en nødsituation som den, vi er inde i.

Det er således muligt at destruere alt forekommende affald ved forbrænding, under forudsætning af, at der arbejdes med tilstrækkelig høj temperatur. Metoden har imidlertid sine svage sider. For det første er forbrændingsanlæggene ikke gratis i anlæg og drift. For det andet vil forbrænding af det faste affald nok befri jorden for affaldet, men til gengæld vil der samtidig hermed ske en forurening af luften. Og det sidste kan meget vel vise sig værre end det første. Alle faste partikler i luften ender usvigelig sikkert som forurening af jorden eller vandet. Medmindre stofferne forinden via vore lunger er havnet direkte i menneskelegemet.

En afgørende forbedring af forureningsituationen ville man også opnå, hvis man ved lov forbød produktion og anvendelse af de mest »ondartede« moderne industriprodukter. Men hvem kan i dag forestille sig en tilværelse uden sulfo, plast, og den moderne kemis øvrige frembringelser. En sådan lov ville ikke blive populær - heller ikke i industrikredse.

En meget bedre løsning ville det sikkert også være, om vi, ved bevidst at hjælpe bakterierne, satte disse i stand til at kunne overtage destruktionsarbejdet igen. Det skulle være en form for hjælp til selvhjælp. Vi er i virkeligheden igang dermed. Rundt omkring etablerer man i disse år biologiske rensningsanlæg, anlæg, hvor man ved at skabe optimale betingelser for bakterieliv sætter disse i stand til at nedbryde affaldet til uskadelige eller i bedste fald ligefrem gavnlige forbindelser. Heller ikke disse anlæg er gratis. Og heller ikke i rensningsanlæggene er bakterierne i stand til at nedbryde alt forekommende affald. Vi må sikkert affinde os med denne tingenes tilstand år ud i fremtiden. Men naturens skabninger har en enorm tilpasningsevne. Den dag kommer måske, hvor mikroorganismene har tilpasset sig det moderne affald. Indtil dette sker, må vi altså hjælpe dem, så godt vi kan. Den dag kan hurtigt komme, hvor omkostningerne ved destruktionen af affaldet er af underordnet betydning. Det er de den dag, vi alle har forstået, at det er et spørgsmål om liv eller død for os alle.

Chr. Gedbjerg.

Den praktiske uddannelse - et perspektiv i landbrugsundervisningen

Der har ikke manglet fremtidsvisioner vedrørende dansk landbrug i det forløbne år. Anledningen er velkendt og at mange usikkerheder forekommer mere afklaret efter oktober-afstemningen er ligeså velkendt.

Den tilpasning, der vil finde sted på landbrugsområdet, i det kommende vil blive markante på de enkelte landbrugsbedrifter som på virksomheder med tilknytning til erhvervet. Konsekvenserne kommer naturnødvendigt også til at mærkes i uddannelsen af de unge, der vælger en fremtid i landbruget.

Vi har nok en fornemmelse af at tendenserne går i retning af større specialiserede enheder. Ejer- og driftsformen kan der nok være usikkerhed om. Jeg tror dog næppe at denne udvikling vil ske udelukkende med enmands-bedriften som grundlag, selvom det idag er så udbredt en model. Fremtidens landmand vil i højere grad i sin indstilling være påvirket af det øvrige samfunds øgede fritid m.v. og desuden må det økonomiske og menneskelige ansvar, der kan anbringes på en enkelt mand og hans familie, have en psykologisk grænse.

Men uanset ejerform har vi nok en fornemmelse af, at der i stigende grad stilles krav til dygtighed hos den arbejdskraft, der er en betingelse for at køre en virksomhed med fornøden effektivitet.

I landbrugsskolekredse mangler der ikke forståelse for og indstilling til en tidsvarende undervisning af landbrugets kommende driftledere og medarbejdere. Etablering af grundskolen og koordineringen af undervisningen med driftlederskolen og driftlederskolerne imellem er en understregning af dette.

Vi må dog gøre os klart, at på et område bliver uddannelsesmønstret ligesom beskåret i den kommende udvikling, en udvikling der dog ikke har med ændrede markedsforhold at gøre.

Der sker gradvis en udvidelse af undervisningen i folkeskolen. I denne folketingsssamling fremsættes måske forslag til principbeslutning om en 12 årig grundlæggende uddannelsespligt for alle børn og unge. For nylig deltog jeg i et møde, hvor dette emne debatteredes. Ved den lejlighed fik jeg en sludder med en landmand, hvis skolegang ihvertfald foregik noget før sidste verdenskrig. En af hans kommentarer til emnet var følgende: »Det ender nok med, at I også på landbrugsskolen skal til at lære vordende landmænd at bruge en skovl - de har ikke prøvet det før«. Nu letter overdrivelse ofte forstå-

elsen og der ligger selvfølgelig i bemærkningen noget polemisk over sammenligningen af det, der var skolegang og praktisk uddannelse før og fremover.

Han skal dog have ret i, at tendensen er en begrænsning i den tid, der bliver til den praktiske uddannelse inden man traditionelt kommer på driftslederskolen. Men der kan vel ikke herske tvivl om, at fortsat dygtighed hos erhvervets udøvere ikke blot gælder forholdet til det vi ofte sammenfatter under betegnelsen »det teoretiske«, men i lige høj grad forholdet til det praktiske arbejde.

Det der bliver fremtidens uddannelsesstilbud til unge, der vælger landbruget, må nødvendigvis indrettes efter erhvervets struktur, men i det ligger også at dette tilbud må være præget af større behov for systematik i den praktiske uddannelse. Andre erhverv har i senere år ændret deres lærlingeuddannelser i ret udpræget grad, hvor f.eks. de tekniske skoler har overtaget en stor del af den praktiske uddannelse.

Vi kan ikke umiddelbart sammenligne. Der er store forskelle i forudsætninger og tradition. De praktiske landbrug og landmænd vil fortsat være væsentlige led i uddannelsen, men jeg er dog ikke i tvivl om, at eksempelvis landbrugets grundskole endnu mere fremover end tilfældet er i dag, i undervisningen må sigte på at give praktiske færdigheder og det gælder videre i undervisningen. I de driftsformer fremtidens landmænd bliver beskæftiget ved som arbejdsgivere eller medarbejdere vil indsigt i og forståelse for arbejdsrationalisering, arbejdsfysiologi, arbejdsledelse, arbejdsplanlægning m.v. have stor betydning for effektivitet. Det er oplagte opgaver også for driftslederskolen at arbejde med, men jo ikke noget der hidtil har haft nogen særlig fremtrædende plads i undervisningen. Det er givetvis rigtigt af os i landbrugsskolerne at forberede os på større behov og dermed også større motivering hos eleverne for emnet.

Disse få bemærkninger er blot et forsøg på at illustrere lidt om udvikling og konsekvenser og jo kun en argumentation på hvorfor dette kan tænkes og ikke det langt sværere hvordan. Men lad det også være en argumentation på nødvendigheden af en målsætningsdebat for uddannelsen i landbruget til gavn og oplysning for de, der vælger denne uddannelse og de, der skal planlægge og effektuere den.

Anton Mortensen.

Hvad traktorkontrollen fortæller

Siden 1962 har landboorganisationernes traktorkontrol foretaget afprøvnin-
ger af traktorer.

Nogle lader traktoren afprøve, fordi de synes den trækker for dårlig, andre
for at se om den nu også er i orden, og yder det den skal. Ligesom nogle ved
køb af brugt traktor stiller krav om, at den skal afprøves og være funden i or-
den, inden de underskriver slutsedlen.

Der blev i det midt- og nordjyske område i 1971 afprøvet 1461 traktorer,
der i gens. var 5,3 år og havde kørt 2600 timer.

Oversigt over fejlenes fordeling:

Fejl på	procent af prøvede traktorer
1. Luftfiltre trængte til rensning	50
2. Der var fejl på dyser	38
3. Forhjul trængte til efterspænding	33
4. Pakninger, diverse trængte til efterspænding	30
5. Styretøj trængte til reparation/efterspænding	17
6. Toppakninger utætte, bør fornyes og efterspændes	15
7. Underkompression, motor slidt	12
8. Brændstofpumpe med fejl	11
9. Regulatorforbindelse trængte til justering	9
10. Remme ventilator/dynamo trængte til udskiftning	9
11. Thermostater defekte	9
12. Køler trængte til rensning udvendig	6
13. Brændstofpumpe, max. indsprøjtning justeret til mindre	6
14. Ventildækselpakning utætte	6
15. Akkumulator trængte til vand	5
16. Kobling skred	5

Af oversigten kan man se, at luftfiltret stadig er det punkt, der forsømmes
mest (50%), at den glemmes, er vel ikke så mærkeligt, for man tænker ikke
på, hvor meget den har at lave. Man ser ikke den luftmængde, der passerer
igennem. Den renser på en 8 timers arbejdsdag ca. 500 m³ luft for urenheder.
Disse urenheder ville, hvis de gik urensset igennem, kunne forårsage, at

det, der var en ny traktor om morgenen, til aften ville være en, der trængte til en hovedreparation. Et snavset luftfilter kan være så vanskelig at trække luft igennem, at traktorens ydeevne går væsentlig ned, ja, den kan tabe op til 10 hk.

Vand i luftrenserens olie kan forårsage, at renserens netværk ruster, og følgen er selvfølgelig dårlig luftrensning.

På nogle traktorer er der tørfiltre, her kan en historie illustrere, hvad der kan ske: En mand ringede til mekanikeren og spurgte, om han kunne komme og se på traktoren, da den trak for dårlig. Mekanikeren kunne først komme over middag. Lige før middag begyndte traktoren imidlertid at trække godt, så manden ringede til mekanikeren og sagde, at han ikke behøvede at komme, da traktoren nu var i orden. Men kl. 3 var traktoren opslidt. Der var sket det, at luftrenseren havde været stoppet og lige før middag gik der hul på filtret, og den urensede luft gik ind, og så var det sket.

Fejl på dyser (38%) - årsagerne er flere, men vand i dyser kan ridse, eller mere rigtig, vandet fortrænger olien, så er der ingen smøring, og så ridser nålen indvendig og sætter sig fast. Hvis sædet ridses, drypper dysen og giver for lidt, når den skal. Så det er vigtigt, at man får skiftet brændstoffiltre og får evt. vand ud af brændstofsyste­met. Andre fejl på dyser kan være, at de aldrig har været gode, eller en god dyse er blevet monteret forkert. Dyser, der har været afmonteret, skal, når de monteres igen ikke spændes for hårdt. Det bedste er at bruge en momentnøgle, d.v.s. med et ganske bestemt antal kg træk. Hvis de spændes for hårdt, kan de trækkes lidt skæve og virker så ikke, som de skal.

Efterspænding af forhjulslejer (33%) - ville nok i de fleste tilfælde kunne undgås, hvis forhjulslejet 1 gang om året blev skilt ad, rensed og *fylde* op med en ikke for tyk fedt. Man efterspænder straks, når man opdager, der er slør, for jo mere slør dets mere slidtage.

Pakninger m.m. (30%). Her er det vanskeligt da der ved nogle smøresteder skal smøres så længe, til fedtet kommer ud, og andre steder er der pakninger, så det ikke kan komme ud, uden pakningen går i stykker, og det kan let ske, med de tryk­smører man har nu.

Styretøj (17%). - Normalt manglende smøring og efterspænding.

Toppakninger (15%). - Utætheder opdages bedst, når traktoren er hårdt belastet, da ses der vandstriber (kølevæske) ned ad blokken. Topstykket skal spændes til, og det skal ske med momentnøgle, ellers kan det let blive værre, og så skal der en planslibning til. Nu kan man jo sige, at det ikke betyder noget, hvis der løber en smule vand ud - vand har vi nok af, men der er det ved det, at kan der komme vand (kølevæske) ud af motoren, kan det også komme ind i cylinderne, og der smører det særdeles dårligt, og bruges motoren ikke et stykke tid, ruster den indvendig.

Underkompression (12%) - det vil sige, at noget af gastykket slår ned mellem cylinder og stempel og giver overtryk i bundkarret, og det er et sikkert tegn på, at motoren er slidt.

Brændstofpumpen (11%) - rækkepumpen skal have skiftet olie, så tit som instruktionsbogen foreskriver. Det er vand i olien, der ødelægger den. Vandet kan være kondensvand, eller det kan komme fra en spuleslange.

Remme (9%) - slappe og dårlige remme kan være årsag til, at man ikke kan holde strøm på batteriet. Eller hvis en slidt rem strammes for hårdt, kan det gå ud over lejet i dynamoen.

Thermostater (9%) - en defekt thermostat er skyld i, at man ikke kan holde kølevandet på den rigtige temperatur, der igen resulterer i en større slidtage på motoren.

Brændstofpumpen justeret til mindre indsprøjtningmængder (6%) - nogle tror, at når en traktor får en større brændstofmængde, så får den også flere hk. Men mon ikke fabrikanten ville have sat den op, hvis der var noget ved det. Hvis en traktor blev solgt som en 65 hk, men kunne yde 70 hk hvis brændstofmængden blev sat op, så tror jeg, det blev gjort, inden den blev solgt. Det eneste, man får ud af at stille den op, er nok, at man får et større brændstofforbrug og mere røg af skorstenen. Kunne der måske findes et par hk er de dyre, og de ville nok være meget nemmere at finde i luftrenseren.

Når man ser på de fundne fejl, så er det måske fejl, som brugeren ikke har opdaget, men de er dog alle i stand til at forkorte traktorens levetid, så de 40 kr. det koster, at få traktoren afprøvet er særdeles godt givet ud. Det er også rart, når traktoren skal på værksted, at man kan sige, hvad der skal gøres, og får man det gjort i en tid, hvor man ikke bruger den ret meget, er man mere sikker på, at være kørende når det gælder.

Jens J. Bonde.

Effektivitet - Dækningsbidrag

En gårds totalproduktion består af flere produktionsgrene, som alle bidrager til gårdens samlede dækningsbidrag. Som det vel efterhånden er alle årsskriftets læsere bekendt, beregnes en produktionsgrens dækningsbidrag ved fra det totale udbytte (indtægter) at fratække de variable omkostninger (foder, dyrlæge, avl, kunstgødning, udsæd m.v.). Dækningsbidraget er altså det beløb, der er tilovers til » aflønning « af gårdens faste ressourcer: arbejdskraft og driftsledelse, jord, bygninger og inventar.

Dækningsbidraget pr. enhed er bestemt af 2 faktorer: priser og effektivitet. Den enkelte landmand har ringe eller ingen indflydelse på priserne, hvorimod han har alafgørende indflydelse på om en produktionsgrens effektivitet er god eller dårlig.

Ordet effektivitet er vanskelig at definere. Det vil være lettest for os gennem nogle eksempler at vise nogle effektivitetsmål inden for husdyrbruget:

Mælkeproduktion:

Mælkeydelse.

Mælke kvalitet.

Udnyttelse af foderet i % af teoretisk foderbehov eller kg 4 %'s mælk pr. ialt f.e.

Kraftfoderets andel af det samlede foder.

Nettoavl i roe- og græsmark.

Smågriseproduktion:

Antal grise pr. kuld ved fravæning eller salg.

Antal kuld pr. årssø.

Anvendt foder i forhold til teoretisk foderbehov.

Fedesvineproduktion:

F.e. pr. kg tilvækst.

Daglig tilvækst.

Klassificering.

Dødelighed.

Denne artikel prøver at vise effektivitetens indflydelse på dækningsbidragene hos malkekøer, søer og fedesvin.

I eksemplerne er anvendt et sæt af priser, hvis størrelse selvfølgelig øver indflydelse på de enkelte dækningsbidrags størrelse. Disse priser skal tages med al mulig forbehold.

Det afgørende i denne artikel er ikke at vise hvilke virkninger priserne har, men derimod nogle effektivitetsfaktorerers indflydelse på dækningsbidraget inden for de enkelte produktionsgrene.

Vi har tillige ønsket at vise, hvorledes man udfra et givet prissæt og forskellige effektivitetsangivelser kan opstille såkaldte kalkuler til hjælp i en planlægningssituation.

MÆLKEPRODUKTION

Forsøger vi at simplificere ved at fastlægge størrelsesordenen på nogle effektivitetsfaktorer og derefter varierer deres indbyrdes forhold, kan de derved fremkomne resultater give et udtryk for de enkelte faktorerers indflydelse på dækningsbidragenes størrelse.

Tablet 1 viser i tabelform en beregning af 3 forskellige effektivitetsfaktorerers indflydelse.

På linie 1 er den årlige mælkemængde i 4% mælk varieret, på linie 2 kraftfoderets procentiske andel af foderet og på linie 4 fodringseffektiviteten beregnet i % af det teoretiske foderkrav på helårsbasis.

I tabellens kolonner på tværs er disse 3 faktorer varieret indbyrdes i forhold til hinanden.

Følgende forudsætninger og beregninger er anvendt som grundlag for tabellen:

Kraftfoderpris: (afvejet gennemsnit af C-bl. og A-bl.) = 80 øre/kg

Grovfoderpris: 15 øre/f.e. i variable omkostninger.

Mælkepris: 80 øre/kg 4% mælk.

Mælkeydelsen: Mejerileverance + forbrug til kalve og husholdn.

Køernes gennemsnitsvægt: 600 kg.

Krav til staldplads pr. m.p.e.: 10 m²

Tilvækstværdi pr. m.p.e.:

0,5 kalv a 600 kr.	300 kr.
0,4 stk. udsætterko a 3000 kr.	1200 kr.
	<hr/>
Ialt	1500 kr.
	<hr/>

Teoretisk foderbehov:

Vedligeh. vinter (180 x 4,5)	4500 kg m	5000 kg m
Vedligeh. sommer (185 x 5,6)	810 f.e.	810 f.e.
Fostertilvækst	1036 f.e.	1036 f.e.
Kødtilvækst	100 f.e.	100 f.e.
Produktionsf. (2,5 kg m/f.e.)	160 f.e.	160 f.e.
	1800 f.e.	2000 f.e.
	<hr/>	
Ialt	3906 f.e.	4106 f.e.
	<hr/>	

Variable omkostninger/stk. årsopdræt:

300 f.e. kraftfoder a 80 øre	240 kr.
1200 f.e. grovfoder a 15 øre	180 kr.
1500 f.e. ialt	420 kr.
Inseminering, mineraler o.l.	30 kr.
	<hr/>
Ialt	450 kr.
	<hr/>

Avl i grovfoder: Roer = 10000 f.e./ha. Græs = 5000 f.e./ha. Grovfoderet regnes fordelt med 40% fra roemarken og 60% fra græsmarken.
Dækningsbidrag fra kornmarken: 2000 kr./ha.

Tabel I. 3 forskellige effektivitetsfaktorerers indflydelse på dækningsbidraget.

Linie	Kolonne	1	2	3	4	5	6	7	8
1	Ydelse i 4% mælk, kg	4500	5000	4500	5000	4500	5000	4500	5000
2	Kraftfoderets andel af det samlede foder,	30	30	50	50	30	30	50	50
3	Teoretisk foderbehov, f.e.	3906	4106	3906	4106	3906	4106	3906	4106
4	Fodringseffektivitet,	95	95	95	95	80	80	80	80
5	Forbrugte f.e., kraftfoder	1233	1297	2055	2161	1465	1540	2442	2566
6	Forbrugte f.e., grovfoder	2878	3025	2056	2161	3418	3593	2443	2567
7	Forbrugte f.e., ialt	4111	4322	4111	4322	4883	5133	4883	5133
8	Tilvækstværdi, kr.	1500	1500	1500	1500	1500	1500	1500	1500
9	Indtægt mælk, kr.	3600	4000	3600	4000	3600	4000	3600	4000
10	Udbytte ialt, kr.	5100	5500	5100	5500	5100	5500	5100	5500
11	Variable omkostn./stk. årsopdræt, kr.	450	450	450	450	450	450	450	450
12	Foderomkostninger/ko, kraftfoder, kr.	986	1038	1644	1729	1172	1232	1954	2052
13	Foderomkostninger/ko, grovfoder, kr.	432	454	308	324	512	539	366	385
14	Andre omkostninger, (dyrlæge, avl, m.m.) kr.	130	130	130	130	130	130	130	130
15	Ialt omkostninger, kr.	1998	2072	2532	2633	2264	2351	2900	3017
16	Dækningsbidrag/m.p.e., kr.	3102	3428	2568	2867	2836	3149	2200	2483
17	Staldplads/m.p.e., m ²	10	10	10	10	10	10	10	10
18	Dækningsbidrag/m ² , kr.	310	343	257	287	284	315	220	248
19	Grovfoderareal/m.p.e., ha	0.47	0.49	0.33	0.35	0.55	0.57	0.39	0.41
20	Dækningsbidrag/ha grovfoder, kr.	6600	6996	7782	7523	5156	5525	5641	6056
21	»Sparet grovf. areal« i forh. t. kol. 6., ha	0.08	0.06	0.22	0.20	0.02	—	0.16	0.14
23	Indvundet dækn. bibr. i forh. t. kol. 6., kr.	16	12	440	400	40	—	320	280
24	Korrigeret dækningsbidrag/m.p.e., kr.	3118	3440	3008	3267	2876	3149	2520	2762

Eks. på beregning af grovfoderarealbehov:

Ko med 5000 kg mælk og 30% kraftfoderandel. (kolonne 2)
3025 f.e. grovfoder ialt. Fra roemark 1250 f.e.
Fra græsmark 1775 f.e.

Arealbehov:	Roer	1250 10000	= 0,13 ha
	Græs	1775 5000	= 0,36 ha
	Ialt		<hr/> 0,49 ha <hr/>

Hvad kan man nu få ud af at se på tallene i tabel I?

Vil man f.eks. se, hvor stor betydning mælkeydelsen har hvis man holder samme fodringseffektivitet og lader kraftfoderet udgøre samme procentiske andel af det totale foder, kan man sammenligne tallene på linie 16 under kolonne 1 og kolonne 2 og der se, at en stigning på 500 kg mælk har givet en stigning i dækningsbidraget fra 3102 til 3428 - altså en forbedring på 326 kr.

Vil man undersøge, hvor meget det betyder, hvis man ved en ydelse på 5000 kg mælk forbedrer sin fodringseffektivitet fra 80% til 95% samtidig med, at kraftfoderets procentiske andel øges fra 30 til 50 kan der også fås et udtryk for det ved at se på linie 16 under henholdsvis kolonne 6, hvor der står 3149 og kolonne 4 hvor der står 2867. Deraf fremgår det, at den forbedrede effektivitet er blevet mere end opslugt af det forøgede kraftfoderforbrug. Dækningsbidraget er faldet med 282 kr. Kan forbedringen derimod gennemføres med samme kraftfoderprocent forøges dækningsbidraget med 384, hvilket kan aflæses af tallene under kolonne 4 og kolonne 8.

Ved det korrigerede dækningsbidrag på linie 24 er der taget hensyn til, at et mindre grovfoderareal i stedet kan anvendes til korn.

Det er klart at en tabel som denne ikke kan bruges til at aflæse et kvægbrugs aktuelle økonomiske situation, men den kan vise noget om de 3 effektivitetsfaktorers økonomiske betydning. Det prissæt der er anvendt ved tabelens opbygning øver selvfølgelig stor indflydelse på forskellen på de forskellige dækningsbidrag, men disse vil - selv med ret store ændringer i det anvendte prissæt - stadig vise en økonomisk fordel ved en forbedret effektivitet.

Fig. 1

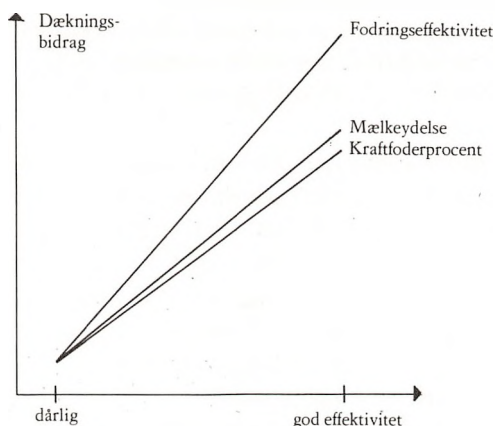

Fig. 1 viser de enkelte effektivitetsfaktoreres forholdsvise betydning for dækningsbidragets størrelse. Beregningen er sket ved at tage den gennemsnitlige forskel mellem de korrigerede dækningsbidrag ved de 2 effektivitetsgrader, der er anvendt i tabel 1.

Eksempelvis beregnes den gennemsnitlige ændring i dækningsbidraget, der fremkommer ved at gå fra 80% til 95% i fodringseffektivitet ved på linie 24 i tabel 1 ved at tage gennemsnit af tallene i kolonne 1, 2, 3 og 4 og derfra trække gennemsnittet af tallene i kolonne 5, 6, 7 og 8.

Foretages denne beregning for alle 3 effektivitetsgrader fremkommer følgende tal: Ændring i fodringseffektivitet 381 kr., ændring i ydelse 274 kr. og ændring i kraftfoderets procentiske andel 251 kr.

Med de her anvendte effektivitetsgrader vil det ses, at det har en større indvirkning på dækningsbidraget at forøge fodringseffektiviteten fra 80% til 95% end at forbedre ydelsen pr. ko fra 4500 kg/ko til 5000 kg/ko eller formindske kraftfoderets andel af det samlede foder fra 50% til 30 .

SMAGRISEPRODUKTION

Som inden for mælkeproduktion har effektiviteten også indflydelse på det økonomiske resultat i smågriseproduktionen.

I tabel 2 vises den indflydelse, antal grise pr. kuld og antal kuld pr. årssø har på dækningsbidragets størrelse.

ad 1) Der er i tabellen regnet med tre forskellige kuldstørrelser, nemlig 6,5, 7,5 og 8,5. Læg mærke til, at det er antallet pr. kuld ved 22 kg (salgstidspunktet). Som orientering kan nævnes, at demonstrationsbrugene (gode gennemsnitsbrug) ligger på ca. 8,3 grise pr. kuld ved fravæning, og en dødelig-

hed på 3% fra fravæning til 20 kg, d.v.s. ca. 8,0 stk. 20 kg's grise pr. kuld.
 ad 2) Antal kuld pr. årssø er det andet effektivitetsmål. Gyltene tæller her først med fra første faring. Demonstrationsbrugene ligger på ca. 2,3 kuld pr. årssø, der svarer til ca. 1;95 kuld pr. årssø, hvis gyltene tæller med fra løbningstidspunktet.

ad 3) Gennemsnitlig antal dage mellem to faringer (faringsintervallet) bliver, hvis man regner med, at en sø i gennemsnit holder 2 år efter første faring:

for 2,0 kuld pr. årssø: $(730 + 114) : 4,0 = 211$ dage

for 2,2 kuld pr. årssø: $(730 + 114) : 4,4 = 192$ dage

for 2,4 kuld pr. årssø: $(730 + 114) : 4,8 = 176$ dage

De 114 dage er gyltens drægtighedsperiode.

ad 4) 22 kg's grise pr. kuld x antal kuld pr. årssø.

ad 5) Salg af udsættersø + køb af sopolt.

ad 6) Prisen på en 22 kg's gris er sat til 140 kr.

ad 8) Foderbehovet er udregnet efter følgende formel fra håndbog for driftsplanlægning:

* Konstant pr. årssø 950 f.e.

+ antal kuld pr. årssø x 150 f.e.

+ antal færdigproducerede 20 kg's grise pr. årssø x 20 f.e.

+ antal årsgylte pr. årssø x 950 f.e.

+ 2 kg tilvækst (20-22 kg) x 3 f.e. pr. kg tilvækst x antal grise pr. årssø.

Eksempel: (1 kolonne)

+ Konstant	950 f.e.
+ 2,0 kuld x 150	300 f.e.
+ 13 grise pr. årssø x 20 f.e.	260 f.e.
+ 0,2 gylte pr. årssø x 950 f.e.	190 f.e.
+ 2 kg tilv. x 3 f.e. x 13 grise	78 f.e.
Ialt pr. årssø	1778 f.e.

Den gennemsnitlige foderenhedspris er sat til 75 øre.

ad 9) 50 kr. pr. årssø + 3 kr. pr. 22 kg's gris.

ad 11) Udbytte + variable omkostninger.

ad 12) Der er regnet med 7,2 m² gulvplads pr. årssø (1,50 m krybbe x halv staldbredde 4,8 m).

Tabel 2. Forskellige effektivitetsfaktorerers indflydelse på dækningsbidraget hos søer.

Linie	Kolonne	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	22 kg's grise pr. kuld	6,5	7,5	8,5	6,5	7,5	8,5	6,5	7,5	8,5
2	Kuld pr. årssø	2,0	2,0	2,0	2,2	2,2	2,2	2,4	2,4	2,4
3	Gennemsnitlig faringsinterval, dage	211	211	211	192	192	192	176	176	176
4	22 kg's grise pr. årssø	13,0	15,0	17,0	14,3	16,5	18,7	15,6	18,0	20,4
5	Tilvækstværdi, søer, kr.	100	100	100	100	100	100	100	100	100
6	Salg af smågrise, kr.	1820	2100	2380	2002	2310	2618	2184	2520	2856
7	Udbytte ialt, kr.	1920	2200	2480	2102	2410	2718	2284	2620	2956
8	Omkostninger til foder, kr.	1334	1373	1412	1382	1424	1467	1430	1476	1523
9	Dyrlæge, medicin, vitaminer m.v.	89	95	101	93	100	106	97	104	111
10	Variable omkostninger ialt, kr.	1423	1468	1513	1475	1524	1573	1527	1580	1634
11	Dækningsbidrag pr. årssø	497	732	967	627	886	1145	757	1040	1322
12	Dækningsbidrag pr. m ² gulvareal	69	102	134	87	123	159	105	144	184

Priserne på foder og på smågrise har selvsagt stor betydning for dækningsbidragets størrelse, således vil i kolonne 5 en ændring i smågriseprisen på 5 kr. give en ændring i dækningsbidraget på 83 kr., medens en ændring i foderenhedsprisen på 5 øre vil give en ændring i dækningsbidraget på 95 kr.

Forskelle i effektiviteten i sostalden giver dog også store udslag. I tabellen er forskellen i dækningsbidragene ved bedste og dårligste effektivitet 825 kr.

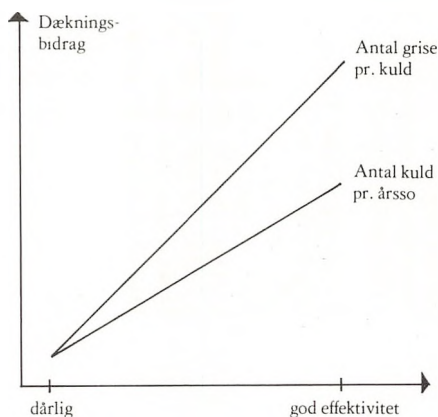
Kolonne 5 kan vel opfattes som gennemsnittet for danske sobesætninger, medens kolonne 6, 8 og 9 er de virkelig effektivt ledede besætninger, som altid vil kunne klare sig, selv i perioder med dårlige prisforhold med hensyn til smågrise og foder.

Det er forholdsvis let at kontrollere, hvor mange grise pr. kuld man i gennemsnit har haft gennem et år. Lidt vanskeligere kan det være at finde ud af antal kuld pr. årssø. Antal årssøer kan beregnes ved at tælle og opnotere antal søer (uden drægtige gylte) i besætningen med regelmæssige mellemrum, f.eks. hver 14. dag. Ved årets slutning lægges alle disse tal sammen og divideres med antal optællinger. Det fremkomne tal angiver antal årssøer, som så divideres op i antal kuld for året.

I en del sobesætninger, der sælger smågrise praktiseres ret sen fravæning, 10-11 uger, derved har man lettere ved at lave salgare smågrise; men man skal bare være klar over, at man derved kommer ned på ca. 2,0 kuld pr. årssø (faringsinterval over 200 dage), og dermed et lavere dækningsbidrag pr. årssø (kolonne 1, 2 og 3). Den soholder, der forstår at få smågrisene i gang, så de kan fravænes ved ca. 7 uger, kommer op på væsentlig højere dækningsbidrag (se kolonne 7, 8 og 9).

Det er en stor fordel, hvis man - ud fra en form for driftskontrol - ved, hvilken effektivitet, man har haft de sidste par år. Så ved man også hvilken effektivitet i tabel 2 man »tør« at gå ud fra, hvis man sidder og planlægger en driftudvidelse.

Fig. 2

I figur 2 er vist, hvor meget de to behandlede effektivitetsfaktorer forholdsvis påvirker dækningsbidraget. Ved antal 22 kg's grise pr. kuld er der i gennemsnit en forskel på 518 kr. pr. årssø fra laveste til højeste effektivitet. Ved antal kuld pr. årssø er der i gennemsnit en forskel på 308 kr. pr. årssø fra laveste til højeste effektivitet.

FEDESVINPRODUKTION

Hos fedesvin er der medtaget 4 forskellige effektivitetsfaktorer i tabel 3, nemlig: Foderforbrug pr. kg tilvækst, klassificering, dødelighedsprocent og staldudnyttelse.

ad 2) Der er regnet med 64 kg tilvækst (22 - 86 kg)

ad 3) Klassificering i %	almindelig	god
A 1 ekstra,	30	50
A 1,	50	45
A 1, manglende kødfylde	6	1
A,	14	4

Forskel i afregningspris pr. kg slagtet vægt - 8 øre.

Forskel i afregningspris pr. gris (62 kg slagtet vægt) - 5 kr.

ad 5) Der er regnet med en gennemsnitsnotering på 6,20 kg pr. kg, inclusive efterbetaling, for den almindelige klassificering. 62 kg slagtet vægt.

ad 6) Ved indkøb af smågrise skal der ved 2 %'s dødelighed indkøbes 102 smågrise pr. 100 leveret. Ved 8 %'s dødelighed 108 smågrise.

ad 7) Salg af slagterisvin indkøb af smågrise.

ad 8) Foderenhedsprisen er sat til 70 øre.

ad 10) Udbytte + variable omkostninger.

ad 12) Gulvareal pr. fedesvin i stalden er sat til 1,4 m² (30 cm krybbe x halv staldbredde 4,8 m). Ved 2,5 omgange pr. år forstås, at der er produceret 2,5 hold pr. år i stalden. Tallet 127 i den første kolonne er udregnet således: 71 kr. x 2,5 omgange : 1,4 m².

Tabel 3. Forskellige effektivitetsfaktorerers indflydelse på dækningsbidraget hos fedesvin.

Linie	Kolonne	1	2	3	4	5	6	7	8
1	Foderenheder pr. kg tilvækst	3,7	3,7	3,7	3,7	3,2	3,2	3,2	3,2
2	Foderenheder pr. gris	237	237	237	237	205	205	205	205
3	Klassificering	alm.	alm.	god	god	alm.	alm.	god	god
4	Dødelighedsprocent	2	8	2	8	2	8	2	8
5	Salg af slagtesvin (1), kr.	384	384	389	389	384	384	389	389
6	Indkøb af smågrise, kr.	143	151	143	151	143	151	143	151
7	Udbytte ialt pr. enhed, kr.	241	233	246	238	241	233	246	238
8	Omkostninger til foder, kr.	166	166	166	166	144	144	144	144
9	Dyrlæge, medicin, vitaminer m.v.	4	4	4	4	4	4	4	4
10	Variable omkostninger ialt pr. enhed	170	170	170	170	148	148	148	148
11	Dækningsbidrag pr. enhed, kr.	71	63	76	68	93	85	98	90
12	Dækningsbidrag pr. m ² gulvareal:								
	a) 2,5 omgange pr. år	127	113	136	121	166	152	175	161
	b) 3,0 omgange pr. år	152	135	163	146	199	182	210	193

Som hos søerne spiller priserne også en rolle i fedesvineproduktionen. For kolonne 3 vil en ændring i smågriseprisen på 5 kr. ændre dækningsbidraget med godt 5 kr. En ændring i afregningsprisen for slagterisvin på 10 øre vil ændre dækningsbidraget med godt 6 kr. Endelig vil en ændring i foderenhedsprisen på 5 øre ændre dækningsbidraget med ca. 12 kr.

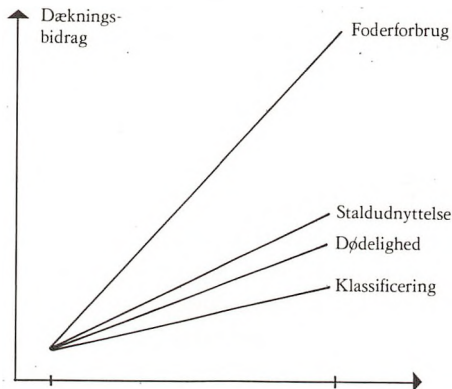
Ser vi på effektivitetens indflydelse, er forskellen mellem dækningsbidragene ved højeste og laveste effektivitet 35 kr.

Gennemsnittet for danske fedesvinebesætninger ligger vel på godt 3,5 f.e. pr. kg tilvækst og en dødelighed på ca. 4% .

Klassificeringen bruges ofte som norm for om det går godt eller mindre godt i en fedesvinebesætning. Som det ses af tabellen har klassificeringen dog ikke den store indvirkning på det økonomiske resultat. Foderforbruget har langt større betydning. Det er her man især skal hente pengene.

Som det ses af de to nederste linier må man heller ikke glemme udnyttelsen af stalden. I gennemsnit af alle kolonnerne er der en forskel på knap 29 kr. pr. plads i stalden for henholdsvis 2,5 og 3,0 omgange pr. år. Antal omgange i stalden påvirkes af grisenes daglige tilvækst, holdenes ensartethed og driftslederens evne til at holde stierne »i gang« .

Fig. 3

Figur 3 viser, hvor meget de 4 nævnte effektivitetsfaktorer forholdsvis påvirker dækningsbidraget. Forskellen mellem dårlig og god effektivitet er for foderforbruget 22 kr., for dødelighed 8 kr. og for klassificering 5 kr. Ved staldudnyttelsen er jeg gået ud fra de ovennævnte 29 kr. pr. plads i stalden. Dette tal er divideret med 2,75 omgange i stalden, hvorved vi kommer frem til de ca. 10 kr., som man med nogen forsigtighed kan sammenligne med de andre effektivitetsfaktorer i figur 3.

Økonomiske kalkulationer før der investeres

EF tilslutningen har skabt en vældig interesse blandt landmændene for investeringer i produktionsbygninger. Efter den betydelige tilbageholdenhed på dette felt gennem mange år er behovet for øget aktivitet, i form af modernisering af bestående bygninger eller nybyggeri stort.

Selv om optimismen er stor, ikke mindst med hensyn til kvægholdet, kan der nok være grund til at påpege, at ved så store investeringer som der her ofte er tale om må den forudgående planlægning være i orden. For den enkelte er det almindeligvis så afgørende et indgreb i økonomien, at det kan få alvorlige følger, såfremt der sker fejlinvesteringer. Ofte er der samtidig med en større bygningsinvestering, tale om en større eller mindre omlægning af produktionen, vel ikke mindst fremover hvor en større specialisering er sandsynlig.

Den forudgående planlægning indeholder flere elementer, såsom økonomiske kalkulationer, byggetekniske forhold, arbejdsbehov, evner og »lyst og interesse«. De rent byggetekniske forhold skal ikke behandles nærmere her, hvor det især er de økonomiske kalkulationer der tages op. Men først kan der nok være grund til at se lidt på de andre nævnte overvejelser der må gøres forud.

I HVILKEN PRODUKTIONSGREN

Det synes oplagt, at vil man investere, må det gøres i den produktion man er bedst til. Det forudsætter imidlertid at man er helt klar over i hvilken produktionsgren der er det bedste økonomiske resultat. Det kan ofte være vanskeligt hvis der ikke foreligger et regnskab, hvoraf det fremgår hvordan de forskellige produktioner på ejendommen er forløbet rent økonomisk, f.eks. et bidragsregnskab.

Det har før vist sig at en produktion, f.eks. fedesvin, der af landmanden regnedes for en helt god forretning, ved nærmere undersøgelse har vist sig i nogen grad at »leve« på kørerne. Nogle vil måske hertil sige, at de nu har lyst og interesse for at producere fedesvin, og har måske råd til at sige sådan. Men at basere større investeringer og produktionsomlægninger på fornemmelser eller følelser uden talmæssig baggrund, kan være problematisk, og kan kun være de økonomisk stærke beskåren. Hertil skal dog siges, at er der et regnskab der viser økonomien i de forskellige produktionsgrene, vil interesse og penge oftest følges ad.

ARBEJDSBEHOV

I forbindelse med arbejdskraft, må der i planlægningen indgå hvordan investeringen vil påvirke arbejdsbehovet på ejendommen. Vil det medføre at ejeren fremover bliver bundet til selv at passe f.eks. en stor malkekvægbesætning, eller bliver produktionen fremover afhængig af fremmed arbejdskraft.

Det kan her være vanskeligt for planlæggeren at se ret langt frem. I det første tilfælde må han være indstillet på i adskillige år fremover selv at gøre arbejdet, for at investeringen kan gå. I det andet må det overvejes, hvad konsekvenserne kan blive, såfremt det på et tidspunkt ikke er muligt at få den ønskede medhjælp, f.eks. en fodermester.

DÆKNINGSBIDRAG

I den økonomiske planlægning må der foretages kalkulationer over investeringens konsekvenser for økonomien i de følgende år, og ikke mindst være sikkerhed for at den nødvendige kapital kan skaffes og på hvilke betingelser.

I det følgende vil der blive gennemgået et eksempel på hvordan sådanne kalkulationer kan foretages. Der er her regnet med, at der føres bidragsregnskab på ejendommen og at det har været tilfældet mindst et år før investeringen, så der er et vist talmateriale at bygge på.

Det er dækningsbidragene der anvendes, d.v.s. de beløb fra de forskellige produktionsgrene, der er tilbage til dækning af de faste omkostninger, når de variable omkostninger er trukket fra.

PROBLEMSTILLINGEN

Som eksempel bruges en ejendom, hvor der påtænkes en produktionsændring, så malkekvægholdet udvides på bekostning af fedesvineproduktionen. Koantallet ønskes forøget fra 20 til 40 og en fedesvineproduktion på 250 stk. pr. år ønskes opgivet. Hvad anden produktion der er på ejendommen bevares uændret, bortset fra at grovfoderarealet udvides.

Den gamle kostald ændres og forlænges, så der bliver en ristestald til 40 køer. Der installeres hængebane, rørmalkeanlæg, malkerummet udbygges og der laves gyllebeholder til ca. 3 måneders opbevaring fra køerne.

Svinestalden ændres til spaltstald for ungdyrene.

Arbejdsbehovet forventes ikke ændret, da der forventes så meget lettere arbejdsgang i de nyindrettede stalde, at det sammen med tabet af svineproduktionen, kan opveje arbejdet med de ekstra 20 køer incl. opdræt.

ÆNDRING I SAMLET DÆKNINGSBIDRAG

Først undersøges hvilken indflydelse denne produktionsændring vil få på ejendommens samlede dækningsbidrag.

De dækningsbidrag der forventes i det kommende år er:

Korn (byg)	pr. ha 2000 kr.
1 årsko incl. opdræt	3400 kr.
1 fedesvin	70 kr.

Dækningsbidraget for korn og køer er hævet noget i forhold til det foregående regnskabsår under hensyn til indgangen i EF. At fastsætte det kommende års dækningsbidrag indebærer betydelig usikkerhed, en usikkerhed der formodentlig fremover bliver mindre under mere sikre markedsforhold. Men reglen må være, at basere på hvad der hidtil er opnået, så der ikke foretages kalkulationer på for optimistisk grundlag.

Produktionsændringen vil medføre at grovfoderarealet skal udvides. Der regnes med 0,6 ha grovfoder pr. årsko. Med 20 køer mere vil det lægge beslag på ca. 12 ha af det nuværende kornareal.

I nedenstående opstilling er der i venstre side anført de poster, der virker i negativ retning og i højre de der virker positivt på det samlede dækningsbidrag.

Opstillingen viser at produktionsændringen, under de før nævnte forudsætninger, kan forventes at medføre en stigning i det samlede dækningsbidrag for ejendommen på 26.500 kr.

Ændring i dækningsbidrag

	fald	stigning
12 ha korn a 2000 kr.	24000	24.000
250 fedesvin a 70 kr.	17500	17.500
		20 årskøer a 3400 kr. 68.000
Stign. i dækningsbd.	26.500 kr.	
Balance	68.000	68.000

KAPITALBEHOV

Dernæst ses på hvor meget kapital der vil kræves.

Byggeomkostningerne er anslået til 3000 kr. pr. ko incl. opdræt. Der skal investeres kapital i 20 årskøer incl. opdræt, og regnes med ca. et halvt års driftstab for fedesvinene (125 stk.), da denne produktion ikke kan foregå under ombygningen. Der kan frigøres kapital bundet i de ca. 100 svin der er på stald.

Opgørelse af kapitalkrav

Ombygning 40 køer a 3000 kr.	120.000 kr.
1/2 års driftstab, 125 svin a 70 kr.	8.750 kr.
Besætningsfremgang 20 årskøer incl. opdræt a 5000 kr.	100.000 kr.
	<u>Ialt 228.750 kr.</u>
Besætningsnedgang 100 svin a 250 kr.	25.000 kr.
	<u>Nettoinvestering = kapitalkrav 203.750 kr.</u>

Der bliver her tale om et samlet kapitalkrav på 203.750 kr. Det er den kapital der, udover hvad der måtte være i forvejen, skal bindes i ejendommen før produktionsomlægningen er gennemført og før stigningen i dækningsbidraget på 26.500 kr. kan forventes.

Det ses at selve bygningsinvesteringerne kun er godt halvdelen af den kapital, der skal til for at køre det i gang.

Der er vel ofte en tendens til at ville arbejde besætningen op over nogle år efter investeringen, men det må i almindelighed frarådes, hvorimod det ofte er sådan, at besætningen gennem de nærmest foregående år er oparbejdet i nogen grad, så en del af investeringerne i besætningsudvidelsen allerede er foretaget og dermed ikke behøver direkte at belaste finansieringen nu.

Det uheldige i ikke at udnytte kapaciteten fuldt ud fra starten kan ses, hvis vi her tænker os det første år kun at have f.eks. 30 køer, men stadig ingen fedesvin da ombygningerne er foretaget under et.

Der vil nu ske betydelige ændringer i den før beregnede stigning i dækningsbidrag, idet den vil gå ned med 10 køer a 3400 = 34.000 kr., og påvirkes opad med ca. 6 ha korn a 2000 kr. = 12.000 kr. Ialt en nedgang på 22.000 kr., så de 26.500 kr. der var før nu bliver reduceret til 4500 kr. Det vil med andre ord sige, at hvor der før var 26.500 kr. til dækning af en investering på ca. 204.000 kr., er der nu det første år kun 4500 kr. til dækning af en investering på $204.000 \div 50.000$ (10 køer a 5000 kr.) = 154.000 kr. Ved straks at foretage investeringen på de sidste 10 køer på 50.000 kr., så kapaciteten udnyttes fuldt ud, fås der 22.000 kr. det første år.

RENTABILITETSBEREGNING

Før en større investering kan der være grund til at foretage en rentabilitets- eller omkostningsberegning. Det er rent økonomiske beregninger, for at undersøge om det er et projekt der er værd at skyde penge i, under hensyn til forrentning og afskrivning. Hvis planlæggeren har pengene eller en del af dem, kan der nok være grund til at se på hvordan de bedst investeres, om der

opnås mere ved f.eks. at indsætte dem i pengeinstitut, eller købe obligationer for dem, end ved at investere i det foreliggende projekt.

I disse beregninger indgår en såkaldt kalkulationsrente, d.v.s. en rente der er mindst ligeså høj som den effektive rente af mulige lån, eller hvad der ved anden anvendelse kan fås i rente for pengene.

Desuden indgår periodelængden, som er det antal år landmanden forventer at benytte investeringen.

Og slutværdien, den værdi investeringen har ved periodens slutning.

Periodelængde og slutværdi kan være vanskelig at fastsætte. Det er f.eks. svært, at vurdere hvad en ombygning er værd om 20 år, og om den i det hele taget er noget værd for en evt. ny ejer. Inventar er det nok ikke realistisk at sætte til mere end 10-15 års levetid.

Som det vil fremgå af nedenstående opstilling anvendes der her en kalkulationsrente på 10 % og perioder på 20 og 15 år. Inventaret er skilt ud med 20.000 kr.

Der regnes med, at bygningsinvesteringen på 100.000 kr. har en værdi af 40.000 kr. om 20 år. De 60.000 kr. skal forrentes og afskrives (genindvindes) over 20 år, d.v.s. at der er en gennemsnitlig omkostning pr. år på 11,75 % når pengene skal forrentes med 10 %. Driftstabet afskrives ligeledes over 20 år, hvorimod inventaret afskrives over 15 år. Af beløb der ikke skal afskrives, men kun forrentes, er netto investering i besætning og de resterende 40.000 kr. i bygningsinvestering.

Som det ses bliver der en positiv differens på 4.292 kr. Ud fra et rentabilitets- eller omkostningsmæssigt synspunkt kan investeringen, under disse omstændigheder betale sig.

Rentabilitetsberegning

art	værdi beg.	<i>Forrentning og afskrivning</i>				værdi- ændring	omkostn. kr.
		værdi slutn.	afskr. tid	pct.			
Ombygning	100000 kr.	40000 kr.	20 år	11,75	60000 kr.	7050	
Inventar	20000 kr.	0 kr.	15 år	13,15	20000 kr.	2630	
Driftstab	8750 kr.	0 kr.	20 år	11,75	8750 kr.	1028	
Forrentning							
Besætning (nettofremgang)				10,00	75000 kr.	7500	
Restværdi af bygningsinvestering				10,00	40000 kr.	4000	
<hr/>							
Beregnete omkostninger ialt (gens. pr. år)						22208	
Stigning i dækningsbidrag						26500	
Difference						<hr/> 4292	

LIKVIDITETSBEREGNING

Det næste og ikke mindst væsentlige spørgsmål er om projektet kan finansieres, og evt. hvordan, samt hvordan det vil påvirke den samlede likviditet for ejendommen. Der må såvidt muligt søges finansieret med faste lån med lang løbetid. Interessen må her samle sig om kreditforeningerne og Dansk Landbrugs Realkreditfond (DLR).

Er lånemulighederne i ejendommen i forvejen fuldt eller næsten fuldt udnyttet, vil det ikke være muligt, at få det hele finansieret ad den vej, da investeringerne ikke vil forøge ejendommens værdi så meget, at det kan dækkes indenfor lænegrænserne, der for kreditforeningerne er op til 50 % af handelsværdien og DLR videre op til ca. 70 %.

Der regnes her i eksemplet med, at der er gode lånemuligheder, både som 1. og 2. prioritet, da der ikke indenfor de seneste år er stiftet gæld. Den almindelige prisstigning på ejendommen har medført, at der er blevet plads for yderligere lån, udover hvad den her investering giver mulighed for.

Lånetilbudene:

Kreditforeningen 30 år 9 % pålydende 140.000 kr.
med kurs 85, vil det efter fradrag af
låneomkostninger og indskud til
reservefond give netto ca. .... 116.000 kr.

DLR 20 år 9 % pålydende 100.000 kr.
med kurs 90 vil det efter fradrag
af låneomkostninger og indskud, samt
her tillige 1. termins renter,
give netto ca. .... 84.000 kr.

Ialt netto hjem ca. 200.000 kr.

De årlige ydelser for kreditforenings-
lånet bliver ..... 13.860 kr.

For DLR lånet bliver det for
2. + 3. termin ..... 14.480 kr.

Ialt årlig ydelse 28.340 kr.
Stigning i dækningsbidrag 26.500 kr.
Likviditetsstramning 1.840 kr.

Som det vil ses bliver der ved denne finansiering tale om en likviditetsstramning, der skal 1840 kr. mere ud pr. år end før investeringen.

Hertil skal siges, at ydelserne på DLR lånet er faldende, da det er et serie-lån, så der i løbet af få år bliver balance, alle andre forhold lige.

RENTESIKRING

På indeværende tidspunkt har vi rentesikringen, om den vil fortsætte under EF medlemskab er ikke afklaret endnu. Sættes projektet her igang nu i oktober kvartal, kan der fås rentesikring til bygningsinvesteringerne. Tilskudssatsen for denne kvartal er 4,28 %, hvilket vil sige at der kan regnes med et årligt beløb i rentesikring på 4,28 % af 120.000 = 5.136 kr. Dette beløb vil kunne fås i hvert af de følgende 5 år, hvorefter det aftrappes med 1/2 % årligt de næste 5 år og falder helt væk efter 10 år. Det er et beløb der gør investeringen forsvarligt også fra et likviditetssynspunkt.

SKATTEMÆSSIGT

Endelig kan investeringen medføre øgede fradragmuligheder skattemæssigt. Af de årlige ydelser på lånene er ca. 22.000 kr. fradragsberettigede og med en marginalskatteprocent på f.eks. 60 kan det give betydelig nedslag i skatten.

Hertil kommer øgede bygningsafskrivninger.

I det foregående er der søgt belyst nogle forhold, der er af betydning ved større investeringer. Formålet med det gennemgæede eksempel har været, at vise hvordan de økonomiske beregninger kan foretages, såfremt der er et talmateriale at bygge på. Desto sikrere oplysninger der bygges på, jo større er sikkerheden for, at beregningerne holder stik og fejlinvesteringer undgås.

Jens Stisen.

Elevmødet 1972

Igen i år var vi heldige med vejret til vort elevmøde.

Vi begyndte traditionen tro med morgensang, hvorefter Karlskov Jensen holdt sit altid interessante foredrag. Først om aktuelle problemer i landbruget og senere om skolens planer og drift. Han nævnte i sit foredrag bl.a. at der stadigvæk er flere og flere blandt skolens elever der ønsker eneværelse, og det må skolen følge op. Vi kan kun være glade for, at ungdommen virkelig vil noget med deres uddannelse, og har et mål med den. Det er der sikkert mange i andre erhverv, som kan skele lidt misundeligt til.

Efter Karlskovs foredrag fulgte generalforsamlingen i foreningen Graasten Elever. Vi mindedes sammen de medlemmer, der i årets løb er afgået ved døden, og undertegnede fortsatte med en lille beretning om foreningens virke i det forløbne år, hvorefter kassereren fremlagde regnskabet.

Ved det efterfølgende valg var der 2 bestyrelsesmedlemmer på valg: Jørgen Vehl og undertegnede. Begge blev genvalgt.

Blandt lærerne var det i år blevet Chr. Ermoses tur til at holde foredrag. Han fortalte om avlsdyreksportens opbygning og fremtid.

Til det efterfølgende middagsbord var der som sædvanlig mødt mange, og flere kom til under mark- og staldturen. Vi kunne på denne atter konstatere, at alt var i den bedste orden. Hos svinene har der været en del sygdomme, men de var på ret køl igen, og alle dyr så velplejede ud.

Det afsluttende foredrag blev holdt af statskonsulent Lars Age Larsen, Bonn, som talte over emnet: Hvordan vil dansk landbrug være stillet i EF i den form dette har nu. Det var et særdeles interessant emne, så der blev lyttet ivrigt. Der blev lejlighed til en del spørgsmål til foredragsholderen, inden vi gik hver til sit.

Om aftenen var der som sædvanlig en hyggelig sammenkomst for skolens 10-års-jubilare, der var mødt særdeles talrigt op.

Mads Schmidt Eriksen.

Irland

At Irland kaldes den grønne ø, har et mildt og fugtigt klima, ligger vest for England, at den sydligste del er selvstændigt og den nordligste del høre sammen med England og der er mange uroligheder i denne del: Det var sådan i grove træk, det jeg vidste om Irland, samt naturligvis en del andre spredte ting, men dog nok til at jeg længe havde ønsket at se dette spændende land, der tilsyneladende har holdt sig udenfor en del af den udvikling, der har præget Vest Europa, men til gengæld har haft sine egne problemer.

Derfor var vi meget nemme at lokke, da vi fik en invitation til at besøge Irland i sommer, og vi rejste så en tur derover i August.

Årsagen til invitationen var, at jeg i efteråret 71 var med en gruppe irske mejerifolk rundt i Danmark som rejsefører, og disse sendte os så i foråret en indbydelse til at besøge Irland som deres gæster.

Selvom det på grund af færgeoverfarterne ikke er billigt at komme til Irland med egen bil, valgte vi dog at køre derover, for at have den størst mulige bevægelsesfrihed derovre.

Ved ankomsten til Irland slår det en, at ligheden med England på mange områder er enorm. Det er vel på en måde ikke sært, når man betænker, at Irland har været under engelsk styre indtil 1922, og at England stadig er den nærmeste nabo og største handelspartner. Sproget der tales, er overalt engelsk, Irlænderne har nok deres eget sprog, Gælisk, men selvom børnene bliver undervist i det på skolerne så bruges det kun meget lidt. Den irske økonomi er meget nært knyttet til Englands, så tæt, at det irske møntsystem følger det engelske, og værdien af det irske pund er det samme som det engelske og følger dette også nu da der er sket en voldsom devaluering.

Ved nærmere kendskab til forholdene viser det sig, at der er en mængde forskelle mellem England og Irland. En nærmere omtale af disse forskelle vil blive for omfattende. Her skal kun nævnes religion og erhvervsform. Irlænderne er overvejende katolikker og englænderne protestanter, hovederhvervet i Irland er landbrug, i England industri og handel.

Da det var mennesker med tilknytning til mejeribrug, der havde inviteret os til Irland, var det ret naturligt, at det fortrinsvist var mejeribrug og landbrug, vi fik at se, men det var også det jeg var mest interesseret i. Det er derfor også disse ting jeg vil omtale lidt nærmere i det følgende.

For at give et indtryk af Irland i forhold til Danmark følgende afrundede tal:

	Irland	Danmark
Samlet areal	70.270 km	44.331 km
Befolkning	2,9 mill.	4,9 mill.
Dyrket areal	5.503.000 ha	2.941.000 ha
Heraf kornareal	809.300 ha	1.739.000 ha
Heraf græsareal	4.046.000 ha	820.000 ha
Kvæg ialt	5.204.000 stk.	2.842.000 stk.
Heraf malkekøer	1.651.000 stk.	1.153.000 stk.
Svin	1.155.000 stk.	8.500.000 stk.
Får	2.835.000 stk.	70.000 stk.
Mælkeproduktion	3.637.000 ton	4.637.000 ton
Smør produktion	69.200 ton	132.000 ton
Oste produktion	27.300 ton	111.000 ton

Irsk landbrug er på grund af klimaet næsten udelukkende baseret på husdyrbrug, især kvægbrug. Det milde og fugtige vejr bevirker, at man kan have dyrene på græs de ni af årets måneder, og de tre måneder man skal have dem på stald, er det egentlig ikke af hensyn til dyrene, men mere for at skåne græsset, da græsmarkerne da er så fugtige, at de vil blive trådt op, dersom man lod kvæget gå ude.

Græs er langt den dominerende afgrøde, og de store græsarealer giver naturligvis det indtryk, at alt er grønt i Irland, deraf navnet den grønne ø. En stor part af græsarealet er vedvarende græs, også på steder, hvor man givetvis kunne opnå større udbytter ved en mere intensiv græsdyrkning. Ud over græs dyrkes der en del byg, kartofler og lidt sukkerroer. Klimatisk er forskellene mellem landsdelene ikke særlig stor. Men der er meget store forskelle på jordbundsforholdene fra egn til egn. Endvidere er der en del lave bjergkæder, der faktisk ikke giver mulighed for anden udnyttelse end fåreavl.

Tidligere havde man en lang række forskellige kvægracer i Irland, med korthornsracen som den dominerende. I de sidste år er der sket en ændring i dette, idet man har skiftet over til sortbroget, i mange tilfælde ved at krydse de oprindelige racer med sortbrogede tyre, importeret fra England og Holland. Kvaliteten af disse dyr er set med en danskers øjne ikke imponerende, hverken hvad eksteriør eller ydelse angår.

Staldene er yderst simple, hvilket vel er naturligt, da de bruger dem så kort tid. De nyere stalde er for det meste sengestalde, og der er kun det nødvendige læ og overhovedet ingen isolering.

Som eksempel på et bedre irsk landbrug vil jeg kort fortælle, hvorledes en af dem vi besøgte drev sit landbrug. Gården, der er beliggende næsten midt i Irland, er på 41 ha. Hele arealet lå med græs, besætningen bestod af 40

malkekøer af sortbroget race samt det nødvendige opdræt. Man søgte at få køerne til at kælte i februar-marts måned. Så kunne de komme på græs kort efter kælvningen, og man kunne så udnytte den gode forårsgræsning.

I maj og juni er græsmængderne så store, at der kan bjærges tilstrækkeligt med høg og ensilage til de tre vintermåneder. Fra december til marts er markerne gerne så fugtige, at man er nødt til at holde køerne på stald. Foderet i perioden på stald bestod af ensilage og lidt høg. De kraftfodermængder der blev brugt var meget minimale, men ejeren angav alligevel mælkeydelsen til ca. 5000 kg pr. ko med en fedtprocent på 3,75. Stalden bestod af en meget simpel malkestald, en overdækket køresilo og en sengestald bygget af blikplader, og med cementgange, der kunne skrubes ren med traktoren. Arbejdskraften bestod af ejeren selv samt en gift familie. Det er en nem og enkelt driftsform, der samtidig er billig, - arbejdskraften er ikke så dyr som i Danmark. Der er naturligvis stor forskel imellem de enkelte landbrug i Irland, også større end vi har her i Danmark.

Er der forskel imellem de enkelte landbrug, så er denne forskel endnu større imellem de forskellige mejerier. Der er mejerier i Irland så store og moderne, at vi her i Danmark ikke har dem lignende og andre steder er der mejerier, der er rene antikviteter. Ligesom her i Danmark går udviklingen i Irland mod større mejerier, man nedlægger dog ikke de gamle mejerier helt, men bevarer dem som samlecentraler for mælken.

I Irland har det fra gammel tid været således, at den enkelte landmand selv leverede sin mælk på mejeriet, man har aldrig haft fælles mælkekørsel som vi kender det i Danmark. Selvom man nu mange steder har slået mejerierne sammen til større enheder, har man bibeholdt systemet med, at man selv leverer mælken på det gamle mejeri, og derfra køres den så i store tankvogne til det nye, store mejeri. Enkelte steder var det forsøgt at indføre mælketanke på de enkelte gårde, og så lade tankvognen afhente mælken direkte, men det mødte mange steder modstand, da landmanden så mistede en lejlighed til at træffe naboer og andre på den daglige tur til mejeriet.

Opbygningen af andelsselskaber er meget ejendommelig, hvor vi har selvstændige andelsselskaber der tager sig af hver deres område som mejeridrift, foderstoffer, brugsforeninger o.s.v., så er det i Irland samme selskab der tager sig af alle disse ting, og normalt ligger det hele samlet på et sted. Således at den landmand der f.eks. kommer på mejeriet med sin mælk, på samme sted kan få kraftfoder, gå i brugsen eller klare andre indkøb i grovvarer- og maskinhandelen. På spørgsmålet om hvorledes de holdt styr på dette, uden at der opstod utilfredshed hos den ene eller anden part, forklarede de, at det var intet problem, man førte blot separate regnskaber for hver afdeling. Det er dog givet nemmere at forklare end at få til at virke i praksis.

Noget af begrundelsen for denne opbygning ligger i, at da landet blev selv-

stændigt i 1922 overtog den irske stat de forskellige foretagender efter englænderne, og drev disse som statsforetagender. Siden har man så arbejdet på at landmændene selv skulle overtage de forskellige virksomheder. Det er idag sket nogenlunde overalt, kun i de mindst udviklede egne driver staten stadig mejerierne.

Urolighederne i Nord Irland mærker man ikke noget direkte til i republikken, men det har dog bevirket, at der er langt færre turister end normalt i Irland. Urolighederne følges naturligvis meget nøje og det er et stadigt tilbagevendende samtaleemne.

De Irlændere vi traf ønskede alle, at Nord Irland skulle forenes med det øvrige Irland, men de var imod de voldsmetoder som befrielsesorganisationerne tog i anvendelse. Der var nogen frygt for at urolighederne skulle brede sig til andre dele af Irland, da man fremhævede, at man nok talte om striden som om, det var en religionskrig mellem katoliker og protestanter, men at det i endnu højere grad var en strid mellem forskellige politiske opfattelser, som på nogle områder også kunne føres over til andre dele af Irland.

Det var den almindelige opfattelse, at der for øjeblikket ikke fandtes nogen løsning på problemet.

Dog som gæster i Irland mærkede vi ikke noget til nogen problemer, men mødte overalt en venlighed og gæstfrihed, som vi nok desværre ikke finder herhjemme. Når der så samtidig er en mængde fremmedartede og interessante ting at se i en meget smuk natur, var turen en meget stor oplevelse for os, og en tur til Irland kan absolut anbefales.

*De bedste hilsener.
Anna Marie og Chr. Ermoose.*

Sommertur 1972

Det var ikke strålende solskin da vi vågnede, men vejret var hæderligt. Efter morgenmåltidet tog vi videre med bussen mod Bom. Herfra fulgtes Rhinen og et sted blev der gjort ophold ved en tovbane. Næsten alle mand tog turen op til bjergrestaurationen, hvor der blev serveret billig vin og en god udsigt.

Det hele begyndte med at vi på Gråsten Landbrugsskole blev pakket ind i en bus. Køretrøjet startede og førte os ind i en 8 dages lang, oplevelsesrig tur ned gennem Tyskland, Luxembourg, Frankrig, Belgien og Holland.

V. Tyskland:

indb. 61 mill.

235 indb./km

9,5 % ved landbrug

10,6 ha i gens. brugsstørr.

Den første dag kørte vi, fulgt af et let overskyet vejr, først gennem et lidt fladt og magert terræn. Her dyrkedes mest rug, kartofler, græs og lidt byg. Længere nede mødte vi majsmarker og mange pæne roemarker. Landskabet blev mere kuperet og frodigere. Bussens beboere tilbragte tiden med bl.a. kortspil. Landrup tabte i et spil 9 kr. og lidt af det gode humør. Efter et par rast, hvor den medbragte mad blev fortæret, fandt vi endelig ro på campingpladsen, Heide Bergsee.

Hvil ved Mosel.

På turen ned kom Zach til at tabe en cigarstump ned i en åben sportsvogn. Men vi var temmelig sent på den, så resultatet oplevedes ikke.

I bussen var stemningen efterhånden ret høj og den ene vovede vise efter den anden fyldte det rullende tilrøgede lokale. Errose har faktisk en god sangstemme.

Langs Rhinen vælvede den ene bjergskråning sig op ved siden af den anden. Og på næsten hveranden tinding lå der en gammel røverborg eller resterne af en sådan. Skråningerne var omhyggeligt tilplantede med vinstokke og vi fik oplyst at bønderne havde deres vinmarker meget spredt. Dels på grund af at hele høsten ikke skulle blive moden på én gang og dels for at få flere naboer at skåle med. Turen går videre og snart passerer vi grænsen til Luxembourg.

Luxembourg:

indb. 0,3 mill.

130 indb./km²

130 % ved landbruget

12 mand/100 ha

17,2 ha i gens. brugsstørr.

I Luxembourg findes der tre mejerier med tilsammen 5000 leverandører. Den daglige mælkemængde andrager 500.000 - 600.000 kg mælk, hvoraf

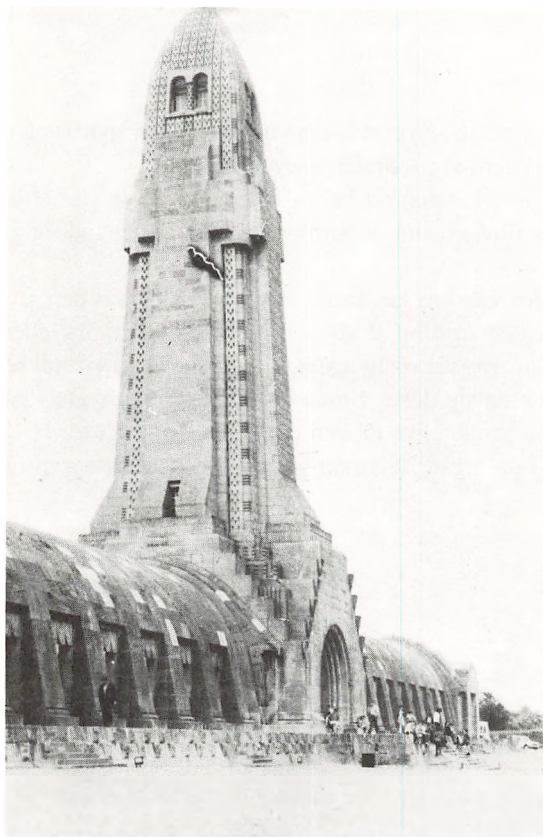
ca. halvdelen kommer ind i spande. Man regner med at gå helt over til tankvognsmælk om ca. 3 år.

Køletankerne stilles til rådighed for bønderne og endnu er det kun udleveret mælketanke til leverandører der har god mælk. Mælken hentes for hver 2 1/2 dag. Mejeriet Luxlait, som vi besøgte, fik 250 tusinde liter/dag. Der bliver fremstillet 8000 kg smør daglig og 60.000 liter mælk bliver pasteuriseret og sendt til de amerikanske styrker i Europa. Om sommeren bliver der daglig fremstillet 10.000 liter is. Man havde lige fået to lynfrysere fra Danmark til at nedfryse den store isproduktion.

De hygiejniske forhold, fik vi at vide, forbød salg af produkter fra stalddøren, men man var godt klar over, at det ikke helt blev overholdt.

Mælken kostede 1,75 kr. for 1 karton (1 liter) i forretningen.

De fleste landmænd har ca. 20 køer.

*Mindesmærket
ved Verdun.*

Frankrig:

indb. 51 mill.

91 indb./km²

15.5 % ved landbruget

9 mand/100 ha

20 ha i gens. brugsstørr.

Fra Luxembourg gik turen ind i Frankrig. Her aflagde vi bl.a. et kort besøg på mindesmærket i Vordun. Her ligger ca. 1 mill. faldne fra første Verdenskrig. Monumentet var blevet bygget til ære for de faldne og afskræk for de overlevende. Det lignede en mellemting af et gravmæle og en bunkers. Området omkring mindesmærket er tætpakket med hvide kors og lader man blikket glide ind i gravmælets kælderrum finder man dem tilstablede med skeletdele.

Man behøver ikke at køre længe i det franske landskab for at opdage at det er fuldstændig ryddet for gårde, som for udstykningen her i Danmark. Alle ejendomme ligger samlet i de små landsbyer.

Georges Mangeort, Lavannes

Den lille landsby Lavannes består af 25 landbrug. Hertil kommer de øvrige beboelseshuse. Gårdens jord tilliggende på 1600 ha, lå rundt om byen. Den største gård på 200 ha ejede Georges Mangeort, en ung mand på 35 år.

Jorden blev godt udnyttet og avlen var misundelsesværdig, men bygningerne var efter vore forhold nedskrevet til 0 kr. Gårdens arbejdskraft bestod af 3 mand og ham selv (en karl får ca. 1800 kr./mdr.). Jordens anvendelse var ca. 30 % med sukkerroer, 20 % med lucerne og resten med byg og hvede.

I vinterhalvåret holdt han 120 fedetyre (Charolais). De gik løse i en lade med adgang til en løbegård. Foderet bestod af piller, indeholdende 40 % lucerne og 60 % af majs og pulp. Desuden fik de en mineralblanding og vand. Han tjente ca. 280 kr./dyr. Jorden kostede 21.000 kr./ha.

Det bør lige bemærkes at Mortensen var så fræk at tage Georges eneste flyvehavre.

Legentil og Vanherrebroeh, Pacancy.

Et stort gods på 522 ha, ejet af en tysk proprietær. En del af arealet var skov og resten ca. 334 ha, der lå samlet i et stykke, var bortforpagtet. Det kan oplyses at der er en del tyskere der køber store godser i Frankrig, men forpagteren som vi besøgte, var godt tilfreds med de forhold han levede under. Det store jordstykke var opdelt i 32 marker. De 334 ha jord dyrkedes med følgende afgrøde: 126 ha hvede, 15 ha rug, 72 ha fabriksroer, 32 ha kartofler,

En forfriskning i Pácancy

46 ha lucerne, 43 ha vinterbyg. Efter kornafgrøden satte man kartofler, der så kunne nå at blive færdige til december.

Det var en sjældenhed at kornet skulle tørres og halmen blev brændt af. Besøget afsluttedes med en lille forfriskning i haven.

Det var godt med en lille opstrammer, for næste besøg fandt vi mindre interessant. Årsagen var nok en del sprogvanskeligheder, men den franske forsøgsstation gjorde ikke det store indtryk. Det man beskæftigede sig med her, var bl.a. at finde afgrødernes forbrug og behov for mineraler. Det høje kridtindhold, der var karakteristisk i omegnen, bevirkede at fosforet hurtigt forsvandt. Jorden indeholdt 60-80% kalk, heraf 20-40% aktiv kalk. Det svarer til et pH 8,1-8,5. Den store mængde kalk er skyld i, at man ikke behøver at dræne. Trods det har forsøg vist nul merudbytte for vanding.

	kg/ha		
<i>Alm. gødsning:</i>	N	P ₂ O ₅	K ₂ O
roer	180-200	150	200-300
hvede	80-120	100	100-120
raps	180-220	150	250-300
byg	60-80	80	80-100
lucerne		200	200

Levermode på campingpladsen ved Reims.

lucerne 2 år		100	150
majs	150	120	150

I Frankrig havde vi vores tilholdssted på en campingplads nær Reims. Det var det bedste sted vi endnu havde været på. Varmt vand og hygiejniske toiletforhold.

Om aftenen begav vi os ind mod byen Reims. Bliver hængende ved den første restauration. Her mødte vi to marokkanere, der havde specialiseret sig i salg af souvenirs. Vi skulle snakke os tilrette om priserne, men da ingen af parterne kunne gøre sig forståelige på noget sprog, fik vi meget skæg ud af det.

Belgien:

indb. 9,6 mill.

315 indb./km²

5,3 % ved landbruget

10,5 ha i gens. brugsstørr.

Holland:

indb. 12,5 mill.

350 indb./km²

7,7% ved landbruget

15 mand/100 ha

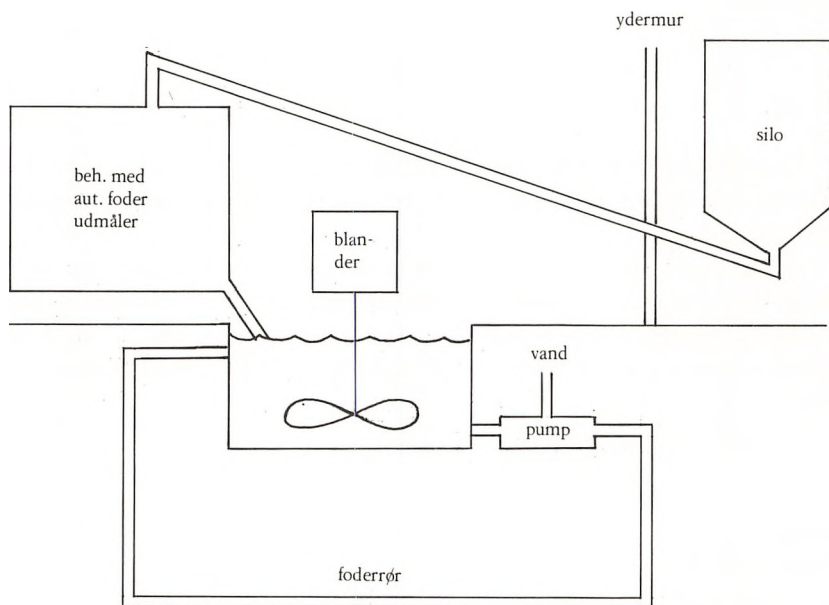
11 ha i gens. brugsstørr.

Henimod aften ankom vi til en campingplads nær Venlo. Stedet her var udstyret med alle faciliteter. Der var bl.a. indkøbscenter, diskotek, fottog og speedbåde, samt en hel flok vilde heste (ikke set pæner på »Leibsichgård«). J. Winkelmolen, Panningen.

Gården her var tilhørende et familieaktieselskab, bestående af 3 brødre. En havde køer, en anden kyllinger og denne drev en specialiseret svinefarm.

Besætningen bestod af 2700-2800 fedesvine fordelt i fem stalde. I 4 af stalderne foregik fodringen automatisk med vådfodringsanlæg. I den sidste var der installeret et automatisk tørfodringsanlæg.

Skitse over vådfodringsanlæg:

Nybygget hollandsk losdriftstald.

Vådfodringsanlægget kunne pumpe foderet 500 m bort. Om vinteren fortyndes eller oprøres foderet 2 1/2 gange med vand og om sommeren er foder/vand forholdet 1-13.

Inden vandet kommer i blanderen går det ind gennem foderrørerne og renser anlægget på denne måde. Foderet indkøbes fra et andelsforetagende og smågrisene leveres fra 6 faste avlere. Han sørger selv for ornen og de fleste svin var en krydsning mellem den hollandske landrace og yorkshiren, resten var af ren landrace. Førstnævnte gav langt de bedste resultater.

Grisene blev indkøbt ved en vægt af 18-20 kg og det varede ca. 4-5 mdr. inden en leveringsvægt på 100-110 kg var nået. Den daglige tilvækst lå på 600-650 gr. og fe/kg tilvækst 3,3-3,5 fe.

Både fodring og udtagning til slagtning foregik pr. øjemål, men fradrage for over- eller undervægt var også meget lempelige.

Hele besøget var meget interessant og gav os en fornemmelse af at en del af det vi i vinterens løb havde tilegnet os på skolen, var utidssvarende. Manden med brevægten og de mange notater (som Brush så ofte havde talt om) så vi ikke en skygge af og bygningerne stod uden mekanisk ventilering og varme-regulering (til stor bedrøvelse for Stisen), men med en belægning på 0,6 m²/gris. Hele fabrikken, som man godt kan kalde det, lå samlet, kun omgivet af 2 tdr. land. Han passede det hele selv med en arbejdstid på 4 timer om morgenen og 2 om aftenen, men det bør også tilføjes at manden var knalddygtig. Han havde næsten ingen sygdomme i stalden og trods den tætte belægning, ingen problemer med halebid.

Vi fik oplyst at han tjente 15 gylden = 36,25 kr./gris. Heraf skal kun lønnen til ham selv betales, resten er overskud. Med en levering på 7000 svin årlig, fås en indtægt på ca. 250.000 kr. pr. år. Hele produktionsanlægget har kostet ham 1,5 mill. kr., men renter og afdrag er fraregnet i den årlige indtægt.

Det er et godt slat penge at få, men han kan heller ikke tillade sig at holde ferie eller fri, da der ikke findes nogen der kan passe det for ham.

Af priser på foder kan oplyses:

tørfoder = 90 kr./tdr.

vådfoder = 80 kr./tdr.

Landbrugsskolen i Horst.

Skolen startede for 10 år siden. Dens formål er at være:

1. et uddannelsescenter.
2. et praktisk uddannelsessted især for dyrlæger og folk med højere uddannelse (agronomer) inden for landbruget.
3. alm. uddannelsessted for landmænd med efterudd. kurser.
4. en konsulentvirksomhed for alle dem der har brug for det.

Man regner med at ca. 80 % af landmændene kommer på de efteruddannende kurser. På skolen var de nu 150 elever og ca. 80-85 % af dem ville få et afgangsbrev.

Af husdyr har man på skolen får, kaniner, høns, svin og om et årstid, køer.

Det er idag meget vanskeligt at blive gårdejer i Holland. Ønsker man at etablere sig behøves en egenkapital på 30 % af købesummen. Et statslån til 8 % kan fås, men lånemulighederne er ikke nær så gode som herhjemme. Jorden koster gens. 16.000 kr./ha.

Holland har gjort sig store anstrengelser for at indvinde nyt land og man må sige at det virkelig er lykkedes dem at fravriste havet fodfæste på store områder. Det tager tid og man er længe ikke færdige, men de første resultater begynder at vise sig.

Vi var ude i et af de nye velplanlagte områder. Et mærkeligt syn kun at se nye huse og gårde, nye lige veje, friske anlæg og ikke en skygge af gamle træer og skrammel af nogen art.

P. Kastelyk, Swifterband.

Gården vi besøgte blev drevet som et 24 ha blandet landbrug.

Arealudnyttelse:

12 ha græs

6 ha kartofler

Familien Kosterlyk's ejendom i Swifterbaud.

6 ha sukkerroer

7 1/2 ha fabriksroer

(ekstra forpagtet)

Besætningen bestod af 31 malkekøer med en ydelse på 5300 l. mælk/ko pr. laktation. Mælken hentes 3 gange/uge om sommeren og 2 gange/uge om vinteren. Man afregner både efter protein og fedt 95 øre/kg 4 % m. Fremover vil man lægge mere vægt på protein.

Han fodrer efter følgende plan:

8 kg høg/dyr

sukker.ensil. efter ædelyst
kraftfoder efter ydelse

Det var en meget god jord bestående af 22 % finler og med et ph 7.

Markudbytte:

sukkerroer 600 hkg/ha

kartofler 550 hkg/ha

korn 50 hkg/ha

Markdrift: kartofler, 2 år græs, roer.

Manden ejede ikke selv gården, men forpagter for staten. Forpagtningsafgiften for hus, bygninger og jord androg 25.800 kr./år (svarer til ca. 8 % af gårdens værdi. Kontrakten gælder for 12 år af gangen og kan fornyes. Men regeringen har på denne måde hold i foretagenet.

Maskiner og udvidelser tilhører dem selv og efter 10 år kan hus og bygninger købes, men ikke landet. Sønnen kan godt overtage gården efter faderen.

Det har kostet regeringen ca. 31000/ha for at få området afvandet, men man har ingen problemer med at få folk til at flytte ud på den gamle havbund.

Efter en sidste overnatning i Holland gik turen direkte hjem til Graasten.

En meget lang og anstrengende, men interessant tur var slut.

T. Todsen.

Studietur til Finland

Deltagerne til Tuborgfondets studietur mødtes i Nordhavnen i København med Peder Pindstrup, der skulle være turens leder. Turen i år skulle gå til Finland. - Det eneste vi havde fået at vide i forvejen var, at turen derop skulle foregå med Finland line's flagskib M/S Finlandia. Vi blev så sandelig heller ikke skuffede for skibet var ikke nogen helt alm. lille »spritte«, men en virkelig luksusliner med restauranter, barer, biograf, sauna, swimmingpool m.m.

Det viste sig hurtigt at der ikke var nogen der rigtig vidste noget konkret om landet, så forventningerne var store. Programmet var lagt med en masse besøg og en rejse rundt langs vestkysten op til Vasa - Derefter ind tværs gennem landet og over en lille del af de 60 000 søer og helt over til grænsen til Rusland og herfra igen tilbage til Helsinki. - Sejlturen til Helsinki (28 timer) forløb roligt og uden nogen søsyge. Alle havde da også lært lidt finsk undervejs: olut - yksi - kaksi kolme. For de der evt. ikke forstår finsk: øl 1. 2. 3!

Det vil nok her føre for vidt at komme ind på de enkelte besøg (ca. 30), der spændte lige fra gårde med otte køer over andelsstalde, til hønserier, mejerier, savværker, papirfabrikker, traktorfabrikker, chokolade- og likørfabrikker osv. - osv.

De fleste af besøgene gjaldt dog almindelige finske gårde, hvoraf der er ca. 388 000. Disse brug adskiller sig fra de danske, ved næsten alle, at have et stykke skov, ca. 6 gange så stort som agerjorden. Landbruget beskæftiger ca. 800 000, men tallet formindskes år for år, da man også i Finland har afvandringsstendenser i landbruget p.g.a. mangel på fritid og manglende indtjening. - Næsten hele produktionen sælges på hjemmemarkedet, da man fra statens side ved hjælp af subsidier, søger at styre produktionen således, at man kan være selvforsynende på alle områder.

Samtidig har man en høj mekaniseringsgrad. I 1950 var der 114 ha pr. traktor og i 72 kun 70,3 ha. - Antallet af mejetærskere er steget fra 4000 i 1950, til over 40 000 i 1972. Det må dog konstateres, at det mest er i marken, man har mekaniseret og rationaliseret, men efterhånden malkes de fleste køer da mæd maskine, og på de større gårde har man endda bygget moderne løsdriftsstalde med tilhørende mekanik.

Kvægholdet består hovedsagelig af Ayrshire køer, der trods en ret ensidig græsensilagefodring, når udbytter fuldt på højde med de danske (samme rase bruges nu i krydsningsforsøgene på Næsgård). For en ordens skyld skal det vist nævnes at udbyttet kan afsættes til en pris, der ligger ca. 50 % over den danske.

Svineholdet er meget lig det danske, om end man endnu ikke har opnået helt så gode slagteresultater.

Man kan så spørge sig selv - hvordan er det så at være landmand i Finland? Umiddelbart synes alt let, med gode priser, gode lånemuligheder og en regering der er indstillet på at støtte landbruget i et og alt. - Medaljen har dog også en bagside. - Først og fremmest naturen. Mange steder er man nødt til at lave åbne grøfter for hver 20 m i marken, da det er umuligt at dræne, på grund af krippegrund. - Man er nødt til at isolere alle ensilagesiloer med 10 cm rookwool for at kunne få fat i ensilagen i vintermånederne osv. osv.

Med hensyn til de store statssubsidier til visse grene af produktionen kan disse måske på længere sigt medføre en dårlig konkurrenceevne og at en urentabel produktion opretholdes.

En af de ting der står stærkest i erindringen, er dog den uhyre venlighed og hjælpsomhed vi mødte overalt. - Dette sammen med naturens enestående skønhed gør, at vi alle gerne ville gøre turen om igen, og på det bedste kan anbefale alle der har mulighed derfor, at se lidt nærmere på vort dejlige naboland - Finland.

Niels Mikkelsen.

Skummetmælkskalves proteinforsyning

Ved skummetmælkskalve forstås normalt kalve, der har fået en stor mængde skummetmælk gennem hele vækstperioden. Skummetmælk er imidlertid blevet et dyrt fodermiddel, idet den kan afsættes til kondenseringsfabrikkerne til en pris, som overstiger den, fedekalven kan betale. Som følge heraf kan det være ønskeligt at erstatte den med andre proteinrige fodermidler.

Det er af stor betydning, at kalven får råmælk (kolostrum), da den herigennem tilføres antistoffer. Indtil kalvens drøvtyggerfunktion og enzymproduktion i løben er kommet rigtigt i gang, d.v.s. 2-4 uger, skal der fodres med protein af en høj biologisk værdi, d.v.s. animalsk protein.

Sødmælken kan erstattes af en god sødmælkserstatning straks efter råmælksperiodens ophør. Hvis der er en lille mængde skummetmælk til rådighed, bør den fortrinsvis anvendes til de små kalve, hvilket fremgår af nedenstående forsøgsresultater, der er opnået på grundlag af 60 kalve.

Tabel 1. Daglig tilvækst i forskellige perioder med varierende mængder skummetmælk.

Kg mælk pr. dag:

Periode:	6	9	3	1	0
31-87	859	911	796	779	766
87-129	1248	1232	1200	1182	1260
129-164	1495	1521	1440	1536	1531

Det kan tilføjes, at der ikke har været forskelle af betydning m.h.t. klassificering og slagtebedømmelse; dog ser det ud til, at fodring med kraftfoder i stedet for skummetmælk giver en uheldigere konsistens.

Ombytning af 82,5% skummetmælkspulver med 24,0% affedt sildemel og 53,0% vallepulver (Kalv-Manna) har ikke ændret slagte- og kødkvaliteten, men givet større nettotilvækst og slagteprocent.

Muligheden for at ombytte skummetmælk med valle har vist, at de valle-fodrede kalve, der dog fik sødmælk op til 8 uger, havde større daglig tilvækst og bedre slagte kvalitet end de skummetmælksfodrede kalve. Kraftfoderholdene havde et lidt højere foderforbrug end skummetmælksholdet, mens der ikke var nogen forskel i slagte kvaliteten.

I tabel 2 er vist resultaterne med at erstatte skummetmælk med kraftfoder.

Tabel 2. Skummetmælk kontra kraftfoder.

	Hold A	Hold B	Hold C
Antal kalve	12	13	12
Vægt v. slutn., kg	249	245	241
Skummetmælk, kg	991	30	32
Sødmælkserst., kg	17,3	19,9	20,2
Kraftfoder, kg	-	88	83
Korn, kg	523	638	567
Hø, f.e.	13	13	13
I alt, f.e.	659	729	663
f.e. pr. kg tilv.	3,23	3,62	3,38
Daglig tilv., g	1020	944	971
Slagte pct.	54,5	55,4	55,7

Til forsøget skal bemærkes, at dyrene indgik i forsøget fra 7 ugers alderen. Endvidere, at hold A fik skummetmælk, medens hold B fik en kraftfoderblanding indeholdende 35% hørfrøkager og 65% sojaskrå, og hold C en blanding bestående af 25% hørfrøkager, 65% sojaskrå og 10% skummetmælks-pulver. Dyrene i holdene B og C fik 0,5 kg af kraftfoderblandingen, hvilket modsvarede proteinindholdet i de 6 kg mælk, som kalvene i hold A fik dagligt.

I forsøg, i hvilke kraftfoderblandingerne helt er erstattet med hestebønner, har resultaterne heraf været, at den daglige tilvækst er blevet lavere samtidig med en dårligere slagte kvalitet.

Der er udført forsøg til belysning af anvendelsen af grønmel og hestebønner i stedet for olie kager i kraftfoderblandinger til skummetmælkskalve.

Hold 1: 10% hørfrøkager, 5% sojaskrå, 42,5% byg og 42,5% havre.

Hold 2: 50% grønmel, 15% byg og 35% havre.

Hold 3: 30% hestebønner, 35% byg og 35% havre.

Tabel 3. Forsøg med grønmel og hestebønner i kraftfoderblandinger til skummetmælkskalve.

	Hold 1	Hold 2	Hold 3
Kraftfoder, f.e.	250	264	265
Andet foder, f.e.	282	292	282
I alt f.e.	532	556	547
f.e. pr. kg tilv.	2,68	2,85	2,73
Daglig tilv., g	1210	1154	1220
Slagtepect.	55,9	55,8	55,7

Kalvene (27 stk.) blev slagtet ved en vægt af ca. 241 kg. Fodringen bestod af kraftfoder efter ædelyst, samt 6 kg skm. mælk fra 6 ugers alderen, 1,2 kg kosetter og 0,3 kg høg pr. kalv daglig. Af forsøgene fremgår det, at hestebønner har givet samme tilvækst- og slagteresultater som hørfrøkager og sojaskrå. Fodring med en blanding indeholdende 50% grønmel gav en dårligere tilvækst og slagte kvalitet ligesom talgen var gulfarvet. Senere forsøg med en kraftfoderblanding bestående af 25% grønmel, 15% hestebønner, 30% byg og 30% havre har derimod givet samme tilvækst og slagte kvalitet som normalholdet, men talgfarven var stadig gulfarvet. Der var flest kalve med diarré når der indgik hestebønner i kraftfoderblandingen.

Fodring med sojaskrå som eneste proteinkilde gav lige så høj tilvækst i gennemsnit af hele forsøgsperioden som skummetmælk plus sojaskrå.

Forsøg har ligeledes vist, at hørfrøkager var bedre end sojaskrå som supplement til proteinindholdet i skm.mælk i ét forsøg, hvor kalvene fodredes med roer, hvilket nok må tilskrives hørfrøkagerens fortrinlige diættiske egenskaber p.gr.a. indholdet af slimstoffer.

Sammenfattende kan man sige, at en lille skummetmælksmængde bør gives til de mindre kalve, men at der ikke er noget i vejen for at erstatte skm.mælken med kraftfoder. Denne kraftfoderblanding kan indeholde hørfrøkager, sojaskrå og affedt sildemel, som alle er velegnede. Man kan imidlertid udmærket lade 25% hestebønner indgå i kraftfoderblandingen, eller 25% grønmel, der dog har en uheldig indflydelse på talgfarven. Bomuldsfrøkager og jordnødkager bør ikke indgå i kraftfoderblandinger til skummetmælkskalve.

Martin Sølvsten.

Årets Gang

Elevholdet 1971-72 blev stort. 106 elever ialt, heraf 92 på 9. mdrs. holdet. Enkelte boede hjemme, og et stort antal elever havde bedt om 2-mands værelse. Ellers kan vi ikke mere klare indkvarteringen af så stort et hold med det antal »faste« eneværelser vi nu har.

Som sædvanlig bringes et kort uddrag af dagbogen om livet udenfor undervisningstimerne:

Nov.: Foredrag v. Anders Busk, Rinkenæs om Grønland og spændende oplevelser i vort nordlige amt, redaktør Jørgen Wolff, Røddekro, Foredrag om velfærdssamfundet + mange gode historier, Svinekontrollassistentmøde m. foredr. ved Forsøgsleder Karl Aage Jacobsen, København og Dyrslæge Stougaard. Eleverne deltog i hele mødet. Endvidere film- og oplæsningsaftener med »lokale kræfter«.

Dec.: »Julebal« m. underholdning ved glasspilleren Erik Hansen, Århus. Julemøde med forældre og gæster. Pastor Christensen, Nordborg, holdt juletalet og jeg læste, traditionen tro, et par julelegender.

Jan.-marts: Foredrag ved Oscar Haarder, Rønshoved, forstander Rasmussen, Danebod Højskole, Landskonsulent Tage Sams, Århus, Konsulent Aalling, direktør Krogstrup, D.L.R. - i samarbejde med Landboforeningen - endvidere lærer- og elevforedrag m. lysbilleder og rejsebeskrivelser, film-aftener m.v.

Ved fastelavnsfesten underholdt skuespillerinde Gerda Gilboe, København. I februar holdt vi et offentligt EF-møde med kontorchef - nu nyudnævnt ambassadør - Ersbøl som taler. Et spørgepanel best. af forst. Brier, Idrætshøjskolen, Sønderborg, bankdirektør G.B. Christensen, Graasten, gdr. E. Bonefeld, Snogebæk og jeg, stillede spørgsmål og kommenterede.

Sommerskolen: Her er det især elevmødet og jubilarsammenkomsten sammen med de mange ekskursioner, der optager os uden for selve timeplanen. Derimod har vi normalt ingen aftenmøder.

Elevmødet berettes der om andetsteds i elevskriftet. Her skal kun tilføjes, at vi her på skolen er glade for den meget store tilslutning. Vi når ikke at få talt med alle personligt, men glæder os over de mange håndtryk og venlige

smil, ligesom vi tager fremmødet som udtryk for en interesse for skolen og dens arbejde.

Den årlige forældredag havde vanlig stor tilslutning og blev en god dag og aften, som vi havde stor glæde af.

Som noget nyt forsøgte vi i år at holde »Fars dag« efter opfordring fra eleverne. De gav udtryk for, at det ville være af betydning om »far« fik en orientering om problemerne i forbindelse med generationsskiftet og beslægtede spørgsmål. Vi indbød dertil en lørdag, hvor eleverne havde fri, så de kunne overtage arbejdet derhjemme. Ca. 40-45 deltog. Det var næsten flere end vi havde turdet vente. Der var stor interesse for de rejste spørgsmål, og vi her på skolen havde i hvert fald glæde af dagen, vi tror også deltagerne iøvrigt havde det.

Af ekskursioner havde vi mange, nogle omfattende hele holdet samtidig, andre på små hold. I flæng kan nævnes: J.F.-fabrikken, Sønderborg, Graasten Slagteri, Tyrestationen i Dybbøl og senere tillige Bovlund tyrestation, Opdrætningscentralen på Avnbølgård, Bov Sogns Mejeri, Svineforsøgsstationen Sønderjylland, Rødkekro, Kreaturslagteriet i Bylderup Bov, Forsøgsstationerne i St. Jyndevad og Rønhave, avlscentret Langdel, Augustenborg, Fabrikken Cormall, Dybbøl, Graasten Teglværk, Graasten Trælasthandel (udstilling), Mælkekondenseringsfabrikken Samden, Abenrå, Cotellet i Gram, Firmaet Alfred Poulsen, Abenrå, Svend Nissen, Ø. Gejl, Afkomprøvestationen Brøstrupgård, Rødding, Hans A. Petersen, Harreby, Fængselsafdelingen Renbæk, Gunnar Holm, Rangstrup, Knud Jørgensens fjerkræfarm, Ragebøl og mange flere.

Den store ekskursion måtte jo i år gå til EF. Det blev til besøg i Vesttyskland, Luxembourg, Frankrig, Bruxelles, EF-hovedkvarter, samt nogle landbrug m.v. i Holland. Holdet var på grund af størrelsen delt op i to, der kørte hver sin vej rundt. De så stort set det samme, men mødtes kun i Bruxelles, hvor de fik et foredrag af vore ambassadefolk. Endvidere besøgte vi naturligvis det jydsk Ungskue i Herning, samt Fællesskuet i Abenrå.

Det er vældig mange indtryk og oplevelser disse ekskursioner efterlader, og vi er helt sikre på, at de underbygger undervisningen og knytter den nærmere til praksis og de problemer, man der tumler med. Man knyttes ligesom nærmere til erhvervet ved mødet med disse mange personer og virksomheder, der åbner sig for os og viser os venlighed og gæstfrihed. Vi er alle, nævnte og unævnte, stor tak skyldig, I skal vide, vi virkelig værdsætter den store imødekommenhed.

I årets løb har vi åbnet vore døre for en lang række kursus, møder og besøg. Vi har afholdt et antal svine- og kvægkurser i samarbejde med Specialarbejderskolen i Abenrå. Selv har vi holdt tre efteruddannelseskurser for tidligere elever, vi har haft L.O.K.-kursus i et par omgange, kursus for ledende bank-

folk fra Sønderjylland om Etablerings- og generationsskifteproblemer på finansieringsområdet, sparekassekursus og meget andet. Unge landmænd, landboforeninger og mange udenlandske større og mindre selskaber har besøgt skolen.

SKOLENS AVLSBRUG

Det forløbne år har ikke budt på afgørende driftsændringer. Vi fik tidligt tilsået og var færdige med ikke alene kornet, men også udlægsfrøet og roerne da »regntiden« satte ind i april. Det blev til en kold og våd start for afgrøderne. Det hele så noget mistrøstigt ud en lang tid. Vi måtte tynde roerne uden at kunne rense dem først, det har vi aldrig prøvet før, men det gik, takket være, at vi havde sprøjtet med TCA i efteråret. Der var ingen kvik og frøukrudtet var åbenbart også gået til ved sprøjtningen. Var starten barsk, blev vejret særdeles godt for os hen mod august, og det gode vejr varer for så vidt ved endnu. Da først varmen satte ind kom der gang i afgrøderne, og vi nåede at få en god avl. Alene hveden skuffede. Den så noget så flot ud, men gav alligevel kun 44 hkg rensed og tørret korn pr. ha. Havren gav 50 hkg pr. ha og byggen ca. 48 hkg. Altsammen rensed og tørret ned til 14-15 pct. vand. Roerne gav ca. 8000 fe i rod + 2000 fe i top. Græs og efterafgrøde af italt. rajræs gav et pænt udbytte uden at der var tale om rekord. Alt ialt en god høst af udmærket kvalitet.

Hvad angår kvægbesætningen, da har denne under Gunnars pasning artet sig vel. Drægtighedsforholdene er nu igen i god orden. Ydelsen blev for de »røde« 271 kg smør og for de »sortbrogede« 242 kg. Gns. 71,9 årskøer med 262 kg smør. Resultatet er meget tilfredsstillende, ikke mindst på baggrund af, at en del kælvende sent i foråret p. gr. a. overløbning. På Fællesskuet i Abenrå udstillede vi 1 tyr, 1 kosamling, 1 familiesamling, 1. kviesamling og én enkelt ko af R.D.M. + 1 enkelt ko + 1 kviesamling af S.D.M. Tyren og den sortbrogede kviesamling fik 21. points de øvrige alle 22 points. Vi har i årets løb fået solgt to tyrekalve til kvægavlsforeningen til optagelse på Langagergård, og på Ungskuet fik en tyr R.D.M. vi i fjor solgte til kvf. 1. pr. den blev nr. 2 i holdet og står nu på tyrestationen i Bovlund og benyttes under navnet Sdrj. Dan.

I svinestaldene går det igen udmærket. I fjor nævnte jeg at vi havde fået en smitte ind i besætningen. En del grise fik diarrheer efter fravæning. Vi har i løbet af sommeren gennemført en omfattende desinfektion af staldene og er nu igen fri for generende sygdomme. Vi havde også en del grise med nyse-

syge i fjor, de var alle efter én bestemt orne, som naturligvis blev slagtet, så snart vi opdagede sammenhængen. Nu er vi også fri for denne sygdom.

Med henblik på optagelsen i EF fra 1. februar har vi alle stalde fyldt til bristepunktet. Vi har f.eks. 215 kreaturer nu. Så det er jo godt at »starte« med!

PERSONALIA M.V.

Indenfor lærerkollegiet er der heldigvis ikke sket større ændringer. Christian Ermoose har forladt Gråsten Landbrugsskole og er flyttet nærmere familie og fødeø, idet han har fået en lærerstilling på Dalum. Vi takker Christian Ermoose og hans kone for god indsats den korte tid, de blev her på skolen og ønsker dem til lykke med arbejdet på Dalum. Som afløser har vi nu fra november ansat Poul Erik Nielsen, der er agronom fra i sommer på husdyrbrugslinjen. Poul Erik Nielsen er født og opvokset i landbruget. Efter en solid praktisk uddannelse har han været elev på henholdsvis Snoghøj Folkehøjskole og Vejlbj Landbrugsskole inden han begyndte at læse på Landbohøjskolen. Vi byder Poul Erik Nielsen og hans kone velkommen til arbejdet og samarbejdet her på Graasten. Vi håber og tror, det vil blive til glæde for såvel skolen og os som dem.

På avlsgården afløste Martin Nielsen, elev 1969-70 som avlsleder efter Knud Larsens tragiske ulykke. Nu fra november 72 er Jonny Nørgaard Petersen rykket over som avlsleder og Jørgen Hougård, elev 1970-71 har overtaget hans vigtige plads som svinefodermester. Som allerede nævnt har vi stadig Gunnar Nielsen som fodermester for kvægbesætningen. Alle tre lederposter i landbruget er således i de allerbedste hænder. Petersen og hans kone holder stadig alt pænt omkring os inden døre og Arne Led ligeså i haver og anlæg.

Til slut vil vi gerne bringe alle, som har haft deres virke her på skolen i det forløbne år en varm tak. Et godt forløb forudsætter alles gode samvirken hver på sin plads.

SKOLEARET 1971-72

Et nyt elevhold er atter rykket ind på Gråsten Landbrugsskole, det 48. hold. Det blev knapt på størrelse med holdet i fjor, 87 er holdet på. Det er ikke-sønderjyderne, der er gået ned i tal. Der er tegn på, at udviklingen går i retning af at flere end før foretrækker en skole, der ikke ligger for langt borte fra

hjemmet. Man kender den samme tendens på de skoler, hvor man som vi har elever fra alle egne af landet.

Der er nok en sammenhæng mellem dette og det stadig mere udbredte ønske om lørdagsfrihed. Om det er en god udvikling kan der nok sættes et spørgsmålstegn ved. Kostskolemilieuet mister derved, og i fuld overensstemmelse med højskoleloven er det heller ikke. Det forekommer mig, at landbo ungdommens uddannelse i forvejen ikke er for lang. Men nogle skoler var meget hurtige til at give efter for dette populære krav, og så bliver det naturligvis vanskeligere for andre at holde igen. Vi har på Graasten »lang weekend« ca. hver tredje uge om vinteren og har hidtil også haft det om sommeren, men må nok indstille os på at »give lidt fir« for de tre sommer måneder. Vi ved da vel, at der er brug for hjælp derhjemme, men dels er vi meget liberale, når det drejer sig om den enkelte elevs frihed et par dage for at hjælpe til derhjemme, dels er det næppe alle, der ville udnytte disse »ekstra lørdagsformiddage« til påkrævet arbejde i det hjemlige landbrug.

Fortsætter udviklingen i retning mod egnesskoler, må konsekvensen være, at alle skoler får lov til og mulighed for at tage grundskolehold ind. For tiden er 8 skoler af de med de færreste driftslære-elever udpeget til at tage grundskoleelever ind.

LEGAT-TILDELING

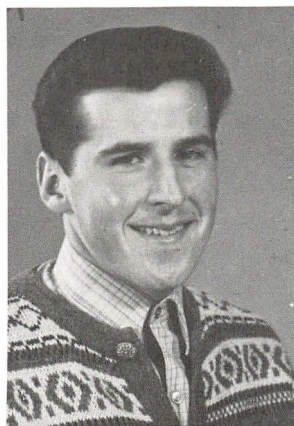
Igen i år har vi haft den glæde af Dronning Ingrid at blive tildelt ét af INGRID-FONDET's rejsestipendier til én af vore sønderjydske elever. Hans Iversen, elev 1971-72 blev udpeget. Legatet der er på 4.000 kr. vil blive overrakt af Dronning Ingrid ved en sammenkomst d. 11. dec. Vi glæder os over den bevågenhed, dette er udtryk for. Vi tror det er af stor betydning.

Hermed de bedste hilsener til alle gamle Graasten-elever og alle venner af skolen med ønsket om en god jul og et på gensyn ved elevmødet til sommer.

Margrethe og Sv. Karlskov Jensen.

Onsdag morgen den 12. januar ramtes vi her på Graasten Landbrugsskole af en tragisk ulykke, som kostede vores avlsleder Knud Larsen - elev 1969-70 - livet. Knud ville på traktor køre ned til vulkaniseringsanstalten ved Graasten Teglværk med et punkteret vognhjul. Da han ville dreje fra hovedvejen mod venstre blev han bagfra påkørt af en bil, der ville overhale. Sammenstødet var ikke særlig voldsomt, men ramte traktoren uheldigt, så den væltede og Knud blev dræbt i faldet.

Knud havde været hos os i mere end 3 år. Først som elev i 9 mdr., derefter som svinefodermester og sidst som avlsleder. Han var meget dygtig og pligt-opfyldende både som elev og praktiker. Hans usædvanlige ordenssans, hans stilfærdige og rolige færden iblandt os, hans altid høflige og venlige væsen og glade afbalancerede sind gjorde, at vi satte ham umådelig højt og holdt meget af ham, sådan som alle gjorde, der lærte ham at kende og arbejdede sammen med ham. Man kunne stole på ham.

Han havde kun gode sunde interesser, og vi ventede os meget af ham. Ikke én mislyd har der været mellem os i hele den lange tid.

Vi mistede meget på Graasten Landbrugsskole den morgen, men størst var sorgen og savnet naturligvis for hans forældre og søskende i hans gode hjem. Vi føler dybt med dem.

Vi vil på Graasten Landbrugsskole holde mindet om Knud i ære!

Den 30. januar i år modtog vi budskabet om, at skolens formand, gårdejer Mads Thuesen, Anslet, pludselig var afgået ved døden i sit hjem. Mads Thuesen havde - som mange ved - været svagelig de sidste par år, men så sent som i begyndelsen af januar havde Mads Thuesen deltaget i et bestyrelsesmøde her, hvor han virkede frisk og veloplagt.

Mads Thuesen blev indvalgt i Graasten Landbrugsskoles bestyrelse i 1942 og valgtes som formand allerede i 1946, en stilling han beklædte til sin død.

Mads Thuesen var Graasten Landbrugsskole en god formand. Han omfattede skolens arbejde og virke med varm interesse. Mangfoldige gange kom han ind, når hans vej faldt forbi. Han var altid optaget af landbrugets problemer og ville gerne drøfte dem med os. Min kone og jeg glædede os over hans besøg, og vi følte, at vi ved hans død mistede en god og trofast ven.

Han gav os frie hænder til at gennemføre den udbygning af skolen og landbruget, som vi mente, der var brug for allerede i 1957, da vi overtog ledelsen af Graasten Landbrugsskole, og det gentog sig hver gang, vi senere fremkom med nye forslag til forbedringer. Vi blev altid mødt med positiv tillid og støtte.

Vort samarbejde med Mads Thuesen gennem de forløbne 15 år var helt uden mislyde. Han var en dansk bonde i ordets bedste betydning. Selv dygtig som opdrætter og landmand i en sjælden grad.

Fremsyn, vidsyn og trofasthed karakteriserede ham i forholdet til skolen og os, der har vort virke her.

Vi vil holde hans minde i ære!

Sv. Karlskov Jensen.

Julehilsen

Gamle Graasten elever og skolens øvrige venner sendes de bedste ønsker for julen og det kommende år.

*Margrethe og Svend Karlskov Jensen
Jens Erik*

*Asta og Christian Gedbjerg
Peter, Anne Mette og Helle*

*Lis og Jens Jacob Bonde
Jørn, Christian og Aase*

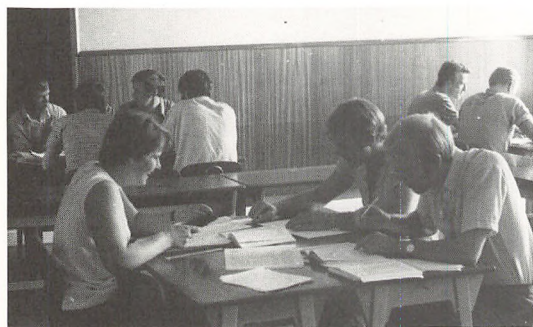
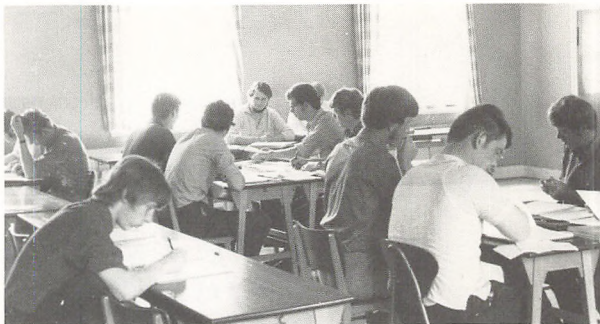
*Hanne og Poul Erik Nielsen
Martin Sølvsten*

*Else Marie og Anton Mortensen
Tyge, Lone, Britta, Marianne og Tine*

*Ulla og Thorkil Bruscb
Alida*

*Marie og Jens Stisen
Charlotte og Helle*

Asta og Poul Trier Hansen

*Arbejde
og afslapning*

*Glimt fra sommerens
ekskursioner*

Statens forsøg

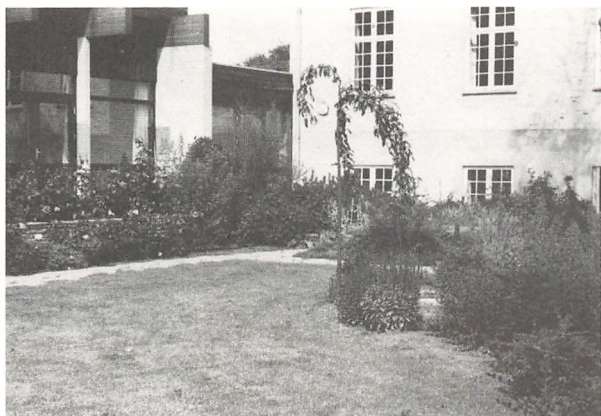

og Gedbjergs

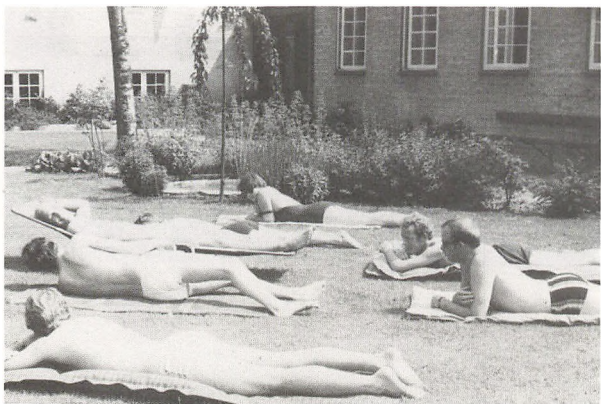

*Ukrudtsjagt
og analyse*

Gårdhaven i forskellige vinkler

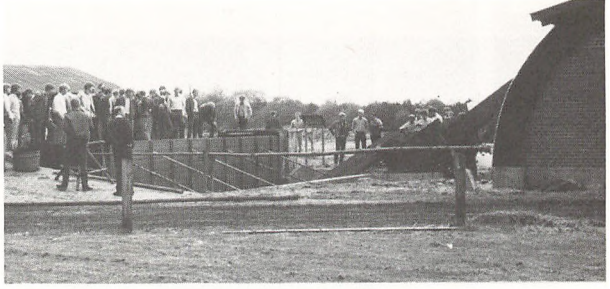

Forældredag

Forældre på skolebænk

Gram Cotel

*Gunnar Holm
stiller både bedrift*

*og gårdsplads
til rådighed*

9 mdr.s-holdet 1972.

Vinterholdet 1972-73.

Foreningen Graasten elever

Årsmindelige oplysninger

Foreningens medlemstal er igen i år gået en lille smule tilbage, idet det pr. 1. juni 1972 var 2988, hvilket er en tilbagegang på 15 medlemmer.

Som det vil ses af nedenstående regnskab kan vi dog stadig holde sammen på økonomien uden nogen stigning i kontingentet. Forhåbentlig kan det holde endnu et år. Vi har grund til at sige A. Rasmussens bogtrykkeri i Ringkøbing tak for en god og reel behandling.

Vi bibeholder stadig det samme princip med at sende et girokort med årsskriftet, idet vi stadig håber, at man ikke vil glemme at indløse kortet. Det ville være skønt, om vi i år kunne komme ned på et meget lavt antal »ryk-kere«.

Regnskabet

Oversigt over regnskabet fra 1/6-71 til 31/5-72

Indtægter:		Udgifter:	
2825 kontingenter	29.217,00	Årsskriftets trykning	18.642,53
Tilskrevne renter	1.064,19	Porto	4.935,67
Solgt 1 elevnål	3,50	Elevmøde (honorarer, ind- bydelse, annoncer m.m.)	1.307,98
		Tryksager kontorart.	357,25
		Film	124,50
		Kranse til begravelse	125,00
		1 kontingent tilbagebet.	11,80
		Gave	74,50
		Sekretærløn	400,00
Indtægt ialt	30.284,69	Udgift ialt	25.979,23
Kassebeholdning 1/6-71:		Kassebeholdning 1/6-72:	
Bank		Bank	
Giro		Giro	
Kontant	24.099,30	Kontant	28.404,76
Balance	54.383,99	Balance	54.383,99

Konsulent Hans Hansens legat:

Indestående 1/6-71:	4.221,99	Udbetalt understøttelse	
Renter af indestående	258,58	til elever 1971	700,00
Renter af obligationer	588,00	Indestående 1/6-72	4.368,57
<hr/>			
Balance	5.068,57	Balance	5.068,57
<hr/>			

Graasten Landbrugsskoles uddannelsesfond:

Indestående 1/6-71	8.808,54	Indestående 1/6-72	9.449,99
Renter	641,45		
<hr/>			
Balance	9.449,99	Balance	9.449,99
<hr/>			

Regnskabet har fået følgende påtegning:

Regnskabet er gennemset, bilagene sammenholdt med kassebøgerne, bankbøger forevist og alt er fundet i orden.

L. Lauridsen.

Sv. Karlskov Jensen.

Efter generalforsamlingen den 12. juli 1972 består styrelsen af følgende:

Mads Schmidt Eriksen, Broballe, Nordborg, (formand).

Jørgen Vehl, Tandslet.

Filt Jensen, Vester Sottrup.

Finn Schou, Louiselund, Haderslev.

P. Trier Hansen, Vårhøj, Rinkenæs, (sekretær).

Håkon Friederichsen, Rørkær, Jejsing. } Valgt af 1970-71-holdet.

Regnar Jensen, Skovgård, Kollund. }

Niels G. Mikkelsen, Voldstrup, Hjerm. } Valgt af 1971-72-holdet.

Thorkil Todsen, Kværs, Tørsebøl. }

Adressefortegnelse

ARGANG 1971/72

6. *mdr.s holdet:*

- Andreasen, Peter Lassen, Kabdrup,
6100 Haderslev.
Hansen, Gunnar Schrøder, Stenderup,
6520 Toftlund.
Hansen, Ingvar, Polleholm, 5931
Lindelse, Langeland.
Hansen, Julius, Hajstrupgade, Øsby,
6100 Haderslev.
Hänel, Willy J., Skibelund, 6500
Vojens.
Ravn, Svend Erik, Hjaruplund, 6552
Hovslund.
Schrøder, Peter, Vestergård, 6360
Tinglev.
Sølbæk, Chr. Jensen, Fole, 6510 Gram.
Thude, Hans Peder, Vildslev, 6771
Gredstedbro.
Winckelmann, H.L., Gunstrup, 6440
Augustenborg.

9. *mdr.s holdet:*

- Andersen, Hans N., Aller, 6070
Christiansfeld.
Andersen, Marius, Steinhof, Abild,
6270 Tønder.
Bindeballe, Anders, Jelskov, 6571 Jels.
Bladt, Søren Erik, Stenderup, 6385
Vester Sottrup.
Brodersen, Carl Erik, Korup, 6372
Bylderup Bov.
Brodersen, Keld, Øster Terp, 6252
Bedsted Lø.
Bruhn, Christian H., Smutind, 6251
Hellevad.

- Carstensen, Chr. M., Broderup, 6360
Tinglev.
Christensen, Andreas, Østerby, 6291
Møgeltønder.
Christensen, Christian, Nr. Ønlev, 6230
Røddekro.
Christensen, Ervin, Østerbymark,
Møgeltønder, 6270 Tønder.
Christensen, Henning, Hanning,
Finderup, 6900 Skjern.
Christensen, Paul E., Kvorup, 9440
Pandrup.
Christiansen, Heintz Uwe, Hornse,
6372 Bylderup Bov.
Christiansen, Peter, Stolbroykke, 6430
Nordborg.
Cornelsen, Hans Uwe, Eggebæk, 6360
Tønder.
Dam, Knud, Fly, 7800 Skive.
Detleffsen, Ebbe K., Østerby, 6270
Tønder.
Detlefsen, Carl Günther, 6382 Tørsbøl.
Duus, Erik, Støddager, 6400 Sønderborg.
Fihl, Teodor, Kokborg, Herrup, 7830
Vinderup.
Fink, Else Jensen, Toftegård, 6541
Bevtoft.
Frederiksen, Jørgen, Gørup, 8832 Skals.
Greisen, Boi, Vedbøl, 6500 Vojens.
Hansen, Gunnar, Kelstrupvej 53, 6100
Haderslev.
Hansen, Hans Peter, Skovbæk, 6170
Hoptrup.
Hansen, Jens L., Abkær, 6500 Vojens.
Hansen, Jens Rasmussen, Asserballe,
6440 Augustenborg.
Hansen, Kjeld, Mellemgade 4, Over
Jerstal, 6500 Vojens.

Høhrmann, Thomas, Oksbøl Mark, 6430 Nordborg.
Iversen, Andreas, Rugbjerg, 6230 Rødekro.
Iversen, Hans, Vranglandsgård, 6400 Sønderborg.
Jacobsen, Laurids, Flade, 8700 Nykøbing Mors.
Jacobsen, Peter, Skelde, 6310 Broager.
Jensen, Bent, Stevning, 6430 Nordborg.
Jensen, Bent Skovgård, Østermark, 4780 Stege.
Jensen, Erik Skov, Hedelund, Nørhalne, 9430 Vadum.
Jensen, Hans Karlskov, St. Karlskov, 7350 Filskov.
Jensen, Poul Ivan, Haarup, 8530 Hjortshøj.
Jensen, Svend Age, V. Smidstrup, 7321 Gadbjerg.
Jepsen, Karsten J., Eghave, Vejebæk, 6330 Padborg.
Jepsen, Thomas, Brandsbøl, 6430 Nordborg.
Jessen, Børge Svenning, Gerndrup, 6650 Brørup.
Juhl, Peter B., Diernæsvej 201, 6100 Haderslev.
Jürgensen, Hans Heinrich, Heds, 6360 Tinglev.
Jørgensen, Ervin, Stolbrolykke, 6430 Nordborg.
Jørgensen, Povl, Avnbøløstenvej 51, 6400 Sønderborg.
Kaack, Erik, Troldekær, 6571 Jels.
Küllerich, Jørgen K., Grove, 7451 Sunds.
Kock, Erik, Vollerup, 6400 Sønderborg.
Kristensen, Per A. Kragh, Ballesgård, 6040 Egtved.
Kristensen, Søren, Skovgård, Roager, 6760 Ribe.
Lange, Anders, Bovlund, 6535 Branderup J.
Larsen, Niels L., Fårup, 4700 Næstved.
Larsen, Peter Skytte, Fjellerad, 9260 Gistrup.
Lassen, Mogens, Kværs, 6382 Tårsbøl.
Lautrup, Martin, 6780 Skærbæk.
Lindegård, Carsten, Kivmose, 5633 Knarreborg.
Lorenzen, Thomas, Vester Højst, 6254 Øster Højst.
Mamsen, Hans M., Toghale, 6270 Tønder.
Mikkelsen, Niels G., Volstrup, 7560 Hjerm.
Moeskjær, Uffe, Fabjergboel, 7620 Lemvig.
Mortensen, Erik Lund, Bøllundgård, 7323 Give.
Nielsen, Kristen Tapgård, Strellev, 6870 Ølgod.
Nielsen, Lars O.S., Finderup, 6900 Skjern.
Nissen, Knud Age, 6372 Bylderup Bov.
Olesen, Ove, Hover, 6971 Spjald.
Pedersen, Christian, Vinding, 7550 Sørvad.
Pedersen, Marianne, Malagergård, 4900 Nakskov.
Petersen, Lejf, Højset, 6534 Agerskov.
Petersen, Terkel Gad, Øbening, 6251 Hellevad.
Raeder, Poul, Tandselle, 6473 Tandslet.
Rasmussen, Bent, Katterød, 5600 Fåborg.
Rasmussen, Henning, Stevning, 6430 Nordborg.
Rasmussen, Mads S., Stubbom, 6070 Christiansfeld.
Rasmussen, Søren, 6254 Øster Højst.
Ravn, Svend Erik, Hjaruplund, 6552 Hovslund.
Schultz, Nis, Eskegård, Anslet, 6100 Haderslev.
Schmidt, Lars Peter, Sønderløkke, 6560 Sommersted.
Schmidt, Ludvig, Horsbyg, 6230 Rødekro.
Schmidt, Peter, Perbøl Mark, 6381 Klipleve.
Schrøder, Peter, Vestergård, 6360 Tinglev.
Seidelin, Age, Visby Hedegård, Visby, 6270 Tønder.

Skovmand, Christian, Sebbelev Mark,
6440 Augustenborg.
Sølbæk, Chr. Jensen, Fole, 6510 Gram.
Sørensen, Ernst, Elmegade 16, Arre,
6800 Varde.
Sørensen, Hans Jørgen, Klovtoft, 6251
Hellevad.
Thomsen, Hans Chr., Hynding,
Ravsted, 6372 Bylderup Bov.
Thomsen, Jørgen, Stubbæk, 6200
Abenrå.
Thude, Hans Peder, Vildslev, 6771
Gredstedbro.
Tietje, Hans Philip, Bjerndrup, 6360
Tinglev.
Todsén, Thorkil Thomas, Kværs, 6382
Tørsbøl.
Vejrup, Niels Gunnar, Spandet, 6760
Ribe.
Vodder, Vagn, Skolevej, Bovrup, 6200
Abenrå.
Vyff, Hans, Rådebygade, Øsby, 6192
Øsby.

Winckelmann, H.L., Gunstrup, 6440
Augustenborg.
Zachariassen, Carl Erik, Felsted, 6200
Abenrå.
Østergård, Jes, Hornelund, 6800
Varde.
Praktikere:
Nielsen, Martin, avlsleder, Søst, 6230
Rødekre.
Nielsen, Gunnar, fodermester,
Grønlund, 7321 Gadbjerg.
Petersen, Jonni Nørregård, svinefoder-
mester, Langagergård, Avnbøl, 6400
Sønderborg.
Andersen, Finn, Sølsted, 6270 Tønder.
Lydiksen, Hans, Gærup, 6270 Tønder.
Nørregård, Torben, Navtrupgård, 6192
Øsby.
Schultz, Aage, Holm, 6430 Nordborg.

Nyt fra gamle elever

ARGANG 1924-25

Redaktør: *Ejnar Pedersen*, Vangen 11, Tved, 6000 Kolding.

Kære kammerater.

I år er der kun indløbet et svar. Det er fra Jes Bertelsen, Tinglev, der skriver:

Du spørger om noget nyt. Her hos os er alt ved det gamle. Vi kan endnu passe vor lille forretning, sundheden går det også godt med nu.

En jagttur går jeg ikke af vejen for. Vores 2 drenge har det også godt.

Andreas driver gården i Nebbøl. Peter er afd.ch. på Trikotfabrikken i Aabenrå. Jep Holdt har besøgt os et par gange. Holger Frandsen er Kroejer i Ensted ved Aabenrå. Det bliver spændende at se gamle kammerater ved 50 års festen.

Venlig hilsen
Jes Bertelsen.

ARGANG 1925-26

Redaktør: *Jørgen Thomsen*, Knud, 6140 Fjelstrup.

Ingen indberetning.

ARGANG 1926-27

Redaktør: *Jens Sandvej*, Holm, 6430 Nordborg.

Ingen indberetning.

ARGANG 1927-28

Redaktør: *Søren Støjberg*, Bukshave, Fjelstrup, 6100 Haderslev.

Året er nu ved at være omme med hensyn til elevskriftet, og selv om det er småt med oplysninger om kammerater, så skylder jeg jo at svare på dit brev fra september, vi burde vel i år have en fyldig rubrik i elevskriftet, da det 1. novbr. er 45 år siden vi mødtes på skolen, selv om det kun er halv jubilæum, tænker man jo ved det engang imellem.

Af nyheder kan jeg kun meddele at jeg for snart et år siden så i avisen at Holger Clausen, Ladegaardsskov var død, jeg mindes ham som en stille, men god kammerat, og føler med hans efterladte. Og jeg træffer engang imellem Kristian Nissen i Møgeltønder, han har jo stude i Marsken, og vi har også et par fæner derude, så er det jo bekvemt at han holder lidt opsigt med dem, og det er han god til, vi har jo lidt langt derud, 90 km!

Jeg har talt med Herbert Lausen, Barsmark, og jeg forstod på ham, at han agtede at afstå gården til en søn inden længe, og han fortalte at Arne Andersen, Løjt, har ligget på sygehuset i lang tid, næsten helt lammet, det er hårde betingelser, så er den smule gigt vi andre er plaget med jo det rene ingenting, trist at vi kun kan hjælpe med at sende en venlig tanke. Claus Clausen, Svanstrup, har også afstået gården til en søn, og bygget hus i nærheden, alt ifølge Chr. Nissen, de er jo fætre, så der er jo forbindelse,

jeg har også imellem talt med Hans Johansen, Holm ved Ø. Højst, og nu igår sendte han et godt brev, hvori han bemærker, at det den 3/11 1972 er 45 år siden at vi mødtes til, som han skriver, en dejlig vinter, hvor vi fik øjnene op for mange ting, både af faglig værdi og også rent menneskelig. Jeg havde glædet mig meget, skriver han, og blev ikke skuffet, det er den bedste vinter jeg har oplevet, og det er der sikkert mange af holdet der vil give ham ret i. Han nævner at de fleste af holdet efterhånden er nået dertil, at de sider i baggrunden og skuer tilbage, og mindes hvordan »rejsen« har formet sig, og sikkert vidt forskelligt for de enkelte, og han håber at vi kan ældes med anstand efter »rejsen«, der vel for vor generation har budt på flere omskiftelser end de fleste kommer ud for, gid eftertiden med rette kan sige om os at »vi duede«, han har for ca. et år siden afstået gården til en søn, og for mit eget vedkommende har jeg også fået et fhv. foran titlen, vi har overdraget gården til en datter og svigersøn, og købt hus i nærheden, så tiden går med at hjælpe lidt, når man kan lade være at gå i vejen, men det kniber vist lidt, men håber at kunne lære det. Det er hvad jeg sådan har fået oplyst, og jeg vil gerne hermed sende en venlig hilsen til dem der læser elevskriftet, vær flink til at meddele nyt om jer selv, eller en kammerat, så letter i arbejdet for en trængt redaktør, i kan jo i pressen se hvor vanskelig et job det er.

Søren Støjberg
Fjelstrup
6100 Haderslev.

ARGANG 1928-29

Redaktør: *Nis H. Callesen*, Leerskov, 6230 Rødekre.

Ingen indberetning.

ARGANG 1929-30

Redaktør: *Aksel Nielsen*, 6480 Dybbøl.

Ingen indberetning.

ARGANG 1930-31

Redaktør: *Hans Jepsen*, Rørkær, 6373 Jejsing.

Ingen indberetning.

ARGANG 1931-32

Redaktør: *Lorens Lassen*, Ryvang, 6473 Tandslet.

Ingen indberetning.

ARGANG 1932-33 JUBILÆUMSHOLDET

Redaktør: *J. Skovmand*, Ringmosegård, 6440 Augustenborg.

Ingen indberetning.

40-års-jubilæerne 1972.

ARGANG 1933-34

Redaktør: *Henrik Thomsen*, Roost, 6535 Branderup J.

Ingen indberetning.

ARGANG 1934-35

Redaktør: *Anker Brink*, Rørkær, 6373 Jejsing.

Ingen indberetning.

ARGANG 1935-36

Redaktør: *Markus Lund*, Nørballe, Felsted, 6200 Abenrå.

Ingen indberetning.

ARGANG 1936-37

Redaktør: *Peder N. Pedersen*, Harreby, 6510 Gram.

Kære kammerater.

Kr. Vigen Hansen, der på så god en måde har været vores redaktør, er omkommet ved en færdselsulykke, og lærer Trier Hansen har bedt mig om at skrive lidt om vores hold 1936-37.

Kr. Vigen Hansen var en god kammerat på skolen. Han havde også været elev på Rønshoved, og jeg husker en lørdag sidst i november, han kom og spurgte om vi ville med til gudstjeneste og menighedsmøde om søndagen på Højskolen. Vi havde en god søndag dernede, sammen med kredsen og eleverne.

Ud over det faglige, havde han, også interesse for det almene, og han var en drivende kraft i aftenskolearbejdet på sin hjemegn. Vi sender vore bedste hilsner til Melha og børnene i taknemlig erindring om en god kammerat.

Af vores hold på 78 er der stadig 51 der er medlemmer af Elevforeningen og min kone og jeg sendte 11 kort ud for at se, om der stadig var lidt at høre. 2 var så flinke at svare. Magdal Andresen, Lundlang der har observations brug for svin, har skiftet besætningen ud med S.P.F. grise. Magdal skriver, at det går over forventning med disse; så vi andre håber at de kan være med til at forbedre den danske bacontype. Ellers har de kvier der sælges som drægtige eller til slagting. Magdal sender en hilsen til gl. kammerater.

Fra det høje nord kommer hilsen fra Harald Olesen. Han kan snart fejre 25 års jubilæum som konsulent i Brønderslev og har, som mange andre af vore konsulenter været med til at højne dansk landbrug. Harald skriver: Ens børn bliver man mere oplagt af, velsagtens fordi man indser, at de glider fra en. Sønnen den ældste læser til læge, en datter læser til læreinde, de skulle være færdige med deres studier om 2 år. Den yngste datter tager en sygeplejeruddannelse. For fire år siden købte de landbrug på 15 ha, hvor de nu bor. Besætningen er på 5 heste og 37 får, samt afgrøder af alm. rajræs og vinterraps. Vi ønsker tillykke med erhvervelsen.

Jeppe Nielsen, Vinterbergsminde er lige fyldt de 60. Han driver stadig et alsidigt landbrug og har nu kun D.R.K. Helga og Jeppe der har tre piger, der alle er gift, er glade for børn og børnebørns besøg.

Min kone og jeg har nu afhændt vores gl. slægtsgård til vores søn, Hans, men jeg hjælper stadig en del.

Venlig hilsen til hele holdet
fra Peder N. Pedersen.

Følgende hilsen er indsendt til red. i Rinkeæns.

Kære kammerater.

Det har sikkert gjort det samme dybe vemodige indtryk på eder alle, ligesom det gjorde på mig, da vi Kristihimmelfartsdag, d. 11. maj i avisen kunne læse, at Kristian Vigen Hansen var død. Vi har mistet en god kammerat og en særdeles dygtig redaktør. I alle de år, Vigen har været redaktør, har vi ikke en eneste gang åbnet Elevskriftet hvor der for vores årgang har stået: »intet at berette«.

Vigen Hansen kunne ikke gøre en ting halvt. Alt hvad han havde med at gøre, løste han til en fuldkommenhed.

Jeg havde Vigen Hansen som sidekammerat på skolebænken, og jeg nød megen glæde af hans vestjydske lune og hans humør fyldte replikke til dette og hint.

Mest husker jeg Vigen når han af hele sin sjælestyrke sang med på morgensangen: Han som på jorden bejler, til troskab uden svig.

Troskab mod alt og alle det var netop hvad Vigen Hansen viste.

»Æret være hans minde«.

Jørgen Madsen
Frydendal.

ARGANG 1937-38

Redaktør: *Hans Dinesen*, Aller, 6070 Christiansfeld.

Ingen indberetning.

ARGANG 1938-39

Redaktør: *Ebbe Poulsen*, Grøngrøft, Felsted, 6200 Abenrå.

Ingen indberetning.

ARGANG 1939-40

Redaktør: *Hans Asmussen*, Nr. Hostrup, 6230 Rødebro.

Ingen indberetning.

ARGANG 1940-41

Redaktør: *Thomas Jensen*, Gabøl, 6500 Vojens.

Ingen indberetning.

ARGANG 1941-42

Redaktør: *Hans Jørgen Festersen*, Tombøl, 6200 Abenrå.

Ingen indberetning.

ARGANG 1942-43

Redaktør: *Niels Aggesen*, Aggesensgård, Maugstrup, 6572 Simmersted.

Kære kammerater!

Efter at Folkeafstemningen om tilslutning til EF er overstået med et klart ja, regnede jeg med, at landmændene var blevet i så godt humør, at det ville strømme ind med »nyt fra gamle elever«, det blev nu ikke tilfældet, men jeg takker for det modtagne.

Fra *Fru Inge Skou Mikkelsen* fik jeg den triste meddelelse, at hendes mand, vor gode kammerat *Arnold Mikkelsen*, »Frederiksminde«, Errindlev er afgået ved døden, (blodprop) den 7. april 1972, uden forudgående sygdom. Det kom som et chok for familien, men livet må leves videre og sønnen som er landmand og gift, fører gården videre, en datter som er sygeplejerske, er gift med en vordende læge.

Johan Thomsen, »Stensvang«, Felsted, skriver at han ikke har noget særligt spændende at fortælle som skyldes, at tiden er knap til ting ud over de daglige pligter i bedriften. Besætningen på 25 malkekøer + opdræt og 100 fedesvin klares med 1 karl og i det sidste år har der ikke været karl hele tiden, så det kan jo nok blive lidt rigeligt, når man har rundet de 50 år. Johan har været medlem af bestyrelsen i Felsted Mejeri og fortsatte derfra til repræsentantskabet af Gråstenegnens Mejerisammenslutning og videre i Sdj. Øst, men trådte tilbage, da det blev til Mejeriet Danmark, han har altid været modstander af for store enheder, hvor han synes at bestemmelsen foregår i en »meget lille« midte. En datter er blevet gift med en landmand på Fyn, en søn er ekspedient og tilbage er en søn på 12 år, som forhåbentlig bliver afløser på gården.

Venlig hilsen

Niels Aggesen.

25-års jubilærer 1972.

årgang 1943-44

Redaktør: *Nis Jorsal*, 6580 Vamdrup.

Ingen indberetning.

ARGANG 1944-45

Redaktør: *Iver Kristensen*, Rudbølgård, 6280 Højer.

Ingen indberetning.

ARGANG 1945-46

Redaktør: *Alfred Lyck*. 6225 Varnæs.

Ingen indberetning.

ARGANG 1946-47 JUBILÆUMSHOLDET

Redaktør: *N.P. Bladt*, Lunding, 6100 Haderslev.

Ingen indberetning.

25-års-jubilæarerne 1972.

ARGANG 1947-48 JUBILÆUMSHOLDET

Redaktør: *Hans L. Clausen*, Elsmark, 6430 Nordborg.

I disse dage for 25 år siden begyndte vort hold på Gråsten Landbrugsskole.

I denne anledning har jeg sendt et spørgeskort ud til de fleste af jer for at i kunne fortælle lidt om, hvad i har bedrevet i disse 25 år.

I dag, den 5. nov. har jeg fået 2 kort retur et med adressaten ubekendt. Det gir i sig selv ikke meget stof til en redaktør at arbejde med.

Kresten Elkjær skriver, at han har været forstander for Landboskolen ved Middelfart fra 1958. I april 1972 er skolen nedlagt, det er ikke længere muligt at få elever nok til en specialscole for fjerkræ. Skolen ejedes af Dansk Andels Ægexport, og selskabet har samtidig med skolens nedlæggelse etableret en informationsafdeling som Elkjær

nu er leder af. I sin fritid gør han en beskeden indsats i partiet venstres organisation, samt hjælper sin kone med indretningen af et ældre stuehus, som de flytter ind i pr. 1. dec. 1972. Elkjærs adresse er Hauggaard, Øster Haugevej 36, 5500 Middelfart.

Frits Teichert skriver:

Kære kammerater: af nyt følgende:

Arbejds-mæssigt: Uddannelse af landbrugsteknikere efter en 3-årig uddannelsesplan. Vi har de senere år haft 140-150 elever, hvoraf 10-20 fra Afrika.

Familie-mæssigt: 3 piger og en dreng i alderen 8-18 år.

Fritids-mæssigt: Siden 1960 har jeg drevet mit hjem i Søgaard med bestyrer. Der er et tilhørende areal på 27 ha og 15 ha er forpagtet til. Driften er koncentreret om 42 køer og konsummælkproduktion. I sommer besøgte hele familien gamle elever i Ghana. Vi har 50 i arbejde dernede og nåede at snakke med 28.

Ingen egentlige offentlige hverv.

Venlig hilsen
Frits Teichert.

Når så mange ikke har svaret, er det vel bl.a. fordi de synes der er ikke noget særligt at skrive om, vel, det er der måske heller ikke.

Vores årgang der forlod Gråsten Landbrugsskole i foråret 1948, fyldt med livsmod og ideer om hvordan fremtidens landbrug skulle være, og hvor vores plads i dette landbrug skulle være, har vel hver for sig måttet erkende, at bare dette at fylde sin plads, der hvor man blev sat, og føre en almindelig tilværelse, prøve at følge med i tidens udvikling, at alt dette i sig selv er en stor ting.

De fleste af os er nu ved at være i den alder, hvor det gælder vore børn og deres fremtid, og mange af os vil nok komme i den situation, om der nu er afløser, der hvor vi slipper.

Henrik Carstensen er død her i efteråret 1972. Han var i sin tid maskinkonsulent og var senere beskæftiget med kornteknik, korntørring o.s.v.

Henrik var også lærer på Landbrugsskolen i Gråsten i en periode.

Jeg havde håbet på en masse godt stof, her til vores 25 års jubilæum, men da det ikke blev tilfældet, er der ikke mere at skrive om denne gang.

Med hilsen
Hans L. Clausen
Elsmark.

ARGANG 1948-49

Redaktør: *B. Holstein Jessen*, Brande, 6230 Rødebro.

Ingen indberetning.

ARGANG 1949-50

Redaktør: *Chr. Thomsen*, Skelbækgård, 6473 Tandslet.

Ingen indberetning.

ARGANG 1950-51

Redaktør: *Niels Justesen*, Nygård, 6392 Bolderslev.

Gode kammerater!

Jørgen Jørgensen, Birkely, Jynavad, driver stadig sin gård på 16 ha med 16 malkekøer og fedesvin, tjener til livets ophold + en del til skattevæsenet. Har 2 store børn, en pige på 18 der læser H.F. i Tønder, og en dreng 14 år i Tinglev realskole. Lidt ben er der også bleven til formand for Tinglev skolekommission, medlem af fritids og skolenævn, og i bestyrelse for Braderup Andelsmejeri.

Kresten Enemark, Gestrup, har købt en nabogård, så han tilsammen driver 60 ha. Har ca. 40 køer + opdræt og fra 1. november er der antaget gift fodermester. Tillige 200 svin, deraf 50 gylte med salg for øje. Er gift og har tre børn, to piger, 18 og 16 år, en dreng på 9.

Dette var årets høst, 8% af det udsendte, tak til Jørgen og Kresten.

Derudover en hilsen fra Arne Hansen, som ikke nåede rettidig frem sidste år, følger med Arnes egne ord, hvis redaktionen tillader det.

Kære Niels.

Jeg har lige fået fremsendt det kort fra Danmark og haster med at svare, måske det er for sent til at komme med i år, men så bliver det jo i god tid for næste årgang. Jeg er jo stadigvæk i U.S.A., har været her det meste af tiden siden 1952, først ved landbrug, senere ved autoreparation, og nu i de sidste 5 år, reparation af små luftkølede motorer, mest brugt på plæneklippere og deslige. Jeg har i de sidste par år haft mit eget værksted og tjener nok til at forsørge min familie som består af kone og 2 piger, alder 9-10. Vi har jo flyttet omkring flere gange og boede en tid i Massachusetts og Connecticut. Victor Thomsen er gift med min kones søster, han bor i Hartford Connecticut. Han har 2 sønner, 10 og 13. Han er manager og Vice President af et company som ejes af en dansker A.C. Petersen. Victor har arbejdet for hr. Petersen i over 12 år og ejer flere lejligheder i Hartford.

Jeg har ikke set årbogen i mange år og har derfor tabt forbindelsen med de fleste af kammeraterne.

Venlig hilsen

Arne Hansen.

ARGANG 1951-52

Redaktør: *Laurids Juul*, Ø. Vamdrup, 6580 Vamdrup.

Kære kammerater.

Netop i år havde jeg på grund af de forskellige begivenheder, troet at særlig mange ville reagere og sende kortet retur. Det blev ikke tilfældet, kun ét kort kom tilbage. Jeg går så ud fra, at I alle er så optaget af eventuelle produktionsudvidelser, at I ikke har tid til skrivelser, men næste år, når jeres nye stalde står færdige, regner jeg selvfølgelig med at høre fra jer.

Poul Andersen, Egebjerg, Horsens, skriver, at hos ham er der ikke sket de store ting siden sidst. Han driver sit landbrug med køer og grisesøer. Den østjydske motorvej spørger i nærheden af ham, han skal afstå 1 1/2 ld ld jord, og kan så købe 10 ld ld med overtagelse til foråret. Det hele bliver dog vist udsat, mener han, p.g.a. den almindelige pengemangel.

Han sender jer alle en venlig hilsen. Her hos mig er der heller ikke sket store ting, siden i fjor det er stadig det traditionelle landbrug det drejer sig om. Om fremtiden så vil ændre det, ved jeg ikke, jeg ser tiden an og afventer begivenhedernes gang. En hjertelig hilsen får I alle og tak til ham der skrev.

Laurits Juul.

ARGANG 1952-53

Redaktør: *Laurids Alling*, Selskær, 6560 Sommersted.

Kære venner.

Jeg kan fortælle jer, at skriverkarlen fra årgang 1952-53 er ret så elendig. Jeg evner simpelthen ikke at få sendt de her spørgekort. En og anden har man dog hørt lidt om, og nogen har man mødt på sin vej.

Holger Ravn fra Højrup ringede sidste år og fortalte om sit liv og levned. Han har overlevet ved landbruget ved hjælp af høns eller var det svin. Har det ellers godt.

Thomas Rodenberg fra Løggumklosteregnen er en kendt person der jævnligt optræder med navns nævnelse i avisen. Er i bestyrelsen for egnens landboforening. Traf ham med skam at melde på en tysk kro.

Tage Sams er nu chefkonsulent i maskiner og bor i Aarhus. Familien har købt hus til en hæslig pris. Har stadig en herlig kone plus tre vilde døtre.

Traf *Peter Heisel* fra Traasbøl til høstfest i Nustrup. Han kørte mælketankbil, havde hus og familien var tilfreds med tilværelsen. Han fortalte også, at Hans Frost fra Tumbøl tjente en masse penge på et eller andet, som jeg desværre har glemt.

Har fået brev fra *Hans Chr. Schmidt* fra Stoltbro, Nordborg. Her er hvad han ved at fortælle: Har alm. landbrug på 31 ha som blev overtaget i 1964. Samtidig blev svigerfaders gård på 30 ha forpagtet. Byggede til svin i 1966, 30 søer plus 170 fedesvin. Dette program er siden udvidet. Har anvendt Tectum selvbyggersystem. Malkekøerne kom væk i 1968 og ungdyr pigerne fik en Herefordven. Har nu kun fededyr. Fortæller ikke noget om kone og børn.

Steffen Steffensen fra Pøl har kvittet landbruget og handler med Uno-X. Jorden er bortforpagtet og bygningerne bruges som lager.

Jeg selv er nu endelig rigtig bondemand. Har kvittet alt det andet pjatteri. Har køer og fedesvin plus kone og fem ! børn. Har købt lidt ekstra jord og bygget kostalden om til 45-50 malkekøer.

Venlig hilsen til alle
Laus Alling.

ARGANG 1953-54

Redaktør: *Jørgen Martin Juhl*, 6162 Sdr. Vilstrup.

Ingen indberetning.

ARGANG 1954-55

Redaktør: *M. Uldall*, 6751 Vejrup.

Ingen indberetning.

ARGANG 1955-56

Redaktør: *Bent Gade Holm*, Borkgården, No, 6950 Ringkøbing.

Ingen indberetning.

ARGANG 1956-57

Redaktør: *Poul Jensen*, Bregnegårdsvej 24, 6630 Rødding.

Igen er et år ved at rinde bort, det er ihvertfald årstiden, hvor der gøres status over modtagne meddelelser fra jer. Brevholderen har ikke lidt overlast, ved at skulle holde styr på kortene. Det var vel også at være for meget optimist.

Fra *Hans Petersen*, Stevninghøj, en hilsen hvor han fortæller at han blev selvejer i 1970, efter at have haft faderens gård i forpagtning i 8 år. Dertil er købt 9 tdr. land, så der ialt er 54 tdr. land. Byggede sidste år en ny svinestald, så der er plads til 30 søer 150 fedesvin, men alt er ikke svineri, der er også 15 køer + opdræt. Dertil eget tillæg på 2 piger (2 og 5 år), Hans mener drengene kommer af sig selv.

Egon Poulsen. Hønsnap, har ikke det store at berette, da han tidligere har givet livstegn fra sig, der er dog en notits om, at han har overtaget en ejendom mere og håber nu at det er det rigtige, da vi er indenfor EF.

Fra det nordligere er der også livstegn, *Jens Stougård*, beretter at på grund af sygdom har han måttet sælge gården og er flyttet til Hovangsvej 21, Hobro. Arbejder hos en maskinhandler nu. (Herfra ønsket om god bedring med helbredet og det nye job, snyd ikke så meget at bønderne opdager det. red.)

Så er brevholderen tom, derudover kan oplyses at *Viggo Pedersen* (Fido), har en møbelforretning i Næstved og beboelse i landlige omgivelser, ved køb af en mindre ejendom.

Har ved selvsyn konstateret at *Jørgen Jørgensen* og *A.P. Nissen* er lige så gode til at lave penge på landbrug, som de var til det i kortspil på skolen.

Hermed tak for de sendte hilsner og ønsket om en god jul til jer alle.

Poul Jensen.

ARGANG 1957-58

Redaktør: *Poul Solmer Frank*, 6500 Vojens.

Jørgen H. Matzen, Rebbøl, 6392 Bolderslev. - Gift 1963 og samtidig overtagelse af fødehjem. Til dato 2 piger på henholdsvis 3 og 8 år. 31 ha + 7 ha i forpagtning. I 1965 byggedes svinestald til 100 fedesvin. Kvægbesætning på 12 køer og 16 ungkreaturer. Ny kostald til 30 køer er under opførelse og gammel stald skal så huse ungkreaturer og kalve.

Carl Siewertsen, Lundtoft, 6382 Tørsbøl. - Fødehjemmet på 14 ha blev overtaget i 1970 for 85.000 kr. Efter manges mening burde man sikkert forlængst være ophørt med at drive landbrug på 14 ha, men lysten er der, og vi klarer os. 3 hobbykøer, grisesøer, lidt specialafgrøder samt lidt arbejde ved kommunen giver os det nødvendige. 2 børn, dreng og pige, går for tiden og venter spændt på, hvad den tredje bliver.

Villy Kristensen, Søndergade 33 A, 6670 Holsted. - Virker fortsat som kontrol-assistent og som medhjælper ved husdyrauktionen i Brørup, - landets næststørste. Vejle er større, - så længe det varer!

Andreas Nissum, Rangstrup, 6534 Agerskov. - I 1970 blev naboejendom købt, så der nu er 31 ha. Dertil 14 ha forpagtet. I 1971 blev der bygget ristestald til 30 køer. I gammel stald går der 60 ungkreaturer på spalter. Der spekuleres på udvidelse til 50 køer samt ny lade i 1973. Kone og 3 døtre på 13, 11 og 6 år er en god hjælp i det daglige arbejde.

Micael Kristensen, Bække mark, 6622 Bække. - Vi, - kone, 3 børn (11, 7 og 1 år) og jeg, - er stadigvæk husmandsfolk på Bække mark. Vi er fuldt beskæftiget ved pasning af 45 Jerseykøer, samt nogle få svin. Meget af arbejdet i stalden er overtaget af

udmugningsanlæg og rørmalkning. Køerne står på stald hele året og har gjort det 5 år. Synes det på den måde er lettere at få udført en jævn sommerfodring. Græsproduktionen holdes i gang med kvælstof og kunstig vanding. De små gule køer er vel ellers ikke så moderne mere, men jeg synes, de er lette at arbejde med, dyrlægeregningen er lille, og ydelsen er nogenlunde, - i år 290 kg smør (- ja, alt er jo fortsat relativt, red.). Bygningerne har vi selv med beskeden hjælp udvidet i løbet af de senere år. I år har vi bygget nyt stuehus på 151 m². (- iøvrigt har M.K. en bemærkning til kontrolforeningskonsulenten om det nye EDB-arbejde. Ikke lutter lovord!)

Alle 5 bringer hilsen til årgangen og indbyder til visit om lejlighed skulle byde sig.

Endvidere er der hilsen fra *Carl Volmer Johansen*, 17719 Jersey Str. Artesia, Calif. - Havde besøg af ham i sommer. Han var på ferie i Danmark i nogle uger medbringende kone og 2 børn. Fik indtryk af, at Carl V. havde magt over det og var særdeles godt tilfreds i det californiske med godt, interessant arbejde på mejeri og god indtjening.

Poul Solmer Frank.

ARGANG 1958-59

Redaktør: *Niels Erik Matthiesen*, Karlsvrå, 6360 Tinglev.

Kære kammerater!

Ja, så er det så vidt igen. Jeg har i år udsendt 28 spørgeskort, og heldigvis kan jeg også i år undgå at skrive »Ingen indberetning«. Det var jo også en lidt trist meddelelse som vi helst skulle undgå at komme med fra vor årgang.

Jeg har i år sågar fået svar fra U.S.A., nemlig fra *Verner Pedersen*, som skriver: Kære kammerater. Vi bor nu i Lynden, en lille by på ca. 300 indbyggere i staten Washington. Det er den nordvestligste stat på fastlandet, og grænser mod Canada, Stillehavet og staterne Oregon og Idaho. Whatcon amt, hvor vi bor, er det nordvestligste amt i Washington, og vi er kun ca. 8 km fra Canada og ca. 5 km fra Stillehavet.

Vi købte en dyrlægepraksis her for godt et år siden. Ca. halvdelen af praksisen drejer sig om hunde og katte og andre smådyr, og den anden anden halvdel er fortrinsvis malkekøer, men vi behandler også en del fedekvæg, heste og nogle få svin. Den tidligere ejer solgte praksisen til os på grund af dårligt helbred. Hans kone som også er dyrlæge arbejder halvtids her med små dyr, men vi fik stadig mere at lave så vi fik en dyrlægeassistent i sidste måned, så nu kan vi tage en fridag af og til. Der er mange malkekøer her omkring og syv praktiserende dyrlæger her i byen har alle nok at tage sig til. De fleste farme har sortbrogede køer. Området her bliver også kaldt »det lille Holland« fordi så mange af farmerne er hollandske emigranter. Gennemsnitsfarmen er ikke særlig stor sammenlignet med f.eks. i Californien, og det er mest »familiefarme« her omkring med ca. 50-60 køer plus ungvæg. En gennemsnits kalvekvie sælges for ca. 600 dollars, en spædkalv (kvie) sælges for 80-90 dollars og en tyrekalv for lidt mindre. Grovfoderet består mest af majs eller græsensilage og lucerne høg (som forøvrigt koster næsten 50 dollars pr. ton). Farmerne får lidt under 700 dollars for 100 lb mælk.

De største problemer med køerne synes at være ufrugtbarhed og mastitis, men der er også en del mælkefeber o.s.v. Klimaet er mildere end i Danmark, men lidt fugtigere. Vi har en gennemsnitsnedbør på godt 50 tommer om året, men det meste falder om vinteren. Min kone er fra denne stat, og vi har en pige på 10 år og en dreng på syv år. Vi har det alle godt og sender mange venlige hilsener til alle.

Verner.

Verner skriver endvidere at det ville være rart at kunne følge lidt mere med i hvad der sker i Danmark. Så, hvis der er nogen som har tid, lyst og energi til at skrive til ham, vil det sikkert være meget kærkomment og jeg tror bestemt at der nok skal komme svar tilbage. Adressen er som følger:

STREETS VETERINARY HOSPITAL

Vern Pedersen, D.V.M.

1210 Front Street

Lynden, Wash. 98264

Telephone 354-2921

Erik Poulsen fortæller at han arbejder ved træindustrien og at der ellers ikke er noget særligt at berette (ethvert livstegn modtages med tak, red.).

Andreas Abling Petersen er blevet færdig med sin læreruddannelse og har købt en nedlagt landbrugsejendom, hvor han i samarbejde med landsforeningen Ungbo har oprettet en slags ungdomspension for unge mennesker, som er kommet ud i en eller anden form for vanskeligheder. Der skal maksimalt være 6 elever, som om formiddagen arbejder med teoretisk stof og om eftermiddagen med praktisk arbejde. Han synes det går godt og modtager gerne besøg. (Jeg synes det lyder interessant, så mon der ikke skulle være nogen som tager ham på ordet og dukker op på »a kromm støj«, Aspe ved Bredebro.

Jens Skovsbøl har prøvet lidt forskelligt siden han forlod skolen, først var han fodermester, så svinekontrollassistent, siden arbejdede han hos en murer og siden 1/8-65 har han arbejdet på teglværk i Egersund, hvor han i 1967 har købt hus. Han har tre døtre (hvor pigerne er kommer drengene af sig selv, red.). Hvis nogen kommer forbi, er de velkomne i Fyrtårnsvej 4.

Thomas Tækker fortæller at hos ham går alt i den stille og rolige rytme. Jeg prøver at følge med tidens krav, men om man nogensinde når det mål, er nok et spørgsmål, skriver han og fortæller videre, at han 1. august har overtaget sit hjem på 25 ha, og har lavet kostalden om, samt bygget svinestald og siloanlæg. (Hvis det alt sammen er sket efter 1. august, kan man godt forstå, at han skriver at tiden ikke føles særlig lang, red.).

K. B. Theilgård bor stadig i Skive og arbejder for husmandsforeningen i Salling og Fjends som konsulent i fodring og byggeri.

Se det var så de indkomne svar. Hvis nogen ønsker adressen på kammerater, er jeg rede til at hjælpe så godt jeg kan. Jeg har ikke adressen på samtlige 120, men langt de fleste har jeg da.

Selv om jeg ikke er »på tur« i år, vil jeg lige fortælle, at jeg også omsider er blevet gift med en lærerinde fra det vilde vesten (Rømmø). Om det så skyldes at alderen har svækket min modstandskraft eller det har andre årsager, skal jeg lade være usagt. Hovedsagen er at jeg befinder mig godt ved det (når man har et godt helbred og konen et godt arbejde osv.) til slut mange hilsener til alle 58'ere.

N.E. Matthiesen.

ARGANG 1959-60

Redaktør: *Hans Schmidt*, Skolebakken 24, 6000 Kolding.

Ingen indberetning.

ARGANG 1960-61

Redaktør: *Gunner Kjer Hansen*, Rørbæk, 3600 Frederikssund.
Ingen indberetning.

10-års-jubilæerne 1972.

ARGANG 1961-62

Redaktør: *Holger Warncke*, Bovrup, 6200 Abenrå.

Kære kammerater!

Hvor tiden dog går, 10 år er forløbet siden vi forlod skolen. Når jeg tænker tilbage til tiden på skolen, husker jeg visse ting og episoder, som var det sket i går, mens andre er gået i glemmebogen. Kommer man blot nogenlunde regelmæssigt til elevmøder, genopfriskes mange minder ved samtaler med de forskellige kammerater fra holdet. I anledning af jubilæet, var der i år mødt ekstra mange, ca. 60. Med på billedet er kun ca. 50, idet en del skulle hjem før tiden for fotograferingen, der var sat til kl. 17,15. Selve elevmødet plejer at være omtalt andet steds i Arsskriftet, så det vil jeg lade ligge, men for de, der var forhindret i at møde, kan jeg oplyse, at vi om aftenen havde et vældigt hyggeligt samvær med stor frokost, øl og kaffe. Herunder blev vi udsat for lidt »frivillig tvang«, idet hver enkelt efter tur måtte rejse sig og fortælle om de bedrifter, store som små, vi havde øvet siden skoleopholdet. Det blev til mange sjove indslag, og for at I alle kunne delagtiggøres i alt dette, lånte jeg en blok af Karlskov og delte rundhåndet en lap papir ud til hver, for at man kunne nedfælde de vigtigste data.

Vi mindedes også 2 af vore kammerater, som er døde i løbet af de 10 år.

Det var *Ove Chr. Outzen*, der er død af de kvæstelser, han pådrog sig ved et færdsuheld, han var impliceret i som chauffør på en lastvogn for en kornhandler.

Endvidere er *Jørgen Petersen*, Skovby, død ganske pludseligt for et par år siden. -

I det følgende vil jeg prøve at gengive de oplysninger, jeg indsamlede ved jubilæet. Forinden føler jeg dog trang til at sende *Karlskov Jensen* og *frue* en stor tak for det fine

arrangement, der var stablet på benene til ære for os. Hele samværet blev afviklet på en fin og fornøjelig måde, og mindet om denne aften er i allerhøjeste grad med til at forstærke de bånd, hvormed vi føler os tilknyttet Gråsten Landbrugsskole. - Mange tak!

Finn Langhede overtog 1-1-71 sine forældres ejendom i Felstedskov. Der er 42 tdr. land bakket jord, som dårlig egner sig til kornavl. Besætningen er 32-34 jerseykøer ungkreaturer. En ny sostald med 18 farestier byggede Finn sammen med sin far sommeren 70. Pris: 26.000 (delvis brugte materialer + en masse overtimer). Familien vokser støt, foreløbig er det blevet til en dreng på (okt. 71) 4 1/2 år og en pige på 1 1/2 år. Hele holdet sender en hilsen.

Lau Larsen sendte mig en hilsen først i februar. Efter skoleopholdet tog han plads som forkarl på Sjælland. Senere på maskinstation, og derfra til Strågård ved Abenrå, hvor han blev gift med Else Primdal nov. 63. 1. maj 1966 flyttede de til Møllerup gods på Mols. De sidste 3 år har Lau været stutterimester for fru Carl (hende med alle fuldblodshestene) på Gavnholt, mellem Hillerød og Helsingør. De har 25 heste af fineste afstamning og opdrætter væddeløbsheste til galopbanerne i Danmark, Norge, Sverige, Tyskland og Frankrig. Lidt penge giver hesteavlens også. En åring er lige solgt til Sverige for 45.000 kr. De 45 tdr. l. der hører til stutieriet drives med gæs og korn. - Det private opdræt har beløbet sig til Ann 6 år, Vivi 3 år, og så håber Lau og hans kone på en søn i juni (72). Vi håber sønnen er kommet og gratulere med det alt sammen. Alle, der kommer til Helsingør, er velkommen til at kigge indenfor på Gavnholt Stutteri.

Det var de 2 mand, der har skrevet til mig siden sidst. De følgende var alle med til elevmødet og jubilæumssamværet om aftenen, og har afleveret den omtalte lille lap papir.

Egon Henningsen overtog fødegården i forpagtning 1-7-69, blev samtidig gift og har siden fået en søn. Gårdens samlede areal er 115 ha inklusive forpagtet jord. Besætning: 65 årskøer. Der fedes ca. 500 svin. Egon har 2 gifte medhjælpere.

Hans Krag kom fra skolen hjem som altmuligmand. Blev gift 1965, og har nu 2 dejlige piger på 6 og 3 år (+ en sød kone, red.). De overtog hjemmet på 100 tdr. land 1-6-71, og driver gården med 35-40 malkekøer, 12-15 søer og en ugift fodermester. Foråret 72 er der forpagtet yderligere 35 tdr. land.

Mads Madsen har været hjemme fra 62-69. Han overtog hjemmet i 69 og driver det med 45 køer og fedesvin, hvoraf der årligt leveres 350.

Anders Lunden er landmand hjemme med en sød kone og 2 dejlige børn på 5 og 1 år. Besætning: 36 køer + ungkreaturer og 18 søer + de fedesvin, der avles efter disse søer.

Ove Nissen fatter sig i korthed, næsten for kort synes jeg. Gift, 3 børn. Driver landbrug sammen med far og en bror.

Ole Olsen driver sammen med sin far 2 gårde + lidt forpagtning, ialt 96 ha. De har et par grise, men ellers ingen dyr. I 1/3 af jorden avles græsfrø og hvidkløver, i resten hvede og byg + 5 1/2 tdr. land med sukkerroer. (Det regner vi med er til fabrik, red.). Ole blev gift i 1965 med en fynbo, som er udearbejdende børnehavelærerinde. De har 2 drenge på 4 og 1 år.

Niels Pallisgaard blev gift med en dejlig pige d. 10/11-62. De har nu 2 drenge på 5 og 8 år. Fra skoleopholdet og frem til juni 63 bestyrede de Niels' hjem, hvorefter de købte det. Siden er stalden ændret fra 12 til 24 køer, og til vinter tager de sostalden med, så de kan have 40 køer og 80 fedesvin. Niels fortæller, at hans kone er fodermester. Er det for familien, eller køerne? Hvis det er for køerne, håber jeg meget for

konens skyld, at du selv agerer medhjælper i kostalden. Det beroliger mig lidt, at du også skriver, I har megen hjælp af din far.

Svend Aage Caspersen kom fra skolen hjem. Byggede senere hus i Rødding og arbejdede hjemme, indtil de i 1965 overtog gården, der er på 20 ha + 25 forpagtet. De har ca. 2 køer og 40 drenge, eller også er det omvendt! Endvidere er der 18 grisesøer, og der fedes ca. 200 svin.

Niels Jørgen Frank aflagde fyldig beretning ved aftensbordet, men på hans seddel her står kun: 62-70 - U.S.A. - Californien 70 - ? Salgschef c/o Salatfabrikken Mayo - Vordingborg. Så vidt jeg ved, blev han millio-temmelignær på en mælkeforretning, som han selv oparbejdede over there.

Knud Schmidt er stadig ved landbruget - men i Sverige, nærmere betegnet på den Skånske slette. Han overvejer at starte som selvstændig hjemme inden alt for længe.

Nikolaj Ludvigsen var 3 1/2 år på Landbohøjskolen, blev agronom i 1966, og derefter assistent i regnskab i Grenå Landboforening. Fra 1/7-68 har han været regnskabskonsulent i Kolding Herreds Landbrugsförening.

Bent Trolle var først bestyrer på en ejendom i Lundby på Falster. Blev gift i 1964 og overtog samtidig en landejendom i Grænge på Lolland, gården driver kvægløst, dog med en del søer; i marken: korn, frø og fabriksroer. Der er forpagtet en nabogård ind til, og begge ejendomme drives uden fremmed medhjælp. Bent og fru Inger har en pige på 6 år og en dreng på 3.

Erik Andersen opholdt sig i U.S.A. til nov. 66, og var bl.a. mælkeemand, (hos Niels Jørgen, så vidt jeg ved), jord- og betonarbejder, tømrer og gartner. Drev derefter sin fars ejendom fra 66-68, så 1/2 år på Askov Højskole, og fra 1969 har han været inspektør for landbrugets 2 ejendomme, Buen og Centrumgården i København. Erik har købt hus ved Greve Strand og blev lykkelig gift 27/5-72 med en Bornholmer.

Laurits Jepsen kom fra skolen hjem til Boduns, blev gift i 65 og har nu 2 drenge på 5-6 år, så arvefølgen skulle være sikret. Han overtog gården i 67 og har en besætning på 28 køer og feder ca. 400 svin. Areal: 56 ha + 5 ha forpagtet jord.

Hans F. Lilholdt var også karl hjemme fra skoleopholdet og til 1964, da han overtog gården, der er på 14 ha + 30 ha forpagtet. Hans blev gift i 1969, og de har nu en lille pige. Besætningen er på ca. 29 køer + 20 søer, hvorfra alle grise sælges. For tiden er han ved at opføre en fedestald til 170 stk. fedesvin, så jeg gætter på, Hans skal nok få afløb for al sin energiydelse i den bedrift.

Hans Jessen har også været hjemme siden tiden på G.L. Han blev gift i 66, og overtog samtidig ejendommen på ca. 65 tdr. land. De feder ca. 350 svin, har 15-16 køer opdræt, og endvidere i privaten en dreng på 4 år og en pige på 2 år.

Jes P. Skovgaard Petersen har haft fast ophold i Pøl siden han forlod skolen, byggede et hønsehus i 64 + et andet i 69, så der nu er plads til 5000 høns. Han overtog sine forældres ejendom aug. 71 og har 12 køer og ca. 100 fedesvin, blev gift okt. 71, og det står ikke på hans seddel her, men ad bagdøren har jeg fået at vide, at han fornylig blev far til en datter. Her på redaktionen, gratulerer vi hele familien på det hjerteligste.

Christian Andersen skriver, at han er hjemme hos sine forældre, holder for tiden en tænkepause og håber det bedste. Disse var ordene.

Chr. Iversen blev gift 28/7-62 og har en dreng på 8 år og en pige på 4 år. De overtog hans hjem 1/7-62 på 45 ha og har siden forpagtet yderligere 25 ha. Chr. holder 30-35 køer, 30-35 søer og feder 200-300 svin. Til hjælp ved pasningen af alt dette har han en dygtig karl, der også har været på Gråsten Landbrugsskole.

Herluf Jørgensen overtog faderens ejendom i 67. blev gift i 69 og fik en søn i 70, så det er faktisk gået slag i slag for Herluf. (red.). Gårdens størrelse er 70 tdr. land + 25 til forpagtet. Besætningen er på 30 malkekøer + opdræt og ca. 140 fedesvin.

Carl Frede Matzen - gift 2 gange, nej, der står vist - gift og 2 drenge. - Der drives alm. alsidig landbrug.

Hans Daugaard rejste fra skolen til Ballum i 2 1/2 år. Derefter hjem indtil 1967, da han blev gift og byggede hus. Hans forlod samtidig landbruget og har siden arbejdet på en fabrik, der bl.a. fremstiller frugtkasser af flanninge til G.A.S.A. Afkommet beløber sig indtil videre af 1 pige + 1 dreng.

Jørgen Thomsen kom hjem som karl, blev gift i 65 og overtog ejendommen i 68. Den er på ca. 30 ha og drives med 20 køer + opdræt og 22-30 søer.

Hans Asmussen kom også hjem som karl, blev gift i 65 og har nu en dreng på 6 og en pige på 4 år. De overtog hans hjem i 67, og driver 78 ha, deraf 28 skov. Besætning: 30 køer + opdræt og ca. 10 søer samt en fodermester.

Niels H. Nørregaard er, eller har været, det fremgår ikke klart af skrivelserne, deltidslandmand, idet han ved siden af at drive hjemmet har haft arbejde i et kornfirma. Han giftede sig for 8 år siden og har efterhånden 2 piger. Af besætning er der 10 køer, ca. 100 fedesvin og som hobby 25 får. Niels skriver om *Bernd Carstensen*, at han for tiden er mellem teknikker på Højer Forsøgsstation.

Helge Poulsen har været svinekontrollassistent siden opholdet på G.L. Han overtog sine forældres ejendom (20 tdr. l.) et år senere, og købte i 1970 yderligere 20 tdr. l. Ejendommen driver kvægløst, men han feder 400 svin. Helge er gift og har 2 piger på 5 og 3 år, samt en dreng på 1/2. Endvidere skriver han at:

Viggo Petersen har købt ejendom i Sarup på Als. Der er 50 tdr. land, som drives alsidigt. Viggo er gift og har en datter på 4 og en søn på 1/2 år.

Arne Clausen var hjemme i 2 år, hvorefter han giftede sig, og samtidig forpagtede en nabogård på 25 ha, 1971 overtog de hans hjem på 25 ha. Gården drives med 25 køer + opdræt og 200 fedesvin. Af børn er der en pige på 6 år og en dreng på 4 år.

Kresten Bonefeld blev medhjælper hjemme, indtil han købte gården 1/6-70. Han blev gift 4/7 samme år, og 20/2-72 fik de en datter. Krestens kone er økonoma-assistent på Sønderborg Sygehus. Gården har man fundet egnet som underlag for den nye Alsundbro, så de håber, den snart bliver bygget. De vil gerne snart vide, hvor de fremtidigt skal bo, idet deres byggebehov er ret stort.

Aksel Skøtt har haft forskellige pladser indtil 1965, da han købte en gård, som han drev i 3 1/2 år. I de sidste år har han kørt lastbil. Aksel er ugift, men har ikke tabt lysten til landbruget, og han håber, det vil være muligt at vende tilbage. På det sidste har han bygget hus i Rødning.

Erik Bundgaard blev gift okt. 1963 og har 2 piger på 8 og 6 år. Han er bestyrer på Sjælland. Gården er på 400 tdr. land, deraf 70 skov, og drives uden dyr af nogen art. For at sikre alderdommen har de købt byggegrund sommeren 1972.

Christian Jørgensen har været forpagter i Rønshoved siden 1964. Samme år blev han gift, og de har nu 2 drenge. Besætning: 24 køer og 24 søer. For bedre at få tiden til at gå om foråret har Chr. købt en enkorssåmask. og med den (8 rk.), sår han 450 tdr. land roer. Fritiden er i den senere tid gået med at arbejde for vort medlemsskab af EF, idet han er Kredsformand i Venstre, og har haft »forhandling« af Venstres JA-plakater.

Andreas Petersen var karl derhjemme i 2 år, indtil han blev gift i 1964 (afkom 1 pige + 2 drenge). Samme år overtog de gården og driver den nu med 30 SDM køer

opdræt og ca. 100 fedesvin. Areal ca. 60 ha. Andreas' eget udsagn: »Gårdens og besætningens størrelse er netop passende til mor og mig«. De har »i al fald« nok at lave, (red.).

Peter Abild har arbejdet 1 år som forkarl og 3 år som bestyrer indtil han giftede sig i 1966 og købte en gård i Gesten. Han har udvidet familien med 3 piger og besætning til 28 køer + opdræt og 20 grisesøer.

Svend Erik Rudbeck har siden 1. maj 1970 været forvalter på »Jensgaard« ved Juelsminde. Areal 175 ha ager + 150 ha skov. Besætning: Ingen, men er gift og har udvidet til 3 piger. Medhjælper: 3 mand. Svend har tidligere været bestyrer 2 år på Sjælland og 4 år på Fyn. Han agter at forblive funktionær så længe lønnen kan holde sig på det nuværende niveau.

Egon Eriksen var hjemme som karl i 6 år, før han overtog ejendommen på 46 ha i 1968. Blev gift samme år og har 2 piger. Der er i 1971 bygget svinestald med plads til 250 fedesvin. Den øvrige besætning er på 27 køer + opdræt, 40 søer samt 250 høns, så Egon skulle nok kunne få lidt at lave hver dag.

Helmer Sander Larsen blev gift i 1964 og overtog sit hjem i 1965. De har nu et tvillingepar (piger) på 7 år og en dreng på 5 år. Bygningerne er ændret efter en brand til fedesvin. I det tidlige forår fik han atter en stald og lade brændt af. Denne gang af en pyroman. Han er ved at bygge op igen og har så plads til 600 fedesvin. Det samlede areal er 51 ha efter købet af 11 ha fra en nabogård.

Ernst Halme Christensen har været hjemme siden skoleopholdet og har pr. 1/7-72 overtaget fødegården. Den er blevet drevet traditionelt med 22 køer + opdræt og ca. 100 svin. Ernst vil gerne udvide koholdet til ca. 35 køer + opdræt i en ny ristestald. Han er endnu ugift og har fæstet sin far som karl og sin mor som kokkepige.

Hans Heissel og *Uwe Jessen* talte jeg med under mark- og staldturen. De skulle begge hjem for at mælke, så de var forhindret i at møde til aftensmaden. Hans har alm. landbrug, 29 køer + opdræt og 20 grisesøer. Uwe har også begge dele, men antallet blev ikke oplyst. - Andre, der skulle hjem til køerne, var *Svend Thomsen*, *Niels Chr. Sørensen* og *Aage Christensen*.

Der er 2 herrer, som »glemte« at aflevere den lille seddel efter aftensmaden. Det er *Egil Madsen* og *Arne Peter Wildenschild*, men de sender mig nok en hilsen til næste år. - Fra sædvanligvis velunderrettede kilder oplyses det at:

Bo-Lauritzen er planteavlskonsulent i Nordenskov ved Vejle.

Peter Marke arbejder med regnskaber i Australien.

Henry Nissen driver maskinstation i Hjerpsted.

Ove Nissen sikkert sender mig en hilsen næste gang.

Adolf Sørensen flytter hjem til V. Gammelby efter 10 års forpagtning af »Kværøsdam«.

Filt Jensen og *Trier* giver også lidt oplysning. De er jo også begge 10 års-jubilarer, den første som forhv. og den sidste som nuværende lærer ved skolen.

Filt flyttede 1/10-62 til V. Sottrup og blev konsulent i Sønderborg Amts Landboforening, og købte i 1968 en gård i Stenderup på 23 ha. De har boet på gården siden da og driver den med maskinstation.

Han er stadig gift med Kirsten, så vi regner med, det holder. Fra 1/1-72 er Filt ansat som Bygningskonsulent med hele Sønderjylland som arbejdsområde.

Trier Hansen befinder sig godt som lærer på G.L. Har købt »egendom« i Rinkenæs med et samlet areal på 2000 m² - ingen skov. Han har opført et nyt »stuehus«, men har hverken svin eller rotter. Hobby: Mosegrise, som er sunde og velnærede, idet

han fodrer dem med planterødder og andet lækkert. Har også forsøgt med gift, men »svinene« tager ingen notits af det.

Sluttelig lidt om os selv. Den 1/1-72 købte vi min kones hjem efter en forpagtnings-tid på 7 1/2 år. 31/3 fik vi en søn efter normal leveringstid; i forvejen har vi en pige på 7 år. - Venlig hilsen til alle fra holdet 61-62.

Holger Warncke.

ARGANG 1962-63

Redaktør: *Jes Lassen*, Tastegård, 6223 Felsted.

Ingen indberetning.

ARGANG 1963-64

Redaktør: *Vagn Hammer*, Høvej 6, Elev, 8520 Lystrup.

Vagn Hammer skriver, at han på grund af meget stor travlhed ikke har kunnet afse tid til redaktørvirksomheden i år. Han har været planteavlsassistent og leder af landboungdomsarbejdet i Vestsjællands Landboforening, hvilket har givet ham mere end nok at se til. Derudover har han yderligere været beskæftiget med flytning, og alt hvad dermed følger, idet han den 1. nov. begyndte som planteavlsassistent i Arhus Amts Landøkonomiske Selskab.

Hans nuværende adresse ses over disse linier.

ARGANG 1964-65

Redaktør: *Frede Hansen*, Søvang 4, 6400 Sønderborg.

Arne Hansen er nu for 7. år rigtig kartoffelbonde i Tyregod 9 tdl i år af 45. Han solgte køerne i 1970 og har nu 40 søer og feder alle grisene. Tænker på at bygge ny so-stald så han kan have ca. 70 søer. Har to børn, en dreng på 4 og en pige på 2.

Chr. Hansen er færdig på Landbohøjskolen og er nu ansat som assistent på regnskabskontoret i Fredericia Landboforening og er begyndt at læse til HD i Kolding. Han fortæller at Chr. Utoft er lærer på Ribe Kjærgård og har købt hus i Bramminge, samt at Jens Jørgen Jensen er rigtig skolelærer på Frederiksberg.

Sv. Aa. Jespersen overtog sine forældres gård lige inden 2 1/2 afdriften trådte i kraft. Han beholder stadig jobbet som tankvognschauffør, han kan godt lide at komme rundt og snakke med andre landmænd. Hans far vil nok malke køer et par år endnu og han vil så se tiden an, men regner med at det stadig bliver kvægbrug, måske blot på en anden måde. Hans forældre er ved at bygge hus, så nu får ungdommen stuehuset for sig selv. De fik en søn den 22. april 1970.

Herman Homihus driver landbrug på sine forældres gård som han overtog 1/4-1968. Efter at forældrene rejste gik han alene et års tid, men det syntes han ikke om, så han blev gift i foråret. De har fodermester til 50 køer, svin og mark passer han selv.

Jeppe Kjær bor stadig i Mellerup. Han byggede sidste sommer en spaltstald til 50 ungdreager, har nu 85 dreager, heraf er 30 køer, han feder godt 300 svin pr. år. To gode hjælpere har han i Hans Henrik 3 år og Poul Erik 1 år.

Nis Jørgensen, der nu er bosat i Canada, fortæller at hans emigrationspapirer var i orden i april 1967 og at han forlod Danmark samme måned. Han ankom til Montreal

d. 27. april efter en non-stop-tur fra København. Han fik set udstillingen »Expo 67« og tog derefter toget til Regina i staten Saskatchewan, hvor han arbejdede på en hvedefarm i 4 mdr. Han forlod derefter prærien og tog til Vancouver, hvor han arbejdede som anlægsgartner i 3 uger, der gik med at slå græsplæner. Derfra gik han over i byggeindustrien, hvor han stadig er. I foråret 68 var han dog igen på en 5 mdr.s gæsteoptræden i landbruget. Da han vendte tilbage til byggeindustrien købte han selv hus og lejede det ud. Han arbejdede dag og nat og fik derved huset betalt. Han holdt jul i Danmark og tog derefter et år på Hawaii-øerne. Han blev gift med Helen i Skotland d. 18. sept. 1972. (Det er da et stykke vej at rejse omkring, for at finde en pige, red.). Efter denne bedrift besøgte han igen Danmark, men vendte tilbage til Vancouver. Sommerferien i år blev holdt på Bahama-øerne, hvor han har en byggegrund. For tiden arbejder han med at opføre en bygning der skal rumme 46 lejligheder - ikke til ham selv at bo i - men med videresalg for øje. Han påstår, at han stadig tit går med tanker om at købe et landbrug i Danmark engang.

Han skriver endvidere, at skulle en eller anden der læser dette have lyst til en bestyrerplads på en sådan gård skal de bare henvende sig. Adressen er: Nis Jørgensen, 1150 Shavington Street, North Vancouver, B.C. Canada. Denne adresse kan også benyttes af folk, som gerne vil emigrere til Canada.

Han sender til sidst mange hilsener til 64-65 holdet både fra sin kone Helen og fra sig selv.

Lars Jørgen Larsen er stadig karl på en gård ved Ringsted, er hverken gift eller forlovet. I fritiden passer han et job som kasserer i Ringstedegnens Landboudom.

Mange hilsener til alle fra holdet 64-65.

Frede Hansen.

ARGANG 1965-66

Redaktør: *Folmer Troelsen*, Bredsten Trampolincenter, 7182 Bredsten.

Så er det tiden hvor jeg har udsendt spørgeskortene, og på trods af normal udsæd, godt gådet med porto, blev udbyttet kun på 20 fold.

Knud E.N. Astrup, Søndergade 28, 9632 Møldrup (06) 69 14 29. - Kære venner. Så er det igen tiden for en lille hilsen, tiden løber. Her er det ved det gamle, uden store forandringer med bedriften. Leverer ca. 400 svin, 20 fedekalve. Af køer er der 20. Vi har lejet 10 ha i nærheden, plus nu efter høst yderligere 7 ha bakker til vedvarende græs. Bidragsregnskab på tredje år - det må da glæde Brusch - jeg har da fået en hel del ud af det. Edith er holdt op med at arbejde, og vi har fået en datter mer i foråret. Godt at vi har gode priser, og er kommet i EF ellers var det jo ikke nemt at undvære en god fast indtægt. Er formand for kontrollforeningen.

Thorikid Fink, »Engbjerggård« 7620 Lemvig. - Jeg er stadig bestyrer på »Engbjerggård«, der er på 285 tdl., som fortsat drives med korn, frø og charolais. Besætningen er nu oppe på 110 dyr, 60 moderdyr, resten kvier og kalve. Der er indrettet løsdriftstald i et par gamle lader og vinterfoderet bjærges i form af ital. rajgræs, som efterafgrøde. Jeg blev gift for 3 år siden, men mistede min kone for et år siden, hun døde efter nogen tids sygdom. Jeg er stadig politisk angageret.

Hans Oluf V. Hansen, Bedegadegård, 3782 Klemensker. - Vi har fået bygget et nyt stuehus i hvor fritid, med min fars hjælp, det tog os 1 1/2 år, men tænk Jer om før I går igang med selvbyggeri, for det daglige skal også passes. Vi fik en søn d. 8/3 1971, som nu hedder Torben. Kig en tur til solskinsøen.

Jørgen H. Hansen, Guldblommevej 21, 4000 Roskilde. - Han blev færdig som regnskabstekniker til juli 72, og er blevet ansat ved Ramsø Tune regnskabsforening i Roskilde, men tænker ivotrigt på at etablere noget selvstændigt engang. For tiden supplerer han uddannelsen inde på Ejendomsmægler Akademiet i København.

Robert Iversen, Baunevej 24, Tjørning, 7400 Herning. - Han skriver: Jeg er blevet gift »SKØNT«. Har købt hus. Mit arbejde hører stadigvæk ind under landbruget, da jeg kører tankvogn for et mejeri i Herning.

Gunnar Glindvad Kristensen, Møllegade 81, 6310 Broager. - Hermed et par ord til »Nyt fra gamle elever«. Gennem mit arbejde som assistent ved Sønderborg Amts Landboforening har jeg kontakt med to af vore holdkammerater Jørgen Jacobsen, Dyndved, og Hans Chr. Christiansen, Tovrup. De har begge købt gård for et par år siden, og sidstnævnte er i færd med at bygge kostald. Selv blev jeg gift 1. august 1970 med Jette Schrøder. Vi har bygget hus, og udførte selv en del af arbejdet. I ivotrigt går tiden med studier på handelsskolen, hvor jeg, hvis alt går vel, skulle være færdig med eksamensstudier i regnskabsvæsen og revision til foråret. Kig ind, nu ved I hvor vi bor.

John Matthiesen, Snogbæk Nederby, 6400 Sønderborg. - Han er midt i flytte-rod, da han flytter tilbage til Gråsten efter en vinter på Vejlbj, og starter nu på Gråsten Foderstofforretning.

Arne Pedersen, Skanderborgvej 36, 8363 Stilling. - Sender et uafsluttet brev: Da jeg rejste fra landbrugsskolen tog jeg jo ud at sejle med får fra Australien til den Perisiske Golf, hvor jeg sejlede frem og tilbage i et år. på dette år var jeg to gange på østen i Hong Kong og Singapore, det var et interessant trip. Da jeg kom hjem året efter tog jeg på Cypren som soldat i et år, der var jeg nede sammen med Tulstrup, men ikke i samme kompani, det var også en stor oplevelse, idet jeg faktisk så hele mellemøsten, jeg var på ferie i Libanon, Israel og Ægypten.

I 1968 kom jeg så hjem om foråret, og havde ikke rigtig lyst til at tage arbejde ved landbruget, fordi jeg var blevet vænnet til varmen, så jeg kom ind på en fabrik og arbejde, der fik jeg så tilbudet om at komme i lære som elektriker på arbejdsmandsløn, og nu her til februar er jeg udlært inden for faget. I 1969 blev jeg gift med Lene, som I ikke kender, og vi købte - -

Fra RED. hva' mon de købte?

Niels Jørgen Stephansen, Akjærvej 11, Frederiks, 7470 Karup J. - Efter at være kommet hjem fra landbrugsskolen startede jeg som svinekontrollassistent, og virkede som sådan til 15/1 71, hvorefter jeg godt kunne tænke mig at se skattevæsenet fra den anden side, og derfor startede jeg som elev på skattekontoret i Karup Kommune, og om alt går vel, skulle jeg være udlært d. 15/7 73. I et anfald af optimisme købte jeg d. 1/10 67 en lille ejendom i Vium på 10 tdl., så jeg kan stadig få jord under neglene, når jeg får lyst til det. D. 24/10 69 indtrådte jeg i den hellige ægtestand med Herdis, som er bankassistent, og vi købte da huset på Akjærvej 11, i Frederiks, og familien består endnu kun af to personer.

Kurt Sørensen, Breje, 7361 Ejstrupholm. - Her har han været siden 68, de første to år som forpagter, og købte gården i 70. I 1971 købte han jord fra nabogården, så han nu har 120 tdl., som nu drives med korn og kartofler samt svin som eneste husdyr.

Hans Schmidt, Brandsbølgård, Overballe 3, Brandsbøl, 6430 Nordborg. - Her er alt ved det gamle. Som tidligere oplyst, blev stalddøren lukket for køerne for nogle år siden, og jeg har nu 60 søer, hvis grise jeg selv opfeder hovedparten af. I sommer skal

vi igang med at udvide fedesvinestalden, således, at jeg kan beholde alle smågrisene selv. Hønsehuset er blevet til gylteproduktion, med plads til 30-35 gylte. Mit mål er helt at lukke besætningen af, således at jeg kun skal indkøbe handyrene. Jeg vil opfordre Jer alle til at møde frem til elevmøderne på skolen. Det er rart hvert år at møde så mange gl. kammerater, i år var vi en halv hundrede stykker, og det lader til at holde ved. Selv om det nok ikke gavner at sige det, så tag og slap lidt af og køre en tur efter Nordborg.

Fra RED. Jeg regner med dette gælder alle, derfor telf. (04) 45 10 29 er åben for at høre hvornår du kommer.

Medens redaktionen arbejdede på højtryk ringede telefonen, og det var:

Peder Rostgard Andersen, Bimpel, 6373 Jejsing. - Han er stadig jordbesidder af 80 ha og forpagtet 35 ha. Besætningen er på 50 stk. malkekvæg og leverede i år 500 fedesvin. For det meste af tiden har han 1 fodermester plus 1 karl, i vinter vil han spare karlen da fedesvin er noget af en tvivl om affære, skæres ned til ca. 100. Fedekvæg er måske fremtiden, men foreløbigt kun i det små. Maskinparken udnyttes fuld ud som maskinstation med ammoniak og mejetærskning som speciale, har lige købt ekstra mejetærsker. Det er klart, at Peder og Ase kan undvære en karl, for de har jo Brian, en rigtig kraftkarl.

Det var så teksten for denne gang, herfra Bredstenlund kan jeg kun oplyse, at kampen om det private initiativ ikke er afgjort, »jyden han er æ stærk, men sej«. Jeg er nu uddannet som pædagog, og ansat som tjenestemand under børneforsorg.

Hilsen til alle. Folmer.

ARGANG 1966-67

Redaktør: *Peter Lei*, Snogbæk, 6385 Vester Sottrup.

Kære kammerater!

Så er det igen tiden til at få sendt lidt nyheder. En særlig tak til de seks, der har ladet høre fra sig.

Kristian Andersen arbejder stadigvæk som forsøgsassistent på Pajbjergfondens forædlingsstation »Overbygård« i Børkop. Kristian er blevet far til en pige. Adr. »Overbygård«, 7080 Børkop.

Gunnar Bech Jensen var efter skoleopholdet fodermester et par år, hvorefter han rejste til Schweiz, en oplevelse af de helt store. Han kom hjem nov. 69 og blev gift 6. dec. Gunnar overtog gården, som hans far havde tilforpagtet og samtidig forpagtede han sin fars gård, så nu driver de 100 tdl. Gårdene drives alsidigt med 35 malkekøer + opdræt, 300 svin på stald, 15 søer og 35 høns. Den 11/6-71 fik de en datter og venter nr. 2 til januar. (Man kan sige, der er gang i produktionen): Er der nogen der skulle komme i nærheden af Stevns, så er de velkomne til at kikke ind. Adr. »Taagemose«, Spjellerup, 4653 Karise.

Søren Chr. Nørgård rejser til Hammelev, da gården han er på, er blevet solgt. Gården i Hammelev har hele tiden været drevet sammen med den solgte, så »firmaet« er stadig det samme.

Vagn Fallesen er blevet far til en datter for godt 1 år siden. Han har købt halvdelen af sin fars gård på 90 tdl. Det ændrer ikke meget ved det daglige arbejde, da gården hele tiden er blevet drevet sammen med hans egen gård.

Robert Sidelmann har købt halvpårt i »Store Staver« lige før de 2.1/2% afgift blev

gennemført. I sommer har de bygget en Tectum spaltestald til opdræt og fedekalve, der er plads til 100 dyr.

Hans Chr. Asmussen blev gift i august 70 og fik en datter i dec. 71. De forpagtede i maj 1970 en gård ved Rødebro på 38,5 ha for en fem årig periode. De købte 14 malkekøer af ejeren og forpagtede 10 kvier og 11 søer, samt nogle maskiner. I øjeblikket har de 22 malkekøer, 4 kælvekvier, 29 kvier, 7 tyre til opfedning, samt 1 so og 145 fedesvin. De har haft en virkelig god høst i år, derimod tror han ikke roerne bliver det store »sus«.

Hvad os selv angår, så har vi d. 1/9-72 overtaget fars gård og undgik derved de 2 1/2% afgift. Desuden har vi tilforpagtet 23 tdl. Sidste vinter byggede vi kostalden om til fedesvin, hvorved svineholdet blev fordoblet.

* Det var alt i denne omgang. Årgang 1966-67 ønsker hinanden en rigtig glædelig jul og et godt nytår.

Peter Lei.

ARGANG 1967-68

Redaktør: *Jørgen From*, Solgård, Fjelstrup, 6100 Haderslev.

Kære kammerater.

Jeg har i år, som sædvanlig, udsendt 30 spørgeskort, og har fået 6 svar!!! Det er jo alt for lidt; er I virkelig så sløve, at I ikke gider skrive og fortælle, hvordan det går Jer? Det kan da ikke passe, tag Jer nu sammen, og lad mig få lidt flere svar næste år.

Her er så, hvad de 6 friske gutter har at fortælle:

Nicolai Madsen er blevet planteavlstekniker fra Vejlbj by i 1969, og fra 1/11 1969 ansat ved Aabenraa amts og Vis herreds Landboforening. Han driver stadigvæk hobbylandbrug, og denne kombination går meget godt.

Aksel H. Nielsen blev efter at vi rejste fra skolen bestyrer hos folketingsmand Niels Eriksen, Kørbitzdal, og var der 1 1/2 år. For 2 1/2 år siden købte hans kone og han en gård på 40 tdl. 2 km fra hans hjem. Gården bliver drevet som alm. alsidigt landbrug. Der bliver fedet ca. 400 svin om året, og der er ingen søer. Da de overtog gården var den helt tom, men plads til 24 køer. De har efterhånden fået staldene fulde, og er ved at lave lidt om i kostalden, så der bliver plads til 38 køer. Han har to børn, en pige på 3 år og en dreng på 1 1/2 år.

Knud Petz har afsluttet sit job som kirketjener. Han er blevet gift, og er blevet gård-ejer. Han er også blevet far til 2 små piger. Gården blev overtaget d. 1/5 1970, og der hører ca. 36 ha til. Stalden var ikke særlig god, så den blev repareret og forlænget med 18 m, og nu er der plads til 30 køer og ca. 70 ungkreaturer. Han har ingen svin. Der er rister ved køerne og spalter ved ungkreaturerne.

Ove Jacobsen købte gård for 3 år siden; den er på 40 tdl. Den bliver drevet nærmest som frilandsgartneri. I år har de haft 4 tdr. med tulipaner, 5 med spiseløg, 9 med gulerødder, 2 med asparges, 2 med sukkerroer, og byg i resten. Sidste vinter byggede de et nyt lagerrum på 320 m². Han har en gift medhjælper.

Hans Vodder Nissen fortæller at de til april har haft ejendommen i Randerup forpagtet i 5 år, så skal den sælges, og de har derfor købt en ejendom ved Frifeldt på 25 ha. Der regner de så med at skulle bo i ca. 4 år, og derefter skal de hjem og overtage hans fars gård i Ballum. De har en dreng på 1 1/2 år, og venter på en legekammerat til ham først i det nye år. Han fortæller endvidere at *Mogens Grue* for et par år siden købte ejendom i Skast, og at han driver den med søer. Han har lige bygget en ny so-stald, og han driver lidt maskinstation ved siden af.

Ejvind Brodersen skriver: »Ja, her er sket en del, siden I sidst har hørt fra mig. Jeg blev gift i november 1969 og fik en datter i februar 1971, og venter nr. to til jul.

Sidst I hørte fra mig, var jeg på Dansk Maskinoplag i Aabenraa, men det blev jeg hurtigt træt af, jeg var der i 5 mdr.; så kørte jeg på maskinstation i 1 måned. Til 1. maj 1970 flyttede vi så på landet igen, det var hos Johan Bladt i Hyrup ved Øsby, hvor vi var i 1/2 år. Derfra flyttede vi til Kastrup ved Gram, hvor jeg er som forkarl hos min kones søster og mand, hvor vi foreløbig bliver 1 år til. Skulle jeres vej falde forbi, så kik ind«.

Det var så, hvad der var at fortælle for i år, og til slut vil jeg ønske alle en rigtig glædelig jul og et godt nytår.

Jørgen F. J. From.

ARGANG 1968-69

Redaktør: *Gunnar Holm*, Rangstrup, 6534 Agerskov.

Kære kammerater.

Knap 1/3 af de udsendte spørgeskort blev returneret, så det bliver lidt sparsomt med oplysninger i år.

Inger Marie (gift Bork) skriver: Sidste jul flyttede vi fra København til Rønne, (til den skønneste plet på Danmarkskortet) hvor vi har lejet hus. Mit arbejde ved landbruget er jo lagt på hylden, og i stedet er jeg ved at lære svensk. Ellers gør jeg kun og pudslers om mine to drenge på 1 og 2 år, snakker med naboerne, som er 99% pensionister, og nyder ellers tilværelsen. Jeg håber på gensyn på skolen næste år, og held og lykke med jer der har landbrug nu vi kommer i EF.

Jens Caspersen er ikke ved landbruget for tiden, hans arbejde ved »Tjæreborg Industri«, hvor han blander beton på en cementstøberi. Jens fortæller han er blevet gift for to år siden og bor i Bramminge, hvor De har købt hus. De har en dreng på 8 mdr.

Troels Dall fortæller: Siden den knap så heldige plads på Løjt, har jeg haft to fantastiske gode pladser. Først i Snagbæk, næsten nabo til Jens Marsen, og nu hos Hans Henriksen, Dyrekobbel. Endvidere er jeg blevet gift og har fået en søn.

Troels fortæller, at *Claus Staugård* er blevet gift og er gået over i korn og foderstofbranchen. *Per G. Nielsen* er også blevet gift og er forpagter derhjemme og tilsidst, at *Svend Age Slothus* er på mellemteknikkercursus.

Bjarne Damsted. Det er godt nok spændende hvert år, når vi modtager elevskriftet, og læser hvordan det er gået ens holdkammerater, men jeg synes der er for få, der skriver om sig selv. Her på Fyn træffer jeg jo ikke så mange fra vores hold.

Jeg selv er i den samme plads, men rejser nu til nov., det er på højte tid at få købt noget selv, gårdene stiger jo voldsomt år for år. Men når man har passet 60 køer i 3 år, er man efterhånden også træt af det.

På Egeskov marked traf jeg *Peter Toni* fra Lyø, han ville i tømmerlære, da de ingen tømmer havde på Lyø.

Bjarne fortæller iøvrigt, at *Kurt Larsen* fra Langeland er hjemme og at *Jørgen Jørgensen* har overtaget sin fars gård.

Niels B. Andersen skriver lige et par ord som skal være en a'jourføring. Han læser stadig på Landbohøjskolen, men finder dog dagene mere interessante nu, hvor de har mere »jordforbindelse«. I fritiden driver han sin hobbyfarm på niende år og hjælper tillige sin far med markarbejdet. De måtte desværre opleve en bundrekordhøst i år, men *jaet* hjælper på optimismen skriver Niels.

Niels er hverken forlovet, gift eller har andre voksne problemer.

Knud Bundgård beretter: For 2 1/2 år siden flyttede vi fra Lammefjorden til V. Bøgebjerg ved Korsør, hvor vi bestyrer en gård på 65 tdr. der er alsidig drevet med køer og grise.

Sidste år udvidede vi familien, så nu har vi to piger.

Kommer I forbi, så tag badebukser med, da vi har Store-Bælt til nabo.

Fra *Jørgen Dahlman*: Siden september 1971 har jeg været hjemme på bedriften. Sommeren 71 var jeg i U.S.A. for at studere landbrug. Grunden til denne rejse var, at jeg havde fået et legat fra Handelsbanken i Haderslev, hvilket jeg havde søgt til dette formål.

Mine landbrugsstudier foregik udelukkende i Californien, og omfattede kreaturer, planteavl, slagterier m.m. Det var en mægtig oplevelse.

Igenennem *Flemming Thomsens*' bror, kan jeg oplyse, at Flemming stadigvæk er i Canada, hvor han er begyndt som langturschauffør, han flytter helårsbeboelsesvogne. Han kommer hjem til jul.

Om *Jens Chr. Hansen*, »Nejs Møllegård« kan jeg oplyse, at han går med byggeplaner, en sengestald til 80 køer. Mie og Jens fik en søn sidste år i okt. og endvidere kan jeg fortælle, at *Inge* og *Peter Seeberg* fik en søn i år i okt.

Hos mig selv er der ikke sket store forskydninger i året der svandt, men jeg håber det nye år vil bringe nogle. Efter jæt til EF ser man lidt mere optimistisk om de store inversteringer et staldbyggeri i dag kræver.

Hermed en hilsen til alle og glædelig jul.

Gunnar Holm.

ARGANG 1969-70

Redaktør: *Svend Michalsen*, Lysabildskov, 6474 Skovby Als.

Kære kammerater!

Her er så resultatet af de 30 spørgekort jeg sendte ud.

Vi starter med brevet fra *Arne Lønborg*.

Kære kammerater!

Ja, nu er det snart længe siden vi var på landbrugsskolen, men tiden er jo gået hurtigt siden.

Jeg overtog gården hjemme i maj 1971. Den er på 43 tdr. land og jeg driver den med køer + opdræt og nogle søer. Jeg har i øjeblikket 16 køer og 10 grisesøer, men jeg spekulerer på at sætte svinene ud og lave om til køer, for svin er ikke mit store nummer. De skriger sådan.

Jeg passer det selv, og om foråret kører jeg ud og fælder ammoniak ned, det giver da en lille ekstra skilling.

Jeg er også blevet gift og har en lille pige, som snart er 1 år gammel.

Jeg bor ikke så forfærdeligt langt fra *Bendit Nielsen* som jeg ser en gang imellem, han har også overtaget hjemmet. *Frank Jørgensen* er blevet gift og har købt gård ved Tim i Jylland, men om det er med jerseykøer, det ved jeg ikke.

Venlig hilsen *Arne Lønborg*, Hovrup, 6775 Døstrup.

Athur Benschau skriver:

Kære kammerater!

Der er sket en del, siden vi tog afsked med skolen. Først var jeg karl hjemme. Den 10-4-71 blev jeg og Grethe gift. Vi overtog gården der er på 97 ha 1-7-71, og har 40 køer + opdræt; men vi tænker på at udvide kvæg og svinebestanden, da vi har fået en »lille fodermester«.

Sidst vi hørte fra *Berham Nissen* var han driftsleder hjemme.

Erik Skov har forladt landbruget midlertidig. Han kører autotransport.

Mange hilsner *Atbur Benschau*, Gejlå, 6381 Kliplev.

Jørgen Poulsen skriver:

Kære kammerater!

Kort fortalt, efter skolen kom jeg til Skodborg i min gamle plads, som karl til november, fra november til april var jeg fodermester samme sted.

Den 1. april 71 overtog jeg min fars gård, efter at den havde været forpagtet ud i 11 år. Jeg købte 16 kviekalve som skal kælve nu til vinter, samt jeg foder svin, 150 stk. ad gangen. Ellers har jeg kun korn og græs 40 ha + 6 ha skov.

Hvis ellers man kan være i fred for told- og skattevæsenet går det nogenlunde planmæssigt.

Jørgen Poulsen, Sønderballe, Hoptrup.

Holger Dinsen skriver:

Kære kammerater!

Ja, nu efter at nerverne er faldet lidt til ro igen efter EF afstemningen, må jeg hellere lige skrive et par ord.

Efter at have forladt skolen 1-5-70 overtog vi gården herhjemme d. 1-7-70. Og begynde omkring 1-8-70 at bygge en 200 m² stor svinestald, en såkaldt selvbyggerstald udover mottoet »al hjælp modtages med tak«. Der var et par stykker der hoppede på den, heldigvis. Ellen begyndte vi så småt at stille an med lidt køer, da der ikke var noget videre besætning på gården.

Har nu 10 køer + 20 stk. opdræt, hvoraf de 14 er kvier, som skal sættes ind, og så har vi ca. 130 svin.

I år havde vi en god høst her på egnen, også på hjemmebanen, da vi fik en søn d. 25-8-72. Vor pige er nu snart 5 år, så der skulle da være muligheder for at blive tidlig pensioneret. Så man kan få tid til at få besøgt »de gamle«.

Mange hilsner *Holger Dinsen*, Fastrup, 6070 Christiansfeld.

Villy N. Nielsen har arbejdet på fjerkræavlscenret A.S.A. Schik i Vamdrup siden vi forlod skolen. Men det er slut næste år, da han har købt sin fars ejendom, med overtagelse 31-12-72, men fortsætter dog på avlscenret til midt på sommeren.

Han oplyser i øvrigt:

Hans Peter Petersen, Hønkys er blevet gift og har købt sin fars ejendom.

Asger Bonde Jessen, Frørup, har købt en ejendom i Rangstrup.

Jes Peter Petersen, Øbening, har begyndt at fode svin i en stald, han har lejet.

Hans S. Jensen har også givet livstegn fra sig. Han overtog fødehjemmet 1-7-71. Han gik straks igang med at opføre en ny svinestald til 180 stk. fedesvin. Kostalden har han også lavet om til fedesvin, så han ialt har plads til ca. 400 stk. Gården er på 68 ha og drives med korn efter korn, samt lidt i vedvarende græs, men helt uden kreaturer.

Laurits Jepsen er hjemme, hvor han i sommers har bygget kornsiloer, og nu skal igang med at lave svinestald i kostalden på en nabogård, de har købt.

Erling Larsen skriver:

Da jeg kom fra landbrugsskolen, blev jeg fodermester i Øster Lindet, der var jeg et år. Derfra tog jeg på Vejlbj Landbrugsskole, og var der i 10 mdr., og havde så bestået regnskabsteknikeruddannelsen. Jeg arbejder for tiden på Landboforeningens regnskabskontor i Nr. Nebel. Jeg bor derhjemme, og hjælper ind imellem, så jeg er da ikke kommet helt fra landbruget.

Erling Larsen, Søndersig.

Det var så årets »høst« af nyheder om vores årgang på Gråsten landbrugsskole. Slet ikke dårligt. Bli'r det aldrig ringere, er det ikke så svært at være redaktør.

Mange hilsner
Svend Michelsen

ARGANG 1970-71

Redaktør: *Erik Koch Andersen*, Vinkelvej, 5781 Espe.

God tilslutning i år, og det er man glad for.

Søren Degn skulle have været med sidste år, men hans breve kom for sent. Han er derfor bleven opfordret til at skrive igen i år.

Høsten derude vestpå har været den bedste nogensinde, det gælder både for korn og kartofler, det er unægtelig en mægtig bekunstielse for en nyetableret.

Han får af og til besøg af *Aksel Højer* og *Christian Nissen*.

Jens Hostrup fik arbejde på østfyn efter skoleopholdet, her var der 155 tdr. at tumle med, gården blev imidlertid solgt, så fra maj begyndte han i sin nuværende plads, en gård på 200 tdr. land beliggende i Korup. Jens skriver endvidere at *Henrik Pade* og dennes bror Hans har overtaget hver sin gård derhjemme, og at de skal til at bygge en fælleskostald.

Ejnar Sebrøder er på kontor i Svendborg.

Jens er optimistisk på mulighederne for landbrugserhvervet efter vi er kommet i EF. Han var lidt nervøs for at det skulle glippe, der er så mange modstandere på hans egen.

Jørgen Hougaard har siden skoleopholdet arbejdet på St. Trøgelborg som ejes af dir. Johansen, Tulipslugterierne. Fra 1-11 skal han tilbage til landbrugsskolen som svinefodermester, og afløse Janni, som skal være avlsleder samme sted. På Frøgelborg har de lige taget en ny kostald med plads til 80 køer i brug. Den gamle kostald er lavet om, så der nu går 50 kalve på spalter. I sommer har de opført en lagertank til gylte på ca. 314 m².

Kresten Jakobsen og *Ernst Østergård* arbejder på en maskinstation i Lindtrup. Jørgen har været sammen med dem en aften hos Poul Erik Thomsen.

Aksel Højer går på H.F. kursus i Kolding, hvilket han startede med lige efter landbrugsskoleopholdet. Senere agter han at tage på Landbohøjskolen.

Tage Holmgaard går hjemme. Han har ikke noget nyt at fortælle, ser sjældent nogle af kammeraterne.

Hans Kock er blevet gift, og har etableret sig på en nabogård til sin fars, og de driver gården sammen. Sidst i januar fik de en søn, så er der noget at lave skæg med, skriver han. Efter afgørelsen med optagelse i EF er de begyndt at udvide kostalden.

Lautrup gik hjemme fra 1/8-71 til februar 72, herefter arbejdede han på I.F. fabrikken til sommerferien. Nu arbejder han på Danfoss. Lautrup er blevet forlovet med en pige, som hedder Anita.

Til sidst sender Lautrup en hilsen til forstanderpar, lærer, og gamle kammerater med ønsket om en glædelig jul og et godt nytår.

Lyng er indtil 1. november i en plads nær Slagelse, hvor han har været glad for at være. Sønnen overtager imidlertid gården. Lyng har nu fået job på Statens forsøgs-gaard ved Hillerød. Lyng fortæller at *Jens Hansen* har overtaget sin fødegaard fra 1. juli.

Jens Olav Mathiasen passer bedriften derhjemme, hvad han har gjort siden 1/8-71. De store ting er der ikke sket, ellers er alt vel, meddeler han.

Det var alt for i år.

Venlig hilsen *Erik Koch Andersen*.

ARGANG 1971-72

Redaktør: *Hans Iversen*, Vranglandgård, 6400 Sønderborg.

Hej årgang 71-72.

Jeg vil begynde med at sige, at jeg allerede på nuværende tidspunkt kan se, at mit arbejde med elevskriftet bliver et kombineret journalist- og redaktørjob.

Den 4. oktober fik jeg brev fra *Else Jensen Fink*, som skriver: Jeg begyndte 1. september på Landbohøjskolen, og foreløbigt er det spændende. Om jeg skal fortsætte afhænger af resultatet idag. Vi har en del at lave. *Todsén* er her jo også, og vi ser da hinanden næsten hver dag på skolen. Alle er velkomne til at besøge mig, min adresse er: Helgolandsgade 8, 1653 København V. PS: Jeg fortsætter på KVL.

Jørgen Thomsen er den 28. oktober indgået i den hellige ægtestand.

Günter Dettlefsen er pr. 1. november ansat som karl på Langagergård, som var et af målene for vore ekskursioner. 1. maj kan han få sit grønne bevis.

Erik Duus er blevet færdig med at bygge sommerhus. Rejsegildet blev fejret i stilhed, men vi regner med, at der bliver holdt indvielsesfest.

Anders Bindeballe skriver: Kære kammerater. Hjemme godt, ude bedst. Nå - men jeg går altså stadigvæk hjemme og roder, bl.a. med lidt planer om ombygning, men ellers er jeg »still going strong«. Ind imellem roderiet får jeg dog tid til at arbejde lidt på maskinstation. Jeg har hjulpet lidt til her efter høst på den maskinstation, hvor *Erik Kaack* er ansat til 1. november, hvorefter han agter at få en plads. Hilsen til lærere og elever.

Carl Erik Brodersen skriver: Først skal jeg meddele, at vi »Vesterkantsfolk« har været sammen til en lille fest på »Æ Strand« (Emerlev-Klev) d. 23/9. Vi havde en hyggelig aften. Deltagerne var: *Søren Rasmussen*, *Thomas Lorenzen*, *Marius Andersen*, *Martin Lautrup*, *Ervin Christensen*, *Ebbe Dettlefsen* og mig. Angående mig selv kan jeg sige, at vi her på egnen har haft den største kornhøst i mandsminde . . . og regner med, at roehøsten vil arte sig ligeså.

Poul Raeder har overtaget gården derhjemme.

Brev fra *Paul E. Christensen* (Sedaka): Hej kammerater fra årgang 71-72. En kort hilsen fra Vendsyssel. For tiden arbejder med restaurering af en ejendom, som jeg købte for en måneds tid siden. Der er 12 ha dertil og drives sammen med mine forældres gård. Den arbejder jeg på. Vi har planer om at udvide kvægbestanden. I min fritid beskæftiger jeg mig med volleyball, gymnastik osv.

Peter Christiansen sender følgende bidrag til elevskriftet: Den 7.-10. var jeg på Fyn for at besøge *Carsten*. *Peter Skytte Larsen* og *Niels Larsen* var der også. Der blev rigtigt festet, så Niels måtte ud for at botanisere lige efter aftensmaden. Den 1.-11. er det flyttedag for os alle fire. *Carsten* skal være fodermester i nærheden af Kolding. *Peter* har fået en forvalterplads på sin hjemegn. *Niels* havde ikke fået sig solgt endnu, han overvejer at komme til Jylland. Jeg selv skal til Broager. (En pige har krydset hans planer om at tage til Sjælland igen. Red.)

Hilsen *Hans*.

ARGANG 1965-66

SIDSTE NYT FRA DEN ANDEN SIDE DAMMEN.

Oscar Christensen, Route 3, Box 48, Woodland, California 95695. Han er flyttet siden sidst, men indenfor bygrænsen, og bor i et nyt hus bygget i 67. Familien er nu med 3 børn, en dreng på 2 år, og to piger på 3 og 4 år. Mrs. *Oscar* arbejder på universitetet i Davis, og han selv er keddelpasser på en fabrik, hvor de laver ketchup pasta og

putter hele tomater på dåse. I såson fylder de ca. 1 million dåser i døgnet, og modtager op mod 4000 tons i døgnet. Sæsonen i år var på ca. 3 mdr., da regnen kom lidt tidligere, så en hel del farmere havde endnu op til 200 ha at plukke endnu, men som så rådnede, men det var nu alligevel kun lidt, når flere havde mere end 1200 ha.

Udenfor sæson er han altmuligmand, svejser, installatør, mekaniker, og hvad der falder for på fabrikken.

For tre år siden besøgte Kresten Fillipsen mig, så hils også ham, skriver Oscar.

Til maj 73 kommer familien Christensen på 5 ugers ferie, så vi håber at se ham.

Red.

ARGANG 1944-45

Redaktør: *Christian Hansen*, Rønsdan, 6330 Podborg.

Kære kammerater: man har bedt mig overtage hvervet som redaktør efter Iver Christensen, Rudbøl, der ikke ønskede at fortsætte. Jeg udsendte 35 spørgekort, og nogle kom tilbage med svar.

Atter i år har vi modtaget meddelelse om at en af vore kammerater fra vort hold er død.

Sidste vinter døde vor gode kammerat Bertram Sørensen, Fraasbøl, med ham er en munter og god kammerat gået bort. Æret være Bertram Sørensens minde.

Jens Aggerholm fra V. Assels er nu over 60 år, og jeg forstår på ham, at han er ved at lægge op. han nøjes med at dyrke jorden og passe grise. *Jens Aggerholm* er formand for brugsforeningen.

Jens Andersen. Tandslæt, beder hilse, han havde i sommer besøg af *Jens Laured Jensen* med frue og søn, de fortalte at *Anders Degn* havde solgt sin ejendom, flyttet til Brødstrup.

Kristian Hansen fra Bramminge skriver, at han stadig er sig selv, og at han arbejder som entreprenør. Fritidsbeskæftigelsen er jagt og fiskeri, han har desuden et sommerhus.

Endelig fik jeg et brev fra *Rasmus Asmussen*, Klipleve. Han kom med en hel del oplysninger. Han er stadig gift med samme kone og har to sønner, den ene lærer, og den anden udlært i manufakturforretningen, så konens forretning er sikret en generation til, *Rasmus* er økonomikonsulent i Haderslev. Endvidere fortæller han følgende om andre kammerater. *Jakob Mørk* driver intensivt landbrug med stort kvæg og svinehold. Hans søn har købt gård i Rangstrup.

Chresten Jakobsen er foruden at være handelsmand, begyndt at kalde sig »rentier«, han er begyndt at sælge jord til kommunen. *Alfred Jensen* driver alsidigt landbrug på Bjemdrupmark, og *Kaj Callesen* har stort rugeri og fjerkræhold i Mangstrup.

Jeg selv er gift, driver landbrug på Rønsdam, er i færd med at oparbejde en Charolaisbesætning, har i øjeblikket 60 krydsningsdyr, håber det kommer til at gå økonomisk, de lærde er enige om, at det ikke kan lade sig gøre. Vi har jo nu stemt os ind i EF og samfundet er godt i gang med at sørge for at vi ikke får det bedre end absolut nødvendigt.

Hilsen til alle på holdet, og tak til dem der svarede.

ARGANG 1929-30

Redaktør: *Aksel Nielsen*, Dybbøl, 6400 Sønderborg.

Med stolthed kan redaktionen berette, at der er kommet 100% svar fra den kvinde-

lige elevfløj. - Til gengæld er der til dato ingen af de mandlige, der har ladet høre fra sig.

Danmarks malkepige nr. 1, skriver som følger: Jeg er meget fortvivlet over, at jeg glemte 40 års jubilæet, men det er slet ikke gået op for mig, at jeg er så gammel endnu. Jeg må til at revidere min opfattelse, og derfor skal det også være slut, trods min indbildte ungdom, med det amtskommunale arbejde når vi skal have valg i 1974. Så har jeg været amtsrådsmedlem i 20 år. Deraf 16 år i Skanderborg amtsråd. Og da Skanderborg amt i 1970 blev delt i næsten to lige store halvdele flyttede Nissen altså med til Vejle amt, hvor jeg er amtsviceborgmester. Jeg sidder i økonomiudvalget, tilsynsrådets social- og sundhedsudvalget, hvor jeg blandt andet sidder i en del underudvalg. Så I kan se, jeg har dagene fuldt besat.

Desuden har vi nu købt et stort hus i Brædstrup, der kan måle sig med jeres proprietærstuehuse; men det er også en superproprietær, der har bygget det. Det kunne glæde mig, at få kammeraternes besøg, men I må sikre jer, at jeg er hjemme, så kunne vi diskutere, om det er lykkeligt med kommunalreformkommissionen. (Uha sikke udtryk, redaktøren kan næppe fatte dem). - Jeg kunne blive ved; men vi ses - kjærlige hilsener og knus, jeres allesammens

Mette.

Vi takker for brevet, og det kunne godt ske at lægeboligen i Brædstrup fik besøg af en gl. gråstener. Red. kommer garanteret en gang. - Ellers må man jo indrømme, at der ikke er meget plads til mælke- og landbrugssnak i Mettes tilværelse. Der var én ting jeg lagde mærke til i brevet, at det var skrevet med store bogstaver. Det glæder mig meget. De små bogstaver, det var noget at du fik indført før vi kom op om morgenen. - Sådan går det med så meget. - Se nu de 2 1/2% afgift ved salg af ejendom, der var ikke megen protest. Det havde ellers have været godt nok at prøve om vi skulle have et valg på det. - Nej, ejendomsretten den skal beskæres og tugtes overalt. - Røgtningen og pasningen og valutahjembringelsen, den må bønderne beholde, og vil deres koner have lidt ekstra sommer- og weekarbejde, kan de få noget bondegårdsferie - pensionat til monopol bestemt, rimelig vederlag. - Vi er de få og bliver færre, og det er på tide, der lyder et vagt i gevær. Vi bliver vidne til meget i disse år. - Vi har kongedømme og har haft de fineste monaker, og har i dag en meget populær og elskelig dronning, der er respekteret højt, både i indland og udland og alligevel er der folk, der tillader sig offentligt, specielt i T.V. at bestride betimeligheden i at bevare monarkiet. - Og det kan de gøre udenat man svarer dem med næb og kløer. Efter min mening er det majestætsfornærmende og burde straffes. Der må være grænser, selvom der er langt til dem. Undskyld at jeg vover mig uden for emnet, men det er dog »Nyt fra gamle elever« med streg under gamle.

Venlig hilsen
Aksel Nielsen.

ARGANG 1941-42

Redaktør: *Hans Jørgen Festersen*, Tombøl, 6200 Abenrå.

Kære kammerater!

Efter udsendelsen af spørgkort har jeg nu fået et fra *Poul Rossen*, Ærderup, Toftlund. men nok for sent til at komme med i år.

Han skriver:

Kære Jørgen Festersen!

Mange tak for kortet. Det er ikke meget jeg kan berette til »Nyt fra gamle elever«, og det lidet jeg kan fortælle dig er måske endda kendt i forvejen.

Forleden fik jeg imidlertid ganske uventet besøg af *Jørgen Mortensen* og frue, Rigmor fra Brundby mark på Samsø. J.M. overtog for nu snart mange år siden fødehjemmet på Samsø. Der er stadig fuld besætning på ejendommen med ca. 10 køer og 14 griseseber. I sommertiden supplerer man indkomsten med bl.a. tyske feriegæster fra Hamborg, hvilket er blevet til gensidig glæde, hvilket ses af, at Jørgen og Rigmor, dagen før besøget her hos mig, besøgte nævnte ferievenner i Hamborg.

Der er 6 børn, 1 datter (den ældste) og 5 sønner, den yngste er endnu ikke konfirmeret.

Jørgen Mortensen fortalte at Sallingboen, *Viggo Jensen* for ca. 15 år siden købte gård i Salling, smukt beliggende ned til Sallingsund. Også han har fuld besætning af både kreaturer og svin.

Svend Aage Sørensen, Vester Nebel, driver også fødehjemmet videre, her er besætningen blevet specialiseret til svin. Der er 3 børn, men ingen af dem er landmænd. *Herluf Brodersen*, Skibelund pr. Vojens, har også fødehjemmet. Bortset fra en husbestyrerinde har han ingen fremmed medhjælp. Arbejdet klares delvis ved samarbejde med broderen, som har en gård i nærheden.

Martin Fogtmann og hustru i Allerup pr. Toftlund, driver fødehjemmet videre som familiebrug. Begge døtrene er gift og fløjet af reden, sønner er der ingen af. Martin vedligeholder også stadig den alsidige driftsform.

Martin er formand for den stedlige svinekontrollforening. Han og hans hustru tager meget del i det folkelige liv som vi har det her på egnen.

Hans Boisen (i sin tid, elevtiden, fra Marstrup ved Haderslev) bor i Bevtoft. Han har mig bekendt slået sig på svinehold og har stadig sin ungdomshobby i behold, idet han har nogen hesteavl.

Det var hvad jeg ved. Måske når det alt for sent frem til dig, til at det kan komme med. Jeg havde glemt at fuldende det, da jeg i sin tid var i gang med det.

Jeg er stadig ugift og har fødehjemmet.

Venlig hilsen

Poul Rossen.

Op fra redaktøren sendes hilsen til alle kammerater, med ønsket om en glædelig jul og godt nytår.

Jørgen Festersen.